

בטאון חיל האויר פברואר 1980 מס 14 (115)

ספרייה דיגיטלית להיסטוריה ומורשת חיל האויר
www.fisherlibrary.org.il

פרסומי הספרייה הדיגיטלית מוגנים על ידי זכויות יוצרים
מותר לעשות בהם שימוש אישי לא מסחרי

בטאון האוויר

פרידה מרפידיים

החכם — עיניו בראשו לבטוח נכון — עשה היום!

לביטוח בטוח — אין תחליף ל"פרחי" סוכנות לביטוח בע"מ

**אתה
שומר עלינו
אנו נשמור
על הבית
והמשפחה
פרחי סוכנות לביטוח בע"מ**

רח' ויצמן 13, ת.ד. 60 גבעתיים * טל: 727059—726656—733110

אנו שומרים

על המשפחה והבית למבוטחינו היקרים!

בצה"ל, בשרות הבטחון באשר הם,

מקבלי קצבות צה"ל — אזרחים עובדי צה"ל

* השלימו הביטוחים הקיימים למען המשפחה.

* התאימו סכומי הביטוח לפי ערכם היום!

עשו למען חבריכם בשורה!

הכניסו אותם בסוד שרותנו:

* נאמנות מירבית — לאלפי מבוטחינו באשר הם.

* מקסימום ביטוח — מינימום תשלום.

* התשלומים חודשיים — באמצעות מת"ש צה"ל.

* בכל ענפי הביטוח

התוכניות מותאמות ומקוריות להגנת המשפחה,

ובתנאים המיוחדים שיועדו לכם בלבד!

המשרד פתוח משעה: 8.30 עד 19.00 ללא הפסקה.

מקסימום ביטוח — מינימום תשלום

ב
י
ט
ו
ח
א
מ
י
ז
-
נ
כ
ו
ז
ל
מ
ק
צ
ו
ע
נ
י
ם
ב
ל
ב
ד
!

ב
י
ט
ו
ח
א
מ
י
ז
-
נ
כ
ו
ז
ל
מ
ק
צ
ו
ע
נ
י
ם
ב
ל
ב
ד
!

סוכנות הביטוח הגדולה הבלעדית עבורכם

גליון מספר 14 (115)
פברואר 1980
מוצא לאור על-ידי מפקדת חיל-האויר

עורך ראשי
סא"ל אורי

סגן-עורך
דניאל מולד

עורך גראפי
יפתח אלון

המערכת : דאר צבאי 1560
מזכירת המערכת : סגן אורלי שרון

תוכן

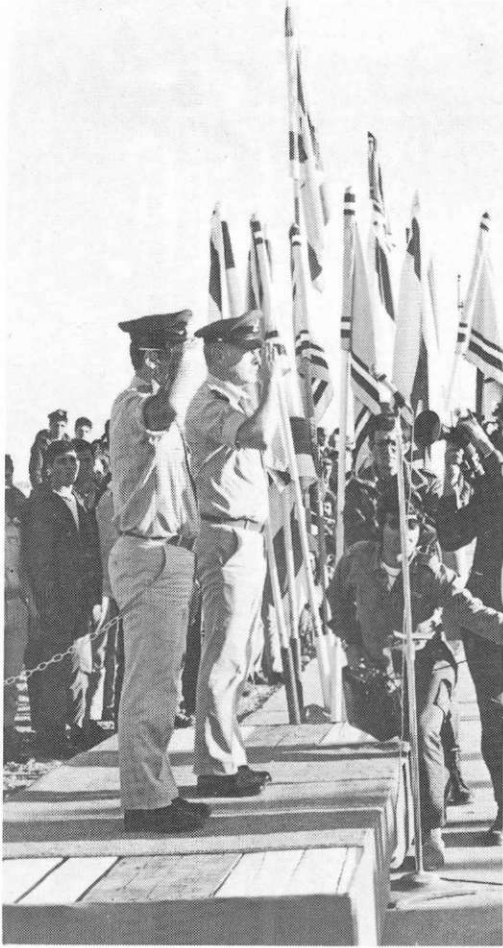
- 3 מפילי המיגים ושות' — אלי נוה
פרידה מרפידים :
- 9 המבצע הלוגיסטי הגדול ביותר — מירב הלפרין
- 11 תריסר שנים לאחור — מירב הלפרין
- 14 „לא הרסנו — וויתרנו לשלום” — תמר זאבי
- 17 הם היו חלוצים — אלי נוה
- 21 טייסי הקרב לא הותשו — מירב הלפרין
- 24 חמש שנים ראשונות —
- 27 אפשר גם בלי קוויאר — אלי נוה
- 28 הזנקות תחת אש — אהרון לפידות
„פתאום היו השמיים נקיים לגמרי ממיגים”
- 34 — אורי עמית
- 38 מפקדי רפידים מספרים (א') —
- 34 אי-שם במדבר — אלי נוה
- 46 מפקדי רפידים מספרים (ב') —
- 49 מיתוסים ב„מערב הפרוע” — סרן א'
- 52 התראות קצרות — פגיעות רבות — רון הדו
- 54 האדם חשוב מהשטח — אהרון לפידות
- 57 המירוץ אל הנפט (ב') — יוסף בודנסקי

צילום השער : פרידה מרפידים. צילום צבע : מיכה בר-עם
דגם לבנייה עצמית : דאקוטה
צילומים : יחידת צילום אויר, חיל-האויר

מחיר הגליון 30 ל"י (כולל מע"מ)
מנוי שנתי : 150 ל"י

בענייני מנויים, דגמים וגליונות ישנים יש לפנות אל :
ההוצאה לאור, מח' הפצה, רח' ב' מס' 29, הקריה, תל-אביב
הודפס באמצעות משרד הבטחון בדפוס „גרפוליט” בע"מ
סודר בדפוס „מוזס”, רח' פין 7 ת"א

פרידה מרפידים

קורא יקר,

כשהתחלנו לתכנן, לפני חודשים מספר, סידרת כתבות בשם „המירוץ אל הנפט“, לא שיערנו כי הדברים לא יישארו בגדר תסריט תיאורטי בלבד, אלא יקרמו עור וגידים.

מול תחושת האי-אונים של ארצות-הברית — הענק בכבלים — באה הפגנת הכוח הסובייטית באפגניסטן והוכיחה כי ברית-המועצות מוכנה להסתכן בפגיעה בדטאנט ובשיחות סאלט-II, כ- אשר מדובר באינטרסים איסטרטגיים חיוניים שלה. בהשתלטות על אפגניסטן מילא הכוח הא- וירי תפקיד חשוב, ואף מכריע.

רכבת אורית הנחיתה את הדיוויזיה המוטסת ה-107 מטורקסטן; עשרות מסוקים חמושים ברא- קטות ובטילים השתתפו בקרב היבשה; ומטוסי מיג-23 ומיג-27 הבטיחו עליונות אורית מעל לצירי התנועה.

מה יקרה אם יתמוטט הדיטאנט לחלוטין, וה- אור ישמש זירת התגוששות בין הענקים הער- למיים? — על כך בפרק השני של הסידרה „המירוץ אל הנפט“.

בגליון זה אנו נפגשים עם מכר וותיק ומהולל — המיראז', המטוס הצרפתי בעל הגיורה היפה, שרשם פרקים מפוארים בתולדות חיל-האוויר.

שאר המדורים שלנו נדחים לגליון הבא, מפני שהגליון הנוכחי מוקדש, רובו ככולו, לפרידה מהבסיס הקדמי הגדול של חיל-האוויר בסיני — רפידים. שפע הכתבות מלווה, בין השאר, באיר- רים של גד אולמן, שבוצעו בשטח בשנות מל- חמה ושירות ובצילומים של מיכה בר-עם, מימוי האחרונים של הבסיס.

בתריסר השנים האחרונות, אי-אפשר היה לד- בר על סיני מבלי להזכיר בנשימה אחת את רפידים. לרבים היה זה בית. לרבים אחרים רק שער לסיני או תחנה בדרך הביתה, ל„ציווילי- זציה“. לטייסים רבים בהיל-האוויר אומר השם רפידים עמדות כוננות, המתנות ארוכות, הזנקות, הפלות מטוסים, ועוד כהנה וכהנה. פצועים במלחמת ההתשה ובמלחמת יום-הכיפור- רים חבים את חייהם לטיפול הרפואי לו זכו בר- פידים, או במסוקים ובמטוסים שהמריאו ונחתו בו. ועוד לרבים אחרים — קצינים וחיליים, אנשי נ"מ וקרקע, אנשי בינוי ותחזוקה — לכולם פינה קטנה ועמוסת זכרונות, ושמה רפידים.

במסדר חגיגי בהשתתפות חיילי הבסיס ואור- חים רבים, אשר שירתו ברפידים מאז נכבשה ב- מלחמת ששת הימים, הורד הדגל מהתורן, ובא הקץ לתקופה של בניין יכוננות, פעילות בלתי- פוסקת בליבו של סיני.

רביעיית כפירים רעמה ממעל, ומפקד חיל-האוויר, האלוף דוד עברי, אמר, בפקודת-יום מיוחדת: „עוזבים אנו מתוך תחושה של עוצמה ולא מתוך חולשה, ודגל ישראל המורד ברפידים תוך הר- גשת מועקה יינשא בבטחון ובהערצה על-ידי ח- יילי חיל-האוויר בבסיסנו החדשים בנגב.“

לבסיס רפידים מוקדש גליון זה של בטאון חיל- האויר.

קריאה נעימה

סא"ל אורי

מיראז' עתיר-הפלות חמוש בטילי שפירי במלחמת ההתשה

המיראז'ים

מפילי המיגים ושות'

מאת אלי נוה

ביום שבת, 4 באפריל 1962, לא נפל לה ממשלה. לעומת זאת, הגיעו בבוקר אותו יום שני המיראז'ים הראשונים לארץ, ונחתו בבסיס חיל-האויר בד"רום הארץ. שאון מנועיהם של המטוסיים כמעט נבלע במחיאות הכפיים של מאות הצופים הנלהבים. כל המי ומי נכחו בטקס קבלת-הפנים, פרט לראש-הממשלה ושר הבטחון, דוד בן-גוריון, שנעדר מטעמים מובנים. הכל צפו במהפיכה המתחילה לנגד עיניהם. שני המטוסים המבהיקים ה-חטובים, שגלשו על המסלול, פתחו עי-דן חדש בחיל-האויר — המעבר למטוסי מאך-2, שמשמעו — יכולת לעמוד כשוים מבחינה איכותית מול חילות-האויר העויינים, מול משפחת מטוסי המיג.

דני שפירא וצוות מהנדסים ישראלים ערכו סידרת בדיקות על המטוס. נער-כו טיסות „נקיות“, טיסות עם חימוש חיצוני, טיסות יירוט, שימוש במנוע ראקיטה ועוד. התוצאות היו מדהי-מות.

בן-גוריון הזיל דמעות

ההתערבות הישראלית בשלב זה של ייצור המטוס הכריעה לגבי עיצובו ה-סופי. הצרפתים ייעדו את המטוס ל-מטרות יירוט בלבד, ולשם כך התאימו אותו רק לירי טילים. הישראלים, לעו-מת זאת, דרשו בתוקף התקנת תות-חיים, דרישה שהיתה תמוהה בעיני ה-צרפתים. כבר אז ראו אנשי חיל-האויר את הצורך בייעוד המטוס למשימות רב-

דני שפירא, שהוביל את זוג „הצי-פורים“ הכסופות והנחיתן בבסיס, חש סיפוק רב. למעלה משלוש שנים של משא-ומתן, בחינות מדוקדות של ה-מטוס וטיסות-ניסוי רבות נשאו פרי. חודש לאחר שסיים דני שפירא קורס טייסי-ניסוי בצרפת, הציג לפני מפקד חיל-האויר, האלוף עזר וייצמן, וסא"ל מוטי הוד את המטוס. במגדל-הפיקוח בשדה-התעופה הצרפתי עקבו וייצמן ו-הוד אחר מהלך הטיסה. „עמדנו מרו-תקים למקומותינו“, כותב עזר וייצמן בספרו „לך שמים לך ארץ“, „כאשר דני שפירא הרים את הציפור' החדשה לגובה 38 אלף רגל. מדידת המכ"ם הו-כיחה, כי בטיסה זו הוכתר דני כטייס ה-12 בצרפת שעשה מאך-2. הוא קי-בל סיכת-זהב של מיראז' לעניבה.“

לזכות המיראז' נזקפה ההפלה הרא-
שונה שלו בעולם. לחיל-האוויר היתה
זו ההפלה הראשונה מאז דצמבר
1958.

הסורים ניסו באותם ימים לבנות
תעלת-מים ברמת-הגולן להטיית מקו-
רות הירדן. מטוסינו יצאו לסכל את
הנסיון.

מספר אל"מ א', שנכלל אז כמספר
4 במבנה שנועד לפטרל באזור ולהגן
על המטוסים התוקפים: „בשלב מסו-
יים יצאנו בכוח מלא מערבה. כמספר
4 הרשיתי לעצמי לטוס ללא מבער,
וכך שמרתי על מקומי במבנה, בלי
לשרוף דלק מיותר. מול צפת לקחנו
כיוון מזרחה. הגענו שוב לאזור הפט-

רול, ממזרח לכנרת. בסוף הפנייה רא-
תי משהו קטן מאוד בגובה נמוך, טס
לכיוון דרום-מערב. ידעתי, שאם אוריד
את העיניים אאבד אותו. הודעתי, ש-
אני הולך עליו, גילגלתי והורדתי את
האף, כשכל הזמן עיני נעוצות באותה
נקודה קטנה. זרקתי בידונים, כשאני
נעול במשך כל הזמן על הנקודה. לק-
ראת גובה נמוך, — בצלילת הרדיפה
— איבדתי את המטוס, ואז הנמכתי
עוד, כדי לקבל אותו מעל האופק. אז
גיליתי זוג מטוסי מיג-21 לפני, טסים
באותו כיוון, כשאני נמצא בערך 2000
מטר מאחור. באותו שלב הם הבחינו
בי, כנראה, ושברו. השבירה של המיג
היתה מדהימה. משכתי למעלה וכ-
נסתי על אחד מהם לירי תותחים.
כנף ימין שלו נפגעה והתפוצצה. המ-
טוס נכנס לסחרור והטייס נטש.”
כך צוייר על דופן המיראז' הסמל
הראשון של חיל-האוויר הסורי. סמל
זה לא נשאר מיותר זמן רב.

„מגיע לו לצאת מזה חי!”

קרב-אוויר, שנרשם כאחד הקשים ו-
הארוכים בקרבות-האוויר של המירא-
ז'ים, היה הקרב עם ההאנטר הירדני
במבצע סמוע, בנובמבר 1966.

שלוש דקות לאחר שהמריאו שני
זוגות מיראז'ים, כבר מצאו עצמם מסו-
בכים עם ארבעה האנטרים ירדניים;
שהיו בדרכם לתקיפת כוחותינו, שפע-
לו במבואות הכפר סמוע, בדרום הרי
חברון.

מספר תא"ל ר', שהוביל את הזוג

לה כזו. בחזרה מגיחת-סיוור בעומק מצ-
רים קיבל „קאט” במנוע. מייד דיווח
על התקלה וביצע את כל הפעולות ה-
חיוניות, אך ללא הועיל. הברירה הי-
תה — לנטוש.

סיפר תא"ל ר': „הבטתי קדימה
וראיתי מולי ישוב — והמטוס גולש
בדיוק אל מרכזו. ניסיתי לפנות, אבל
לא היה כל סיכוי להשלים את ה-
פנייה, מאחר שהגובה היה נמוך מאוד.
נשאיתי במטוס, ותוך הורדת מהירות
הרמתי את האף למצב של נחיתה, ב-
תקווה להרוויח מרחק גלישה ועל-ידי
כך יתרסק אולי המטוס מחוץ למרכז
הישוב.

„בגובה נמוך מאוד נטשתי, ומייד
לאחר שנפתח המצנח פגעתי בקרקע.
המטוס המשיך מטרים ספורים מעל
הבית האחרון של המושב, ונחת' ב-
שדה.”

המטוס אמנם „נחת בכוחות עז-
מו”, אך ניזוק קשות. בדיקת המנוע
על מיתקן-הרצה קרקעית גילה, להפ-
תעת הכל, נזילה אדירה מהאטמים.
הסתבר, שהצרפתים איבדו עד אז 16
מטוסים כתוצאה מאותה תקלה, ש-
נבעה מתכנון כושל של האטמים. הת-
ברר, שהאטמים, לא עמדו, מבחינת
חוזק המבנה, בהפרשי הטמפרטורות
שבין טיסה לחנייה. כתוצאה מכך נפ-
רצו והסבו תקלות חמורות. תוך זמן
קצר הוכנסו אטמים חדשים לכל ה-
מנועים.

גם בעיית איפוס התותחים גרמה
צרות רבות לטייסים. „מי שלא התנ-
סה בחווייה הזו, כתב עזר וייצמן, „לא
יירד לעומקה: הגעת סוף-סוף לעדי-
פות, אתה יושב על מיג, והוא משתחל
לתוך הכוונת שלך, ואתה בטוח שתפ-
גע בו. אתה לוחץ על הכפתור, התותח
יורה, מאות כדורים ניתזים — ו-
כלום! לריק! המיג שלך טס לו ל-
דרכו, מפני שהתותחים שלך אינם
מאופסים...”

ואולם חיל-האוויר התגבר על הבע-
יות שצצו ועלו ב„חזרות להופעה ה-
גדולה.”

הפלת-בכורה עולמית

כשנה לפני מלחמת ששת-הימים,
ביום השנה למהפיכה הצרפתית (14
ביולי 1966) ציינו המיראז'ים בישר-
אל את החג הצרפתי בדרך מקורית.

תכליתיות, ולכן נראה להם תותח ב-
קוטר 30 מ"מ כנשק אידיאלי. תוך
כדי טיסות הביאו הישראלים לשכלול
מערכות הבקרה והחימוש ותרמו רבות
לפיתוח המטוס. לא בכדי טענו מומ-
חים, כי למטוס יש... אף יהודי.

רבים במטכ"ל לא גילו התלהבות כה
רבה כזו של אנשי חיל-האוויר. דרישתו
של עזר וייצמן לרכוש 100 מיראז'ים,
בהוצאה כללית של כ-200 מיליון דו-
לאר — נראתה להם כמוזמת אם לא
כחצופה ויהירה. כל טענותיו וזעקותיו
של עזר לא עזרו. הוחלט לרכוש רק 24
מטוסים. רק משהתמנה רב-אלוף צבי
צור לרמטכ"ל הוחלט לרכוש 76 מירא-
ז'ים.

כל המטוסים הובאו לארץ בעקבות
הזוג הראשון ללא אף מקרה אחד של
איבוד מטוס, או תקלה כלשהי. דני
שפירא, שהציג את המטוס לפני ראש
הממשלה, סיפר, כי כשישב בן-גוריון ב-
תא המיראז' הזיל דמעות מרוב התרג-
שות.

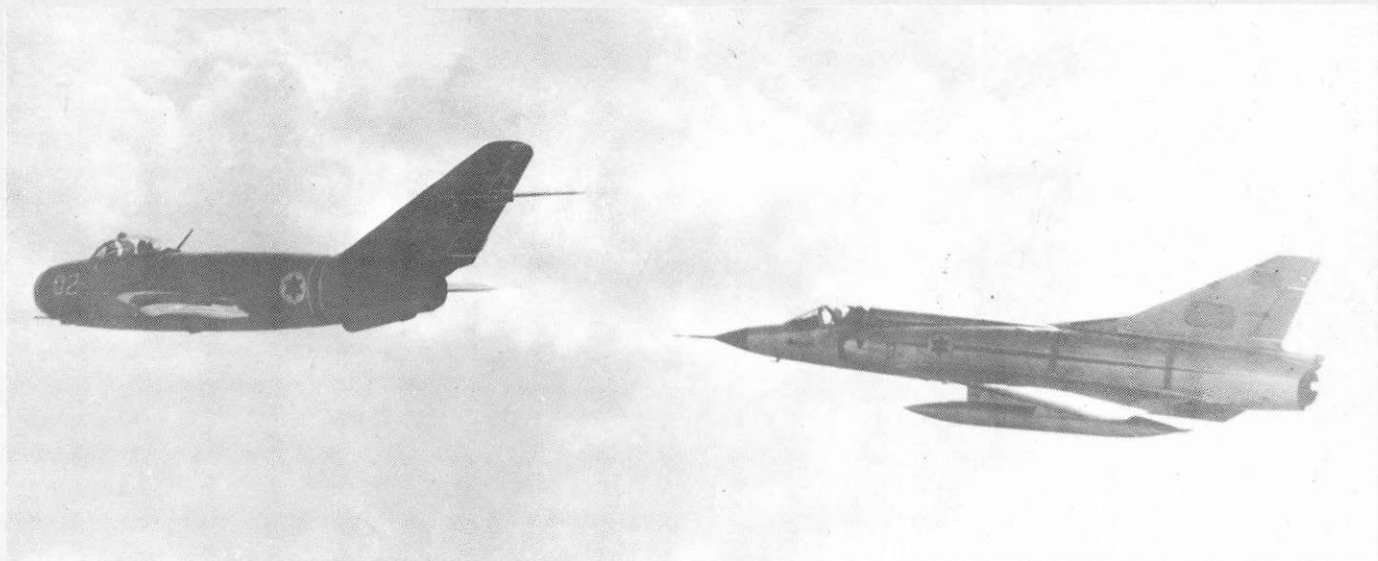
ב-20 באוגוסט 1963 יצאו מטוסי ה-
מיראז' להופעת-בכורה עולמית בקרב-
אוויר. עד אז עוד העזו הסורים לבצע
גיחות מהירות לשטחנו, בתקווה ש-
מטוסינו לא יצליחו להדביקם. אך ה-
פעם נכונה להם הפתעה.

בשעת ערב חדרו שמונה מטוסי מיג-
17 סוריים לתוך שטחנו, בדרום-מזרח
הכנרת. שני מיראז'ים הוזנקו לעברם
והגיעו תוך דקות אחדות אל מטוסי
המיג, לפני שאלה הצליחו לחזור ל-
סוריה.

ליד מכשיר הקשר נמצא אותה שעה
מפקד חיל-האוויר, האלוף וייצמן, ש-
נתן למטוסינו פקודה לפתוח באש. ב-
שעה 17:34 פתחו המיראז'ים באש תו-
תחים על שלושה מיגים. אחד מהם נפ-
גע קשה, אך הצליח לחמוק. הקרב נע-
רך מעל לקיבוץ דגניה, שבו נערך באו-
תה שעה, תחת כיפת השמיים, טקס
נישואיו של אחד מטובי הטייסים ב-
חיל-האוויר. החתן וחבריו הטייסים לא
היו בטוחים באותו רגע, שהם נמצאים
במקום הנכון...

המיראז' גלש אל מרכז המושב...

המיראז' התחסן במהרה ממחלות
הילדות השונות שדבקו בו, בעיקר בע-
יות רציניות של איפוס התותחים ובע-
יות מנוע. תא"ל ר' חזה על בשרו תק-

מיראז' מלווה את דני שפירא, המטיס את אחד משני מטוסי המיג-17 שנחתו בישראל

כמעט כל המטוסים בשמישות במהלך כל ימי הקרבות. החלפת מנוע ארכה בזמן המלחמה כשעה וחצי, במקום 12 שעות — כפי שנחזה לפני המל-חמה.

לא"מ י נהירה הסיבה לכך ש-אירעו כה מעט תקלות טכניות ב-מנוע המיראז': „המיראז' מרגיש ש-יש לו רק מנוע אחד, שאפשר לסמוך עליו, אז הוא משתדל, ואינו גורם צרות...”

„עמוד-אש הולך לקראתי”

המיראז' היה גיבור מלחמת ששת-הימים. המיראז' חדר לעומק שטח ה-אוייב תקף והפיל מטוסים. תפיסת מ-הנדסי המטוסים הישראליים, שדרשו מהצרפתים להתקין במטוס תותח 30 מ"מ הוכחה כנכונה במבחן האש. „שי-פור יעילות הפגיעה של התותחים”, מספר דני שפירא, „הביא לדייקנות מדהימה. אף צרור מן הצרורות שיריתי במלחמת ששת-הימים לא החטיא את מטרתו”.

למרות שהיו למיראז' רק 2-4 מתלים לפצצות, סייעו לו מהירותו, כושר התמ-רון שלו ויכולתו לחמוק מאש נ"מ לב-צע ביעילות גם גיחות הפצצה.

„באוויר-קרקע לא היה המיראז' קו-טל-קנים”, מציין תא"ל ר'. „הוא היה מסוגל גם לחזור, להגיע למטרה ולה-פציץ. המיראז' חדר הכיעמוק והכי-מדוייק — עד שהגיעו הפאנטומים”. למרות שנאסר על דני שפירא להש-תתן במלחמת ששת-הימים, ביצע ב-

והטייס נוטש. קרב-אויר הוא קרב-האבירים האחרון. מרגע שאתה רואה את האוייב — והוא מבחין בך — אתה יודע, שהמערכת הטובה יותר — טייס על מטוסו — תנצח; הטייס ה-שני ייהרג. לכן, ככל טייס-קרב שמח-תי שהצלחתי לגבור עליו, אך מצד שני הוכיח הטייס הירדני רמה גבוהה. אמרתי לעצמי: חבל, היה מגיע לו ל-צאת מזה חי.”

„אפשר לסמוך עליו”

מלחמת ששת-הימים היתה המב-חן האמיתי למטוסי המיראז'. המי-ראז' העלה את היכולת האמיתית של ישראל לשיא חדש והפתיע באמינו-תו, בחסינותו ובביצועיו המדהימים אפילו את האופטימיים שבאנשי ה-חיל.

ב-3 ביוני 1967, בחצות הלילה, הטי-לה ממשלת צרפת אמברגו מוחלט על אספקת נשק לישראל. שתי יממות ל-אחר-מכן יצאו המיראז'ים הישראליים מתוצרת צרפת אל בסיסי חיל-האויר המצריים, והשמידו את מטוסי האו-ייב על הקרקע — תוך 3 שעות. המי-ראז'ים — עמוד השדרה של מלחמת ששת-הימים — הפילו בקרבות-אויר 48 מטוסי-אוייב (מתוך 58 הפלות). הם ביצעו משימות אויר-קרקע ואויר-אויר במידה מדהימה של הצלחה.

מנוע המיראז', שבשנים הראשונות סבל מתקלות רבות, נתגלה במלחמת ששת-הימים כחסין וכאמין ביותר. בזכות צוותי-הקרקע המסורים, היו

הראשון לקרב: „תוך כדי מהלך ה-קרב מצאתי עצמי יושב וסוגר על האנ-טר, כשלפתע גיליתי מאחורי האנטר אחר, כמעט בטווח ירי. העברתי את ההאנטר קדימה, והתחלתי קרב מחו-דש נגדו, כשהוא מנסה להיות תוקפ-ני בתחילה. אך מאחר שנוכחתי ש-אני מגדיל את יתרוני, החל בפעולת התחמקות הגנתית, כשהוא צולל כ-מטורף לגובה פני הקרקע, נכנס לתוך קניון עמוק, וטס בגובה נמוך מאוד כלפי מזרח, בתוך ירדן.”

„המשכתי לרדוף אחריו, ומספר 2 שלי ליווה אותנו מלמעלה. ההאנטר טס בגובה מטרים ספורים מעל הקר-קע בתוך הוואדי, כשאני מאחוריו, ו-קירות הקניון מעלינו. במשך שתיים וחצי דקות המשיך ההאנטר לחמוק, כשאני מנסה לירות עליו, אך איני יכול, בשל גובה הטיסה הנמוך שלו. רק אחרי שתיים וחצי דקות, זמן רב מאוד בקרב-אויר, הצלחתי לשים עליו את ה„פיפר”. בצרור קצר של שניה פגעתי בו, והוא החל להתפרק. משכ-תי מעליו, כשהטייס החליט לנטוש. בשלושת-רבעי השניה, עד שעזב כסא-המפלט את המטוס, עשה ההאנטר לגול של 90 מעלות, והטייס הירדני נפלט והוטח אל קיר הקניון. המטוס התרסק כמה עשרות מטרים מזרחה.

„הקרב ארך שמונה דקות. היה זה קרב-האויר הארוך ביותר מסוגו. אני מוכרח להודות, שהטייס הירדני נתן הרבה יותר ממה שהיינו מורגלים ב-קרבות-אויר אחרים. היתה לי הרגשה של סיפוק, כשראיתי את החופה עפה

אחת התעופפה לה. היתה לי מיגבלת דלק... אבל נשאר די דלק לגלגול נצחון מעל הבסיס".

מיראז' — כאשה צרפתייה

במלחמת ההתשה שונה ייעודם של המיראז'ים. ישראל, גילתה את אמ"ריקה", והבכורה לא היתה עוד נחלתם של המיראז'ים. הסקיייהוק מסוגל ל- שאת חימוש רב בהרבה. הפאנטום נר- שא כמות עצומה של חימוש ומשמש ביעילות גם בקרבות-אוויר, בייחוד בת- חומי אל-ראות. עם זאת, לא דחקו ה- פאנטומים והסקיייהוקים את המי- ראז' ממקומו.

עם הגעת הפאנטומים הפך המיראז' לשמש במשימות אויר-אוויר. „אם יכר לנו להוציא במלחמת ההתשה פאנטום עם 22 פצצות, לא היה הגיון לצאת עם מיראז' שיכול לשאת רק שתי פצצות, מסביר תא"ל ר'.

עם זאת, לא היו עיניהם של טייסי המיראז' צרות במטוסי הפאנטום. „אני זוכר את המיראז'ים הדקיקים והכסור פים, שליוו את ארבעת הפאנטומים ה- ראשונים, המגושמים והמכוערים. ה- הבדל בין מיראז' ופאנטום הוא כהבדל בין מזרח ומערב. עצם העובדה, שה- מיראז' מתפקד טוב היום, מלמדת עד כמה היה מוצלח לפני 15 שנים, כשלא היו מטוסים טובים ממנו". נזכר סא"ל ש', מפקד טייסת מיראז'ים.

גם מבחינת הנדסת-אנוש נותר תא המיראז' יצית-מופת. טייסי המיראז' משווים את תא הטייס בפאנטום למש- רד רחב-ידיים, וטוענים, שטייסי ה- פאנטום הולכים לטוס עם שלוש כ- ריות...

תא"ל ר' טוען, כי ההבדל בין מיר- אז' לפאנטום הוא בדיוק כמו ההבדל בין הנשים הצרפתיות לאמריקניות: „המיראז' — כמו הנשים הצרפתיות — הוא יפה מבחינה חיצונית, בעל קווים נקיים, לעומת הפאנטום המגושם, ה- דומה לנשים האמריקניות, הזוללות ב- כל-פה מאכלים משמינים".

האסוציאציה של סא"ל ש', גבר מ- גודל, לקוחה דווקא מתחום החייטות: „חולצה במידה אקסטרה-לארג' צרפ- תית אינה עולה עלי, לעומת חולצה אמריקנית באותה מידה — שתולה עלי..."

אל"מ ס', שהיה מפקד טייסת מי-

דני שפירא בתקופת ניסויי הטיסה בצרפת

החיל-אוויר.

למחרת היום נתקל י' באחד מקר- בות-האוויר הקשים ביותר שלו. הוא הוביל זוג מיראז'ים, שליווה רביעיית מטוסי ווטור להפצצת שדה-התעופה H-3 בעיראק. „באנו לשדה, ומצאנו האנטרים מתקרבים לנחיתה. נכנסנו אחריהם. המטוס שנכנסתי אחריו היה עם גלגלים למטה, והתקרב לנחיתה. בדקתי אם אני נקי, וראיתי — שאני נמצא בדיוק מתחת לפצצות הווטור — שעמד להכנס לתקיפה. ההאנטר שלי ברח, אבל בינתיים גיליתי האנטר אחר. נכנסתי אחריו, ובצרוך ארוך שיריתי עליו, החלו לעוף ממנו חלקים; החופה עפה, והמצנח שלו נפתח. קיבלתי הז- דקרות מדחס. המנוע הפסיק לעבוד, והלב חדל לפעום. ניסיתי לפתוח את המנוע, אך הוא לא הגיב. לנטוש כאן, לאחר שפגענו בעיראקים — זה לא יהיה נעים. סגרתי שוב מנוע, הנמכתי וני- סיתי להפעיל שוב — והפעם הגיב המ- נוע — ואז חזר גם הלב לפעום. יכולתי לשמוע את פעימת הלב הראשונה... ו- אז ראיתי מיג-21 נכנס על אחד הווטור- רים; צעקתי לו לשבור, והמיג יצא ממ- נו בלי לפגוע. הוריתי לווטורים לנתק מגע לכיוון הבית, ואני נכנסתי אחרי המיג שרדף אחרי הווטור, ונכנס איתו ל,מספריים'. סגרתי טווח, לחיצה קט- נה מאוד בהדק — הוא התפוצץ וכנף

מלחמה כמה גיחות. ב-6 ביוני 1967, בשעה 16.30 צורף דני לרביעייה שהמ- ריאה לתקוף את שדה-התעופה קא- היר-מערב. תפקיד המבנה היה לזרוק פצצות שהייה ולנטרל את המסלולים. הטיסה היתה בגובה נמוך מאוד, ובמ- הירות גבוהה, כדי לעבור את מסכי המכ"ם וסוללות הנ"מ. „נכנסנו להפ- צצת השדה בגובה נמוך", נזכר דני שפירא, „הנ"מ היה מחריד. השמיים היו מלאים פגזים נותבים, וראינו את הרשף על האדמה. אני הובלתי זוג אחד לפגיעה בצומת מסלולים. נכנסנו בז- ווית שטוחה מאוד, ונאלצתי לרדת ל- גובה 1,500 רגל. מולי היתה סוללה, וראיתי את הקנים מסתובבים לעברי ויורים בצורה משוגעת.

„כיוונתי ויריתי צרור-הפחדה לעבר הסוללה, והמשכתי לצלול. מטח יריות הנ"מ פסק לשניות אחדות. אני המ- שכתי לרדת, ושחררתי שתי פצצות, ש- פגעו ממש בהצטלבות המסלולים. בפ- נייה חדה שמאלה חמקתי מהתותחים, ויכולתי להבחין בפרצופיהם של התו- תחנים המצריים. התחלנו לחמוק בגו- בה נמוך מאוד. מולנו ראינו עמודי מתח-גבוה. שקלתי אם לעבור מתחת לכבלים או מעליהם, וברגע האחרון החלטתי לעבור מעל. כעבור דקה וחצי הרמתי את המשקף, כדי לנגב את הזי- עה, ולפתע ראיתי טיל רץ ופוגע בקר- קע. אמרתי לשאר המטוסים: „שימו לב — דופקים טילים! המשכנו עוד כ- מה שניות, והנה אני רואה עמוד-אש רץ מולי. ברגע הראשון לא היה ברור, אם הטיל מכוון אלי, או אל בן הזוג שמשמאלי. עמוד גדול עם אש עצומה מאחוריו הולך וקרב לקראתי. ראיתי אותו הולך אלי, והחלטתי להמתין. הטיל המשיך ללכת במגמת התנגשות בי בגובה הכי נמוך שאפשר. חיכיתי, וכשהיה הטיל במרחק 500 מ' ממני שברתי וראיתי את הטיל — סאס-2, חולף בצד שמאל שלי, ונופל בשטח."

„המנוע חדל לעבוד — וגם הלב"

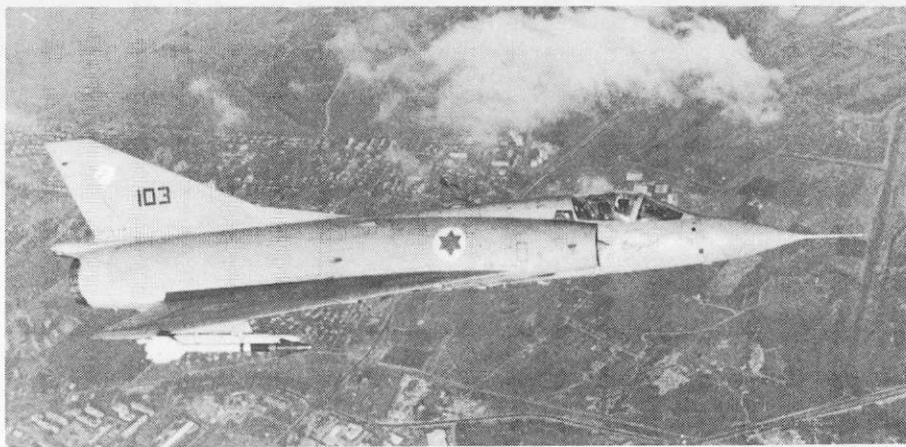
בסוף היום הראשון למלחמה כתב י' בספר הטייסת: „השעה כבר שעת אחר-צהריים מאוחרת, ובמזרח-התיכון שקט ושלווה. אין אף מטוס אויב אחד לרפואה. שליטים בלעדיים בש- מיים. יום אחד של לחימה — ולא נש- אר אף חיל-אוויר שיוכל להתמודד עם

בקרב הקשה ביותר

„הקרב הקשה ביותר שעברתי במלחמה“, נזכר אל"מ י', „היה מעל מוצב החרמון. בקרב הזה לא היפלתי מטוס. „הסורים תקפו עם מיג-17, ואני נשחתי לחפש את צמד המיגים. מספר שתיים שלי היה טייס צעיר. עד אז לא היו כמעט קרבות-אוויר ברמה. לרוב הגיחות היו פטרולים — בלי תוצאות. החלטתי להכניס את הטייס הצעיר לספוג את האוויר בפטרול, שלא ציפויות בו בעיות. ראינו רק את הפיצוץ צים שהותירו המיגים, ואז גילינו שמורנה מטוסי מיג-21, שראו אותנו, וירדו עלינו ביתרון.

„נכנסנו למעגל של, עוגה-עוגה, כש-אני אחרי האחרון שביניהם, אבל הראשון שלהם דולק בעקבות מס' 2 שלי. אט-אט התחלנו להפסיד גובה. המיג שהייתי אחריו ביצע הטייה, חשבתי שהוא בורח הביתה, אבל הוא רק הפך הטייה והמשיך לסכל לי את ההתקפה. המטוס שלפני ירד לגובה נמוך וכמעט גירד את הקרקע בתוך הקניון. המשחתי אחריו, אבל הרגשתי, שאני צריך לטפל בעצמי ובמטוס, להוציא אותו מהצלילה במהירות נמוכה, אחרת אכנס בקרקע. אספתי גובה בתוך הקניון והמיג המשיך ימינה. בגובה נמוך-הצצתי אליו בצד ימין, לראות אם יצליח לצאת מהקניון. המיג ניסה לטפס, וראני המשכתי לאסוף מהירות. המיג ניצל מעבר לרכס בגובה נמוך, והצלח לעבור.

„אספתי מהירות, ופניתי שמאלה. אמרתי בקשר: „מס' שתיים — אני מבין שאתה אחריי, אבל תוך כדי השאלה היה ברור לי, שלא מספר שתיים שלי נמצא מאחורי, אלא מיג-21. הטווח היה קרוב. ראיתי את האף של המטוס בצורה ברורה. שברתי חריף, והמיג פתח בצרור תותחים, כשאני רואה את האור של הכדורים הנותבים. הוא, נשפך, התחלק ושבר למעלה. אני נכנס מאחוריי, הוא חולף אותי בזווית צידוד גבוהה. ניסיתי לירות קדימה, מבלי ליכוון, כי לא יכולתי — ולא הצלחתי לפגוע. האף של המיג-21 פנה מזרחה, והאף שלי פנה לדרום-מערב. היה לי מעט דלק. בשל הכוחות הבלתי-שווים (זוג מיראז'ים, ואחר-כך רביעייה — מול שמונה מטוסי מיג-21), ובשל חו-

ב-25 שניות. במלחמת יום-הכיפורים ביצעו המיראז'ים משימות אוויר-אוויר בלבד. גם במלחמה זו לא הכזיבו המיראז'ים.

מיראז' — לא מיקסם-שווא

כשהמריא אבי-הטיפוס מיראז' I ב-25 ביוני 1955 היה המטוס יפה וקטן-מידות. אורכו 15.5 מ' ומוטת הכנף 8.22 מ'. ב-17 בנובמבר 1956 המריא אבי-הטיפוס של המיראז' III — הוא הדגם המבצעי של המטוס. למטוס היה מכ"ם CSF סיראנו, אשר האיר מטרות עבור טיל אוויר-אוויר מאטרה 530 בעל הנחייה אלקטרו-מאגנטית חצי-אקטיבית. בלחץ הישראליים, אשר שותפו בבחינת המטוס מתחילת פיתוחו, הותקנו במטוס שני תותחי DEFA 30 מ"מ. למטוס נוספו גם 5 נקודות תלייה (שעל שלוש מהן ניתן לתלות מכלים נתיקים). המטוס המבצעי הראשון — המיראז' III C המריא לראשונה ב-9 באוקטובר 1960.

הנסיון הישראלי לפני מלחמת ששת-הימים הוכיח, כי בתנאים בהם מתחוללים קרבות-אוויר במזרח-התיכון קטנים הסיכויים להפעיל טיל אלקטרו-מאגנטי ארוך-טווח. נוצר איפוא מרחב טווחים בין מעטפת הטיל ובין תחום ירי-תותחים. בהיעדר טיל מתאים, החלה רפ"א לפתח טיל אוויר-אוויר פאסיבי, מונחה על-ידי תבניות לקרינה אינפרה-אדומה. ניסויי הטיל, שפריר I, נמשכו עד ערב המלחמה. ניסויי הטיל והתאמתו למיראז' היו מורכבים.

השפירי I לא הוכיח עצמו במלחמה, ורק הפלות בודדות נזקפו לזכותו. אי-לכך פותח דגם המשך — השפירי II. טיל זה, בעל טווח וביצועים משופרים, נכנס לשימוש מבצעי ב-משך מלחמת ההתשה. כבר בניסויים הראשונים הוכיח, כי הוא מתחרה בטילים מערביים ואף עולה עליהם. הטיל הופעל בהצלחה, ובאמינות גבוהה במלחמת ההתשה ובמלחמת יום-הכיפורים. לזכותו נזקפו מאות הפלות.

ראז'ים במלחמת ההתשה ואחר-כך מפקד טייסת פאנטומים, מספר על „העימות“ בין מיראז'ים לפאנטומים. בתרגיל-קרב, התחרו טייסת מיראז'ים וטייסת פאנטומים על מניעת חדירה. „אנחנו היינו טובים בדיוק כמו הפאנטומים, ואחד הלקחים שהפקנו היה, שאם רוצים מאוד, ניתן להוציא ממי-ראז' ביצועים של פאנטום. טייסי המיראז' הפילו בדיוק כמו טייסי הפאנטום“.

הפשרנים שבטייסים, שזכו לטוס גם בפאנטום וגם במיראז', אומרים כך: — „הייתי רוצה את הפאנטום כאשה... אך את המיראז' כפילגש“.

המיפגשים התכופים של מטוסי מיג-21 עם הקרקע, שלא בדרך המקובלת, בסיועם של המיראז'ים הישראליים, הדראינו את יוצרי המיג. היה במיראז' משהו מיסטי כמעט. בקיץ 1969 רווחו ידיעות על ניסיונות הרוסים להניע טייס לבנוני לגנוב מיראז' מחיל-האוויר הלבנוני. מתוך אמונה שלמה, שנצחור נות חיל-האוויר הישראלי נובעים רק מכוחו הטמיר של המיראז', רכשו הרוסים 100 מיראז'ים לחיל-האוויר שלהם, שכלל אותו זמן רק 100 חיילים ו-13 טייסים מפוקפקים.

בשבת, 8 במאוס, 1970, חזר ר' מק-רב-חליפה מעל לסואץ. גיחה זו הוסיפה לדופן מטוסו עוד שני סמלים. הוא הפיל שני מטוסי מיג-21 מצריים, בפרק-זמן בל-יזאמן. כשחזר לבסיס כי-תב בספר הטייסת: „כשחצינו קו חזר-רה שמענו בראדיו שאלה בנימה של זלזול, אם הפסקו ביוזמתנו ולמה. כשהתקבלה תשובה שהיפלו כל מה שהיה בשטח — היתה הפתעה מוחלטת בראדיו. הפלת שני המיגים נגמרה

עם את-חפירה. הוא שירת אותנו ושי-
לם הרבה מאוד, אך גם אנחנו שילמנו".
האם ישתתף המיראז' בעתיד בקר-
בות-אויר? „בנושא קרבות-אויר נשאר
המיראז' אחת הפלאטפורמות הטובות
והנקיות", משיב תא"ל ר'.
אל"מ י' מאמין, כי אם יחזור המי-
ראז' על המשימות שביצע במלחמת
יום-הכיפורים, יהיה טוב מאוד גם ל-
הבא: „המיראז' לא יפסיד בקרבות-
אויר, גם אם יטיס האוייב F-16. הימ-
צאות F-16 אצל אויב, לא תמנע שיגור
המיראז'ים לקרב-אויר. מטוסי המיג
החדשים לא יוכלו לו, למיראז' הזקן.
במיראז' אינני חושש להתמודד אפילו
עם טייס סעודי ב-F-15".

בן בעקבות אב

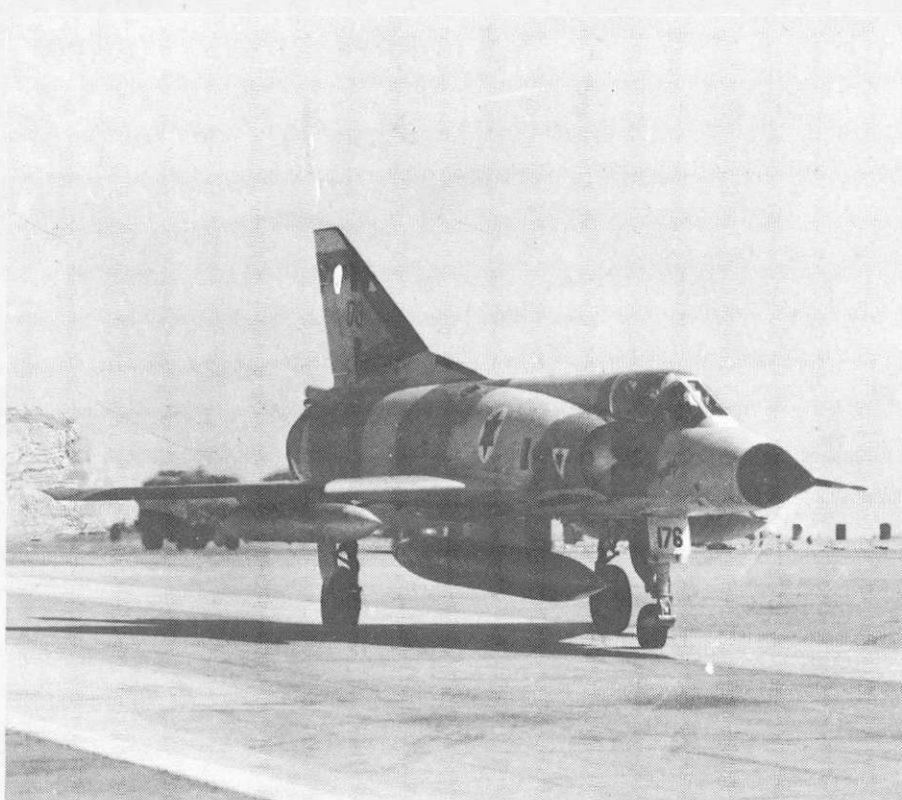
במועדון של טייסת מיראז'ים אחת
יושבים א' וע', „ילדי הטייסת". שני-
הם נולדו, כשעשה המיראז' את טיסות
הניסוי הראשונות שלו, לפני 22 שנה.
שניהם דור שני לטייס-קרב וותיקים
ומעולים. שניהם נולדו באותו בית-
חולים, גדלו יחד בשיכון המשפחות ב-
בסיס. שניהם התגייסו ביחד לצבא וס-
יימו יחדיו קורס טיס. שניהם הגיעו
לפני חצי-שנה לטייסת.

אביו של ע' ליווה את המיראז' מת-
חילת דרכו. בנו נולד על כנפי המטוס.
מספר סג"מ ע': „להגיע לטייסת הסולו
הראשונה במיראז' — היה זה שיא ש-
שאפתי אליו מילדות, וכשישבתי בתא
הטייס, הרגשתי שאני יושב על מכר
וותיק. אני בטוח, שאבא ישב ברוב ה-
מטוסים בטייסת. כשאני חוזר הביתה,
ומחלק איתו חוויות, אני מרגיש לע-
תים, שהוא דואג לי כמו סבתא — תז-
הר פה ותזהר שם — עד שאני שוכח,
שגם הוא טייס, ותוהה מאיפה הוא
יודע את כל הדברים האלה".

גם לא' היתה הטיסה המיראז' הת-
גשמותו של חלום: „אין הרבה מטוסים
בחיל, כאשר אתה מטפס עליהם בסו-
לם, אתה עובר ליד עשרה סמלים של
מטוסי אויב שהפיל".

„מי שגוזם את העצים", אומר אל"מ
ס', „זה לא המזמרה, אלא הנוטע. את
המיגים גזמנו אנחנו — הטייסים —
ולא המטוסים".

במקום שישב לפני שנים אחדות
האב, יושב עתה הבן. המיראז' נשאר
כשהיה. השאר תלוי בבן.

ועדיין לא נשכחה אהבתם הסמוייה
למטוס, והם שבים לטוס בו. „אם לא
טסת במיראז' שנה אחת, או חמש ש-
נים — אין זה חשוב", אומר אל"מ ס',
„המטוס איתך. אם בטיסה הראשונה
אינך בשיא הביצועים — בטיסה הש-
נייה אתה טס בזיוק כפי שטסת לפני
חמש שנים".

לתא"ל ר' קשר עמוק למיראז', קשר
שהולידו אותן שעות רבות של סיכון
נפשות, של התייחדות עם המטוס.
„שמורה בליבי פינה חמה מאוד לאי-
רובטיקה, לטיסה על המעטפת, על ה-
מיגבלה, למיסודרי כנפיים ולמיפגנים
השונים, שבהם השתתף המיראז'. ביי-
צועים מסוכנים עם המטוס, דברים ש-
רק אתה והמטוס יודעים — אלה גור-
מים לך לחשוב, שאתה מוכרח להוציא
את המירב מהמערכת. אתה טס מחוץ
למיגבלות, אבל אתה בטוח, שתוכל ל-
בצע את המשימה, אם תהיה שקט ור-
גוע. אתה טס קרוב לקרקע וכל טעות
עלולה לעלות ביוקר. אתה אומר בלב:
אני אולי טוב, ולי זה לא יקרה, אבל
אתה יודע, שרק האיכות — היא ש-
מכריע".

במשך 17 שנים השמיד המיראז' מ-
טוסי אויב רבים ועדיין נוחו במותניו.
„עשינו על המטוס הזה עבודה קשה",
מסכם אחד מבכירי הטייסים, „כמו

סר בדלק — היה הסיכוי להפלה קלוש.
החלטתי לנתק מגע, וגם המיג השני
החליט כך, הוא הסתלק לכיוון דמשק,
ואני לאצבע הגליל. חששתי, שיש מיג
מאחורי, ירדתי לגובה נמוך, חציתי את
החרמון — וחזרתי.

„שני מטוסי מיג-21 נכנסו באותו
קרב בקרקע, בגלל תמרונים חריפים
מדי. מטוס נוסף הופל על-ידי הזוג
השני — בטיל.

„יצאתי עם טייס צעיר וחסר-נסיון,
לטיסת פטרול רגילה ונקלענו לקרב ה-
קשה ביותר שעברתי".

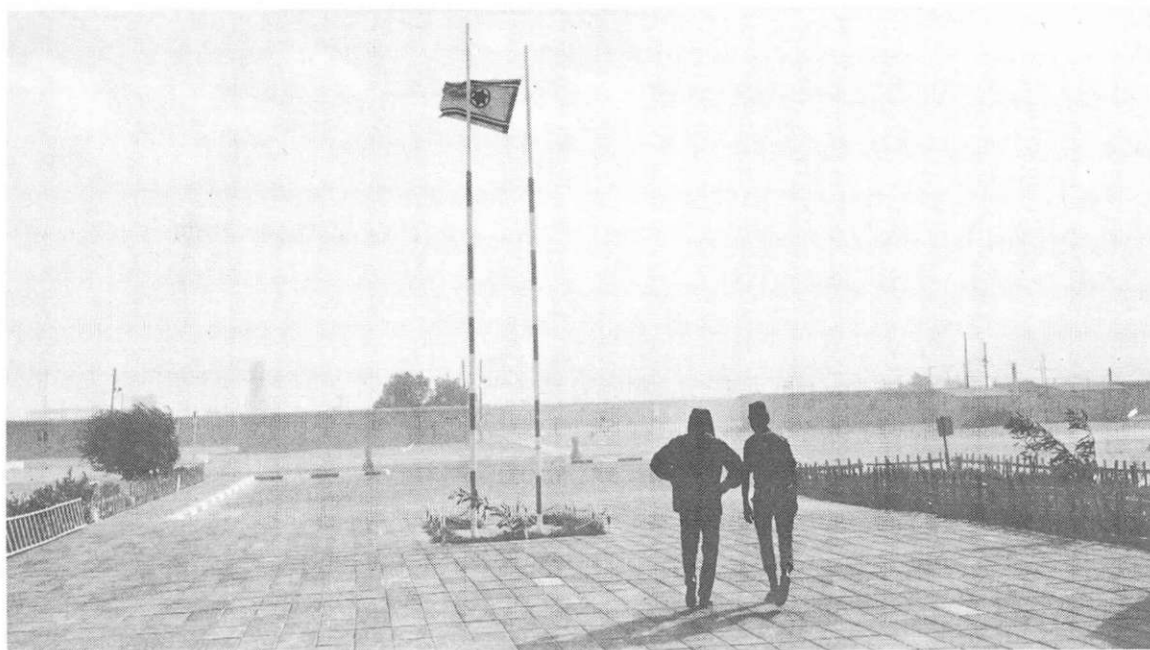
„פלא טכנולוגי"

„המיראז' הוא פלא טכנולוגי", אומר
אל"מ ס'. „אינני מאמין, שמארסל דא-
סו ידע מה שעומד לצאת מתחת ידיו,
אבל אפשר לברך אותו על הטעם הטוב
ועל האינטואיציה. האדם פשוט נפל על
המציאה של חייו. המטוס הזה עשוי
טוב!"

המיראז' הוא אהבת-הנעורים של ט-
ייסי-הקרב. הם טוענים, שהוא שווה
את משקלו בזהב, ואף יותר מזה. הם
מספרים, כי הוא תואם לטייס כמו כ-
פפה ליד. טייסים רבים החלו דרכם
בטייסת מיראז'ים, היו ברבות הימים
למפקדי טייסות, ולמפקדים בכירים —

פרידה מרפידים המבצע הלוגיסטי הגדול ביותר

ראיון עם ראש להק ציוד, תא"ל מי

מאת מירב הלפרין

על קיר משרדו של תא"ל מ' תלויה מפה של אזור סיני. כל שלבי הפינוי מודגשים עליה בקווים צבעוניים. בסיסי חיל-האויר בסיני מסומנים בצבעים אחידים. מן המפה נשקפת תמונת ה"מצב בסיני בצורה מדוייקת, חותכת ואותנטית. אי-אפשר להשאר אדישים מול חסרונו של בסיס רפידים. כן, יש שלום, ולשלום הזה יש מחיר. אולם, לא ניתן לעבור לסדר היום כשרואים במפה, שהבסיס המרכזי של סיני, ה"גדול והדומיננטי מכולם, שייך כבר לצד השני.

לתא"ל מ' לא היה זמן לעסוק ב"נוסטאלגיות מסוג זה. ניטל עליו להת-

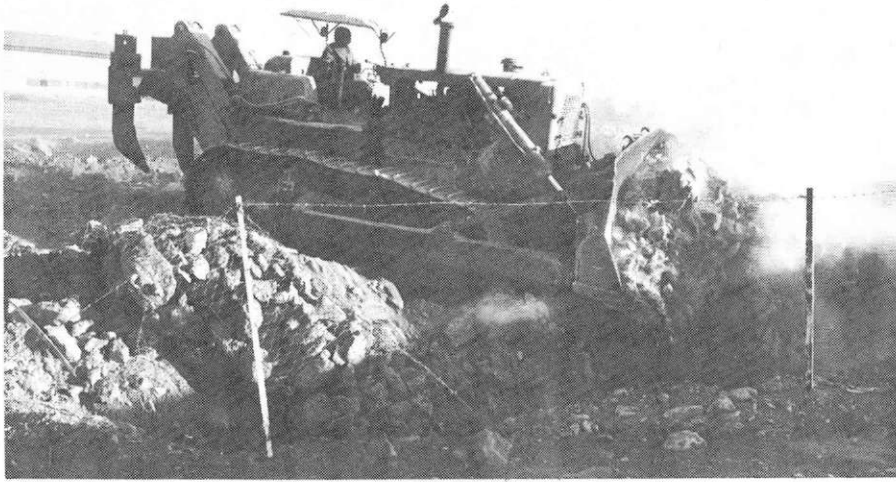
מודד עם משימה חדשה עבור צה"ל כולו: פינוי בסיס. היה עליו לדאוג לעמידה בלוח-זמנים, למינימום של נזקים ולמאכסימום של בטיחות. לשם כך הוא מסתייע בתכנית, שהיא הא"ב של תורת פינוי רפידים. על בסיס התכ"נית הוא מפקח על הנעשה בתחום פי"נוי רפידים, ובמקביל מתמודד עם ה"בעייה: כיצד יסתדר בעתיד להק ציוד ללא רפידים בסיני.

האצה עם הזמן והניסיון

ש: מה היו הבעיות הכרוכות ב"העברת בסיס רפידים כמעט בשלמותו

צפונה?
ת: פינוי בסיס רפידים היה, ללא ספק, המבצע הלוגיסטי הגדול ביותר שידענו בזמן שלום, אחת המשימות הקשות של השנים האחרונות. להערכ"תי, זו פעם ראשונה בכל העולם שמת"בצע דבר כזה. אף-פעם לא עמד שום צבא בעולם בפני, התקפלות מאורגנת'מרצונו. לכן, היינו חייבים להמציא את תורת פירוק הבסיס מרצון. אני חייב לציין בסיפוק, שיש לנו במה להתגאות. ביצענו את מרבית המשימה בכוחות עצמנו, ללא גורמים מחוץ לצה"ל. ה"הצלחה היתה מעל ומעבר לתקוותי. חשתי מבעיות שליטה על היקף הפעור

כרידה מרפידים

לות הגדול שנערך במקביל ביחידות רבות. פקפקתי ביכולת עמידתנו בלוח- הזמנים הקצר וציפיתי לאובדן ציוד ונזקים רבים. הופתעתי מהצורה היפה שבה התנהל הפינוי. השליטה במתרחש הייתה טובה ויעילה. קצב העבודה השביע את רצון הכל וכמות הנזקים הייתה אפסית. מה זה מלמד? זה מלמד שיש לנו צבא מצויין, שיכול לעמוד גם במשימות קשות ונטולות-זוהר ולהרו- כיח עצמו במאה אחוזים!

עיקר הבעיות נוצרו בתחילת הפינוי. לא היה לנו כל ניסיון במבצעים נוסח פינוי רפידים. לפיכך, רבו הנזקים וה- בלאי היה גדול. עם הזמן קיבלו צור- תות הפירוק מיומנות והנזקים קטנו בצורה משמעותית. בתחילה היה קצב העבודה איטי, אך הוא הואץ עם ה- זמן והניסיון. לדוגמה: בשלבי הפינוי הראשוניים לקחו לנו לפרק מבנה טרור- מי כשלושה שבועות. בשלב הסופי הספ- קנו בזמן זה לפרק את המבנה ו- להרכיבו מחדש בבסיס צפוני.

בעייה נוספת הייתה כרוכה בחובתנו לשמור על שלמות הציוד המפורק. כל תכנית הפינוי המתוחכמת אינה יעילה, אם בשטח לא נזהרים שלא לפגוע ב- מאום. לרווחתי, התגברנו על בעייה זו בסיוע נוהלי עבודה ובטיחות קפדניים ובעזרת אחריותם האישית של אנשי הבינוי. עבודתם הייתה כה כדאית, עד כי, למשל, בשלב מתקדם של הפינוי הוחלט להעתיק את הבריכה של הב- סיס צפונה. פשוט פירקו את דפנות הבריכה והעמיסו את חלקיה על כמה משאיות ציוד.

כללית, התגברנו על בעיות הפינוי בהצלחה רבה. אל נשכח, כי ביצענו את משימת הפינוי במינימום של הוצאות, בתשתית ארעית ותוך חוסר ניסיון קו- דם. כל זאת בנוסף להענקת תנאי- שירות הולמים לחיילי הבסיס ושמי- רה על כשירות מבצעית עד לרגע האחר- רון. מובן, שהפקנו לקחים מניסיון רפידים, למדנו הערכות-זמן מציאותיות וקיבלנו נתונים ברורים יותר על כל האספקטים השונים הכרוכים בפינוי בסיס. היום, הפינוי העתידי של שאר בסיסי סיני נראה ממש משחק ילדים...

חותם של קידמה ואסתטיקה

ש: מה שארנו למצרים ברפידים?

לתיקון ואחזקת מטוסים מכל הסו- גים. נוסף לכך רפידים היה בסיס מרכזי של כל מערך הנ"מ במרכז סיני. מכורח הנסיבות היה ברפידים ריכוז פונקציות, שברדך-כלל קיימות בבסי- סים עורפיים. הבסיס היה מסוגל לב- צע מטלות, שעל-פירוב העורף מאומן לשאתן. הדבר היה אמור, למשל, לגבי תיקוני מטוסים שחזרו פגועים ונחתו ברפידים. על הבסיס היה לדאוג לכ- שירותם ולהטסתם לעורף. אילכך, החזקנו דרך-קבע כוח-אדם וציוד, שנו- עדו לדאוג לתפקוד רפידים כחזית ו- כעורף כאחד.

מטוסים רבים הוצלו ברפידים. שדה רפידים שימש בעיקר כשדה-תעופה הכרחי במלחמת ההתשה בזמן תקי- פות הטילים מעבר לתעלה. בתקופה זו קלט שדה-תעופה עשרות מטוסים, שנחתו נחיתות-חירום ברפידים. קליטת המטוסים הפגועים, שיפוצם והכנתם שוב לטיסה, הפכה את שדה-רפידים לשדה דינאמי, פעיל נון-סטופ, אשר עמד איתן מול כל לחצי המלחמה.

לחיל-האויר ישנם סנטימנטים רבים לרפידים. בזכותו חיים כיום הרבה חיילים, אשר פונו בהיטס בימי מלחמת יום-הכיפורים ובזכות הפינוי המהיר נשארו בחיים. אין ספק, כי בזמן ה- מלחמה רפידים הוכיח את עצמו כ- בסיס קדמי לכל דבר. דברים כאלה קשה לשכוח.

ראית פעם סרט המוקרן בכיוון ה- פוך? זו הרגשתי, כשאני רואה כיום את רפידים. כאילו מסובבים את ה- לגלגל מהסוף להתחלה...

ת: הקו המנחה אותנו היה לה- שאיר בשטח מבנים בלתי-פריקים ולא- משמעותיים מבחינה צבאית. כמו-כן השארנו את המיתקנים המיועדים ל- הפעלת שדה-תעופה, מגדל-הפיקוח ו- המסלול. החזרנו במצב שמיש את כל המיתקנים המצריים, שנמצאו בבסיס עוד משנת 1967. חובה לציון, כי ה- מצרים קיבלו בסיס שונה לחלוטין מזה שקיבלנו לידינו לפני 12 שנה. כיום, ב- רפידים ישנם כבישים, מסלולי טיסה, מבנים חדשים, מערכות ביוב וחשמל. בסיס רפידים הישראלי החזיק כמות גדולה יותר של אנשים מאשר בסיס רפידים המצרי. לכן, הדבר הצריך שכ- לולו ופיתוחו במהלך 12 שנותיו ה- ישראליות. אהבנו את רפידים. הטב- ענו בו חותם של קידמה ואסתטיקה, ויעידו על כך כל אותם שכלולים, שנו- עדו להקל על החיים בבסיס ולהנעים את השהות בו. רפידים הוחזר לידי המצרים כבסיס עובד ומתפקד כיאור, כמו-כן, ללא כל פוטנציאל צבאי או תשתית מבצעית. כל נזק שנגרם בעת הפינוי תוקן מתוך הכרה וודאית שכך צריך ונכון לעשות. זה ההבדל בין ל- השאיר אדמה חרוכה ובין ללכת ל- שלום.

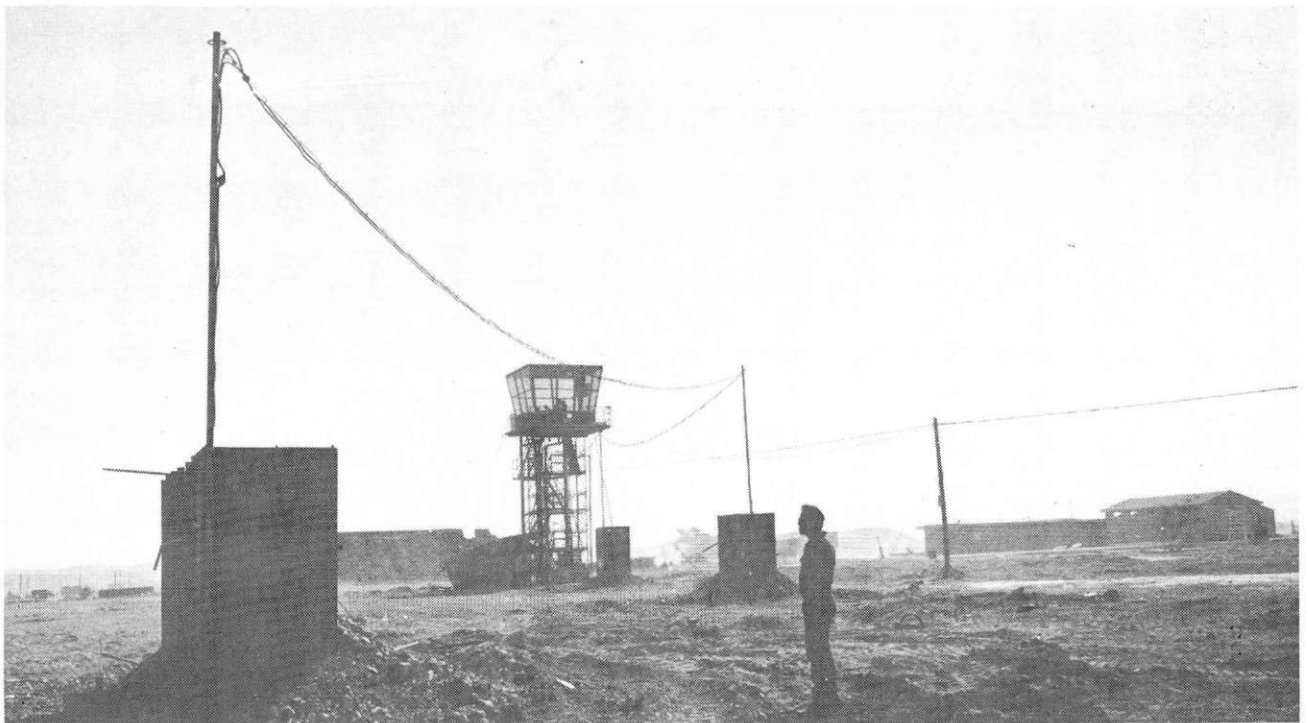
ש: מה היה בסיס רפידים עבור חיל-האויר בכלל ולהק ציוד בפרט?

ת: בראש ובראשונה, בסיס רפידים היה מרכז-העצבים של כל הפעילות בסיני. זה היה בסיס, שנעשתה בו אחזקת ציוד ברמה גבוהה של המרחב כולו. כל העת היו ברפידים מטוסי קרב ומסוקים, והדבר כך מתן שירותים

פרידה מרפידים

תריסר שנים לאחור

ממרומי מעופו של הבואינג נשקף מחזה מוכר : מדבר עצום, שומם וצחיח. העין כבר מורגלת לחפש את המבנים הבולטים של בסיס רפידים. ישנן נקודות-ציון קבועות, שכל חייל, ששירת אי-פעם בסיני, מאומן לגלותן מרחוק. יקשה עליך לעשות זאת כיום. כמעט שאין זכר לבסיס המרכזי ביותר בסיני.

מבט אחרון על מגדל-פיקוח שנתייתם. צילום : מיכה בר-עם

מאת מירב הלפרין

חיים בבסיס... קל להאמין להם כי שהם אומרים, שאין משימה קשה יותר מלתפקד כיאות בבסיס מתפנה. תוסיפו לזה כמה צדדים פסיכולוגיים ובי-עיות רגשיות הכרוכים בפירוק בסיס שהיה עד כה תחליף לבית, וכבר אנו שקועים עד צווארנו בבוץ טובעני עד שכמעט אין אפשרות לצאת ממנו של-מים ובריאים.

לא כך סבור סא"ל א', מפקד הבינוי והפינוי ברפידים. נכון, איש אומנם לא ניגש למלאכת הפינוי בשירה. אולם, גם קיצוניות לצד השני לא היתה. בי-עזרת שיחות-הסברה ושיתוף אנשי ה-מילואים בתכניות הפינוי, הגיעו למצב שבו הפינוי התבצע בקצב מזורז ויעיל.

רפידים כאכסניה למטוסים מכל ה-סוגים והמינים. אולי זה נשמע קצת דראמטי, אבל, איך מסבירים אחרת למכונאי, למשל, שמעתה ואילך, במ-קום לטפל בקרביו של מטוס, יהפוך לש"ג או לאפסנאי?

מסתבר, שפינוי בסיס זה לא עסק קל ובהחלט לא-נעים. הדבר כרוך בכל-כך הרבה אספקטים רגישים, שפשוט קשה לדעת איך ומהיכן להתחיל. זה לא נגמר בכך שמעלים את כל תכולת הבסיס על משאיות ועוקרים צפונה. חייבים לדאוג לשמישות הציוד בעתיד, לתקינות המכשורים, למינימום של נזקים ולמאכסימום של יעילות בעבו-דה. וחוף מזה כמעט ששכחנו: יש גם

למי שזוכר את בסיס רפידים בימי תפארתו, קשה היום להשלים עם ה-תמונה הקודרת. לבסיס, שהיה נווה-מדבר בלב השממה, ריכוז-ענק לאלפי חיילים, כלי-רכב ומטוסים, נשאר זכר רק בדמות שרידי גרוטאות מושלכות, מבנים וחלקי ציוד נטושים. פני הבסיס נשתנו לבלי-הכר. כבר אי-אפשר לזהות את הבסיס הגדול, שוקק החיים, ש-היה הצומת הסואן של סיני. בסיס רפידים חוזר למדבר.

משמעותו האמיתית של תהליך פי-נוי רפידים באה לידי ביטוי ממשי כי-שהמריא מטוס הכפיר האחרון ממס-לול ההמראה של שדה-רפידים. כשנעלם הכפיר באופק, נסתם הגולל על בסיס

פרידה מרפידים

הציוד שנמצא על אותם משטחים קשר בסרטי-מתכת והעמיס על המשאיות. הדבר מנע השחתת ציוד או אובדנו ו- חסך כסף רב. מכיוון, שהשיטה קצרה הצלחות רבות, חלש א' ברבות הימים על מעין מפעל קטן לייצור משטחים ואריזות.

בעייה של מוראל

למרות כל התכניות והרצון הטוב זה לא הלך בקלות. לכל אורך הדרך, יחידת הפירוק היתה הגורם האחרון בפינוי. כלומר, שעד שאנשי המשרד או המוסך המיועד להתפנות לא עזבו את המבנה - לא דובר על פירוק. הסתבר לפתע, שלפקידות כואב הלב לעזוב את המשרד והמכונאים לא יכולים לראות את המוסך מתפרק... או אז חל רנ" סאנס בתחום העבודה ברפידים: אפשר היה לראות פקידות השומרות על ה- משרד 24 שעות ביממה בדבקות רבה, כי "יש עבודה במשרד ועוד אי-אפשר לסגור אותו". או מכונאים הממרקים פינות שכוחות-אל במוסך בטענה "למה אנחנו ראשונים? יש מוסכים שאין ב- הם בכלל עבודה..."

מי ש, "ציפה" לשמוע על וונדאליזם,

נתקלנו בבעיות פירוק מסובכות בשלב זה. השלב השני היה מעבר לפירוק מבנים יותר מסובכים ומערכות חשמל יותר מתוחכמות. זה - כבר היה בעיי- תי יותר וזקקנו לכוח-אדם מקצועי מבסיסים אחרים. מלבדם הפעלנו מערך גדול של אנשי מילואים, שעשו עבודה נפלאה.

הדגש הושם מלכתחילה על תקינות הציוד המפורק גם בעתיד. המבנים וה- ציוד שבבסיס תוכננו לעבור לבסיסים אחרים. לכן, הפירוק חייב היה להיות זהיר ומדוקדק, שלא לפגוע במאום ולהציל כמה שיותר ציוד.

נקודה נוספת שהקפדנו עליה היתה קצב הפירוק. נכנסנו למשטר-עבודה רצחני. קצב הפירוק היה מואץ ויעיל. הממוצע היומי של משאיות ציוד ה- יוצאות עמוסות מהבסיס נע בין שמונה לעשר משאיות. כעקרון, המוטו שלנו היה: ציוד יחכה למשאיות ולא מש- איות לציוד."

סא"ל א' לא סיפר, אך, הבסיס קטן מדי כדי לנצור את סוד שיטתו. מס- תבר שא' המציא שיטת אריזה מקור- רית. הוא השתמש בפסולת עץ לצורך בניית משטחים, שעליהם הונחו האל- מנטים של המבנים המפורקים. את

מייד עם בואו של הנשיא סאדאת לישראל, החלו להשמע ברפידים רינו- נים על פינוי. פתאום החלו להוציא מפות של הבסיס, תכניות לפירוק ולוח- זמנים משוער. כשדיוני קאמפ דייוויד עלו על שרטון, הזדרזו כמה פסימיים להחזיר את התכניות לארון ולחזור לשיגרת הבנייה. אך, כשנחתם חוזה- השלום, החלה תכנית הפינוי לפעול בקצב מזוהז. אנשי הבינוי הפכו לגיבור- רי המקום ועד ליומו האחרון של הב- סיס שלטו בו ללא עוררין.

קצב עבודה רצחני

אבל, בכל זאת, איך מפנים בסיס עצום כזה? היכן מתחילים? מה לוק- חים ומה משאירים?

"אז ככה", מזדרז סא"ל א' לפרוש מפות, דיאגרמות ותכניות. "באמת, ב- תחילה לא ידענו איך אוכלים את זה בכלל. יחידת הבינוי התמחתה מאז ומעולם בבנייה ולא בפירוק. לכן, נאלצנו ללמוד את נושא הפינוי תוך כדי מעשה. בשלב הראשון פירקנו מבנים פשוטים שהורכבו בבנייה טרומית. ה- יתרון היה, שרובו הגדול של הבסיס הכיל בניינים טרומיים, ולפיכך, לא

מבט ממעוף הציפור: בסיס-אויר שחוזר למדבר

פרידה מרפידים

סיני מהאספקט של השליחות הלאו-מית. ערכנו מספר מבצעים, שמגמתם היתה העלאת המוראל. הוצאנו את הבסיס לטיול-פרידה מסיני, דאגנו להופעות, הרצאות וערבים פנימיים שלנו בכל ימות השבוע. כשהוגבר קצב הפינוי ומבנים החלו מתפרקים במהי-רות-שיא, החלה לחדור בעצמות החיי-לים הרגשת קיפוח. החיילים הרגישו נטושים ושכוחים. במיוחד גברה אצלם תחושת החידלון כשפירקו את המרכז החברתי. לכן, ראינו צורך מיוחד ב-הגברת הפעילות החברתית, על-מנת לפצות את החיילים העושים משימה כה קשה באוירה ובתנאים לא-רגילים.

הטובים - אחרונים

„במקביל, עסקנו בפינוי עצמנו. ב-התחלה היה קשה לכולם מבחינה נפ-שית. פינוי משמעו, שאתה יוצא לשבוע חופש, חוזר ואינך מכיר את הבסיס. ישנם כמה חיילים שבנו את רפידים. הקימו את הבסיס במו ידיהם, ועכשיו, נאלצים לפרק את אותם מבנים, שה-קימו בעבר. חיילים, שבנו את הבסיס מהמסד עד הטפחות, חוזרים כעת שוב לטפחות.”

קצב הפינוי מואץ. עומדים בלוח-הזמנים כמעט ללא חריגות. אין טענות. אבל, בכל זאת, זה לא כל-כך נעים לראות בסיס מתפרק. כל יום נעלם מבנה אחר. מבנים, שעמדו שנים רבות, הקשורים בזכרונות ו בחוויות רבות, עוזבים את שערי רפידים מפורקים לחלקים. מי היה מאמין שאפשר להתקשר למבנה? לא נעים להודות, אבל, הלב נצבט.

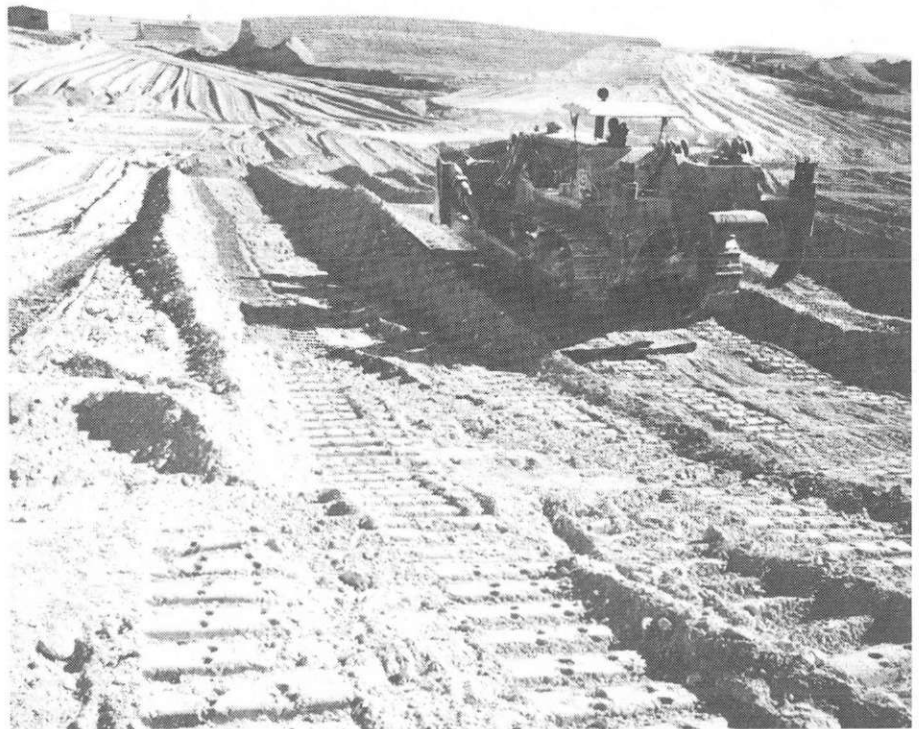
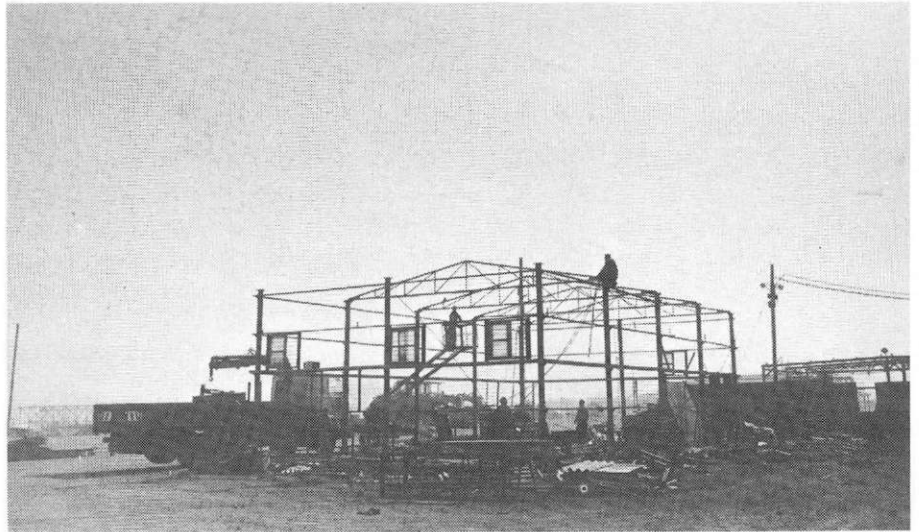
ברפידים משאירים את הטובים ל-שלב הסופי של הפינוי. רוצים לסגור את הבסיס עם החבר'ה הטובים ב-יותר. כשהם יעזבו את הבסיס, ייעלם פרצופו האנושי של המדבר, ורפידים ישוב להיות אזור רפאים, מוכה חום ורוחות. רק בסיסי בניינים הקבועים לקרקע ועמודי בטון מוצקים נשארים במקום, שאריות בסיס שנותרו לפלי-טה כאנדרטה לימיו הישראליים של רפידים. אלה יעידו, שאנו משאירים את רפידים שונה לחלוטין מזה שקיב-לנו לפני תריסר שנים. נכון, זה כואב ועצוב, אך, זה כדאי - בתנאי שלא נצטרך לחזור לרפידים בשלישית.

חינוך והתרבות. בחסותו ובסיועו של דני קיפר, קצין החינוך של הבסיס, החלו להתקיים ברפידים מדי ערב פעילויות חברתיות מגוונות, המתמו-דות בהצלחה בקצב האינטנסיבי של הפינוי.

„כשבסיס חי באוירה שכל יום מקר-בו לקיצו, נוצרת מאליה בעייה מו-ראלית חריפה. קשה להחזיק מבחינה פיקודית יחידה שתכליתה הרס. הדבר גורר התרופפות במשמעת, בסדר וב-אחריות האישית. אי-לכך, התחלנו בערבי-הסברה, שדנו במשמעות פינוי

או על מוראל ירוד - התאכזב. זו לא היתה האוירה ברפידים, גם לא באקר-רדי הסיום האחרונים. החיים ברפי-דים התנהלו בחסותה של פילוסופיה שפסקה כי „לכל דבר יש סוף”. בכלל, בימים האחרונים התנהגו אחרת מת-מיד. הולכים, כביכול, על קצות ה-אצבעות, בשקט, כמו נמצאים במקום זר. הכל מתנהל בדומיה, שלא להפריע לשלוות המדבר. זר לא יבין זאת. זה פשוט נשגב מתפיסתו.

סרן דב ינקוביץ היה אחראי על שי-רתי הפרט ולו גם מניות בתחום ה-

"לא הרסנו - ויתרנו לשלום"

מאת תמר זאבי

בסופו של סתיו 79, עמדה סמלת פולה נפתלי, מש"קית-חינוך ברפידים, והתבוננה, מרוכזת ושקטה, בנעשה לנגד עיניה. במרחב הצהוב, נטול ה-אופק, נראתה קטנה. שיער מתבדר, חולצת חאקי תופחת, תרמיל-צד וכף ידה מאהילה על מצחה. לא היה מקום לטעות: גג הרעפים של הצריף שלה הולך ונפרק. רעף אחר רעף נאסף ו-מורד. עוד מעט ייערם הצריף כולו ו-ייעשה גבב לוחות.

לרגע היא נפנית לאחור. בכביש ה-אספלט מתקדם לעברה לאיטו דחפור ובו פנים מוכרות, חייל מהיחידה, חיים ברוך. חמש שנים היה במקום, בנה, עסק במקצועו ועתה אינו יודע כיצד לעכל את תפקידו החדש. „הרג-שה משונה“, הוא אומר לנו, „להרוס את הדברים שבניתי במו ידי.“ לידו — נהג הדחפור, אהרן גריסו. גבר מו-צק, שערו כבר שב, אך נימת קולו מרור-סקת מעט: „שבע פעמים עשיתי מי-לואים ברפידים, והפעם הזאת לא דו-מה לקודמות. זה כואב. קשה לי לע-בור מעיבוד פרדסים בחדרה לתפקיד של פיננו...“

חיך עצוב לפולה: „אנשים“, היא אומרת, „נועדו לבנות ולא להרוס...“ רפידים הוא מישור רחב, שטוח וצ-חיח, מוקף גבעות. זר ישאל את עצמו איך מסוגלים בני-אדם להתקשר לשי-ממון פחוס שכזה, כיצד מסוגלים לכ-אוב כאן כאב-פרידה. יש בכך הגיון. רפידים — לא קסם ולא הדר לו. מאום לא נטל מהילת המסתורין של סאנטה קאתרינה והר משה, וחילו-תיו לא רוו מי מעיין ולא הפריחו גפ-נים. וואדי פיראן גבוה ומתנשא ממנו. ושארם-אשיח — הוא קצהו של

חצי-אי — מרוחק וטובל בשלווה. רפי-דים הוא עולם אחר. רפידים הוא סי-פורו של קו ראשון, סיפורם של אנשים שיצאו לגיחות אין-ספור, למשימות-תקיפה, יירוט, חילוץ, הגנה מרחבית. רפידים הוא סיפורם של נערים, שחרדות רבות ואחריות חסרת-דויתור-רים ביגרו אותם. כאן גילו חיים, כאן ידעו שמחה וידעו עצב, וכאן למדו להתחשל ולהבין טעמה של רעות. לאיטם קרו הדברים, בקצב החיים ה-מיוחד למדבר. ולפתע הפכו החוויות לזכרונות.

אייזיק ששון: „בימים הראשונים רציתי לעזוב. בידוד מוחלט מהבית, ניתוק מנוף של מקום ישוב. התגעגע-תי למשפחה באשדוד. הרגשה כבדה. לא בבת-אחת, בהדרגה, התחולל בי שינוי. היחס של המפקדים, ההבנה והחמימות התחילו לקשור אותי ל-מדבר, עד שרציתי לחתום קבע.“

אבי לסט: „כאן התאהבתי לראשו-נה. חיילת שעבדה איתי. התחתנו לפני כחצי-שנה. יפה שלי עזבה לפני חוד-שיים. אני אהיה כאן עד הרגע האח-רון.“

אהבה ראשונה

מירי פוסי: „קשה להסביר. אתגע-גע אל היחידה יותר מאשר לביתי ב-צלפון. איך אפשר? — החוויות כולן: החולות, הזריחות, השקיעות, המפק-

פרידה מרפידים

הרגשה משונה : להרוס את מה שבנינו

וברז. כל אלה לא עזרו. הרעידות החזקות נמשכו והמטוס המשיך להפסיד גובה. היתה שליטה על הסל"ד, אולם הסחב לא השתנה. לרגע חשבתי, ש"במידה שאצטרך, אנטוש באגם המר עצמו וכך אהיה מנותק בשלב ראשון מכוחותינו, אבל גם, ובעיקר, מכוחות מצריים. במהירות של 300 קשר חלפתי על-פני האגם וכאן יכולתי שוב להחליט לנטוש בגובה 2,000 רגל, כי נראה היה לי שאגיע די עמוק מעבר לארמיה השלישית. משך כל התהליך ליווה אותי בן זוגי בצמוד, ודיווח ש"לא נראה דבר מבחוץ — לא אש ולא נזילות. משך כל הזמן דיווחתי בראדיו על פעילותי ועל כוונתי לנטוש בשלב המתאים. התחלתי להתכונן לנטישה. עברתי על החגירה, ווידאתי שכל הרצועות מחוברות, משקף מורד, רצועת סנטר סגורה, עורף מוצמד לכרית, מרפקים אסופים. הקטנתי מהירות ל-200 קשר ובגובה 1,800 רגל מכשי ריס, משכתי בידיע עליונה. היה ברור, כי משהו בגב לא בסדר, הכאב היה חד ומתפשט. נשבה רוח חזקה.

"הייתי מודאג מהפגיעה בקרקע. בדקתי את המצנח והוא נראה לי שלם לגמרי, אם כי קצב ההנמכה נראה לי פראי. החלטתי להתארגן לפגיעה בקרקע ולא להתעסק עם הוצאת מכשיר הקשר. בקושי הצמדתי רגליים וכופתי ברכיים. עצמתי עיניים. רק שלא יהיה יותר גרוע עכשיו מכל מה שהיה, הרוח השכיבה אותי על הקרקע החולית ובעזרת המצנח נסחפתי למרחק של 200 מטר בערך. התהפכתי על הגב, סובבתי את האבזם. עם הלחיצה הרצועות נשלפו ומצאתי את

מירי : אתגעגע ליחידה יותר מאשר לבית

ביום חורפי אחד גיליתי צבעונים על גבעה... צבעונים באמצע המדבר!"
סרן ר', טייס: "החוויות שקשרו אותי לרפידים הן משימות השיגרה, במיוחד משימות-חילוץ. ההכרה שיש בידי להציל חייה-אדם היא הרגשה מיוחדת, ללא תחליף."

"להגיע לרפידים..."

כמה חבים את חייהם לטייסי המסוקים והמטוסים הקלים שיצאו מרפידים לחץ את חייהם? אף אחד לא העלה בדעתו לסכם בערכים כמותיים משימות שלקראתן יצאו הטייסיים ללא הרהור. בכל תנאי, בכל סיכון ו-מחיר חילצו חבר שנשט בשטח אויב, הצילו מטייל שתעה או נקלע לסכנה. להגיע לרפידים — אלה היו לעתים מילים של משאת-נפש, תפילה.

סרן מ.: "לאחר הזנקה לכיוון טאסה, התחלנו בפנייה. עם חציית כיוון מערב הרגשתי מכה חזקה בחלק האחורי. מייד התחילו רעידות חזקות, כפי שהסתבר — מהמנוע. בקצב מהיר החל המטוס לאבד מהירות. משכתי לגובה, ובמהירות 300 קשר הגעתי לגובה 5,500 רגל. הטמפרטורה הגיעה עד סוף מהלך הסקאלה במכשיר והתחלתי לאבד גובה. מתחת נראו כוחותינו נלחמים בכוחותיהם ולא היה ברור מי הוא מי.

"הבנתי, שיש לי זמן-מה ואין צורך בנטישה מיידית, ולכן, תוך טיסה מדרחה, ביצעתי את מירב הפעולות האפשריות להצלת המנוע. השלכתי ציוד חיצוני, כולל טילים. "משחק" בחי-רום-ווסת-חשמלי. "משחק" במצערת

מש"קית חינוך פולה : ערב-תרבות גם ביום האחרון

גריסו : כן, זה כואב...

סגן עמי דגן: "באתי בן 18 — ילד שהפך לגבר. הוטל עלי לפקד על אנשים שנושאים באחריות עילאית ובמתח עבודה בלתי-פוסק, 24 שעות ביממה. אופי המקום ואופי התפקיד חשפו בי עולם פנימי יפה יותר: סובלנות, גמישות, הבנת אדם. המקום שאנו עוזבים, המקום הזה היה עולם ומלואו, מלא יופי, מדהים בגיוון שבו ובסתירות: מצד אחד אנו שותפים להפעלת האמצעים הטכנולוגיים המתוחכמים ביותר, מצד אחד — נאבקים תכופות בעיות של חשמל ומים. מצד אחד — מדבר, מצד אחר — הטבע בהדרו.

פרידה מרפידים

מיבטחים. רפידים היא מנגינת-מיתר בבונקר, הם פניו השלוות של ד', טייס שבין משימה לחזוקה לומד ארכיטקט-טורה. רפידים זה אסייג יצחק, שבא מהשכונה בבאר-שבע ומסביר לי מדוע „בן-אדם לא יכול לעזוב את חיל-הא-ויר“. זה מבטו של סג"מ בן-ישי, האח-ראי על פינוי היחידה שאותה אהב. ורפידים היא פולה הקטנה מהחינוך, שאינה מוותרת על ערב-תרבות גם ביום האחרון לשהייתו של חיל-האויר במקום.

מדוע? — „משום שביום מפנים, אך בערב ממשיכים לבנות...“ עיניה החומות נאחזות בנקודה נעלמת, מרו-חקת. ומישהו לידינו, בטרם יעזוב, מצמיד פתק לבן אל לוח המועדון: „לא הרסנו — וויתרנו לשלום.“ ינואר 1979. היי שלום רפידים.

עדה למראות מוזרים: בדרך הג'בל-אות, אל יחידה על הקו, ברכב המ-קרטע, ארבעה אנשי מילואים במשי-מת-חינוך. רביעיית הקשת של התזמו-רת הפילהרמונית — שני כינורות עתי-קים, ויולה וצ'לו. בחנייה מנסה משה פורמן, שעלה מברית-המועצות, לתקן מיתר, שפקע מטילטולי הדרך. בבונ-קר הדחוס, מוארת בקרני-אור החוד-רים מבעד הפתח, השמיעה הרביעייה ריקוד הונגרי של בראהמס, מוסיקת-לילה זעירה של מוצארט, מחול החר-בות לחאצ'טוריאן. לאחר ההופעה נר-או הארבעה כדמויות שנטלו חופשה מציור סוריאליסטי. במעלה התל, ב-רוח השורקת, על רקע חולות שאינם מסתיימים, נישאו כלי המיתר העדינים כשסביבם גמלים מגביהים צוואר.

רפידים אינו רק קו איתן, מקום

עצמי שוכב במקום. הכאבים היו חז-קים מאוד. לא יכולתי לקום ולא יכר-לתי להזיז שום איבר. כעבור כ-12 דקות, שנראו כשעות, שמעתי טרטור הליקופטר. הוא דייק, עבר בדיוק מ-עלי ונחת לידי. סימנתי לרופא שאיני מסוגל לזוז. הדוקטור אסף את כל הצוות ויחד נשאו אותי להליקופטר. כל התרופות שקיבלתי נגד הכאבים לא הועילו. הנשימה נעשתה קצרה ו-מהירה והטיסה לבית-חולים-שדה ב-רפידים נראתה כאילו לא תסתים.”

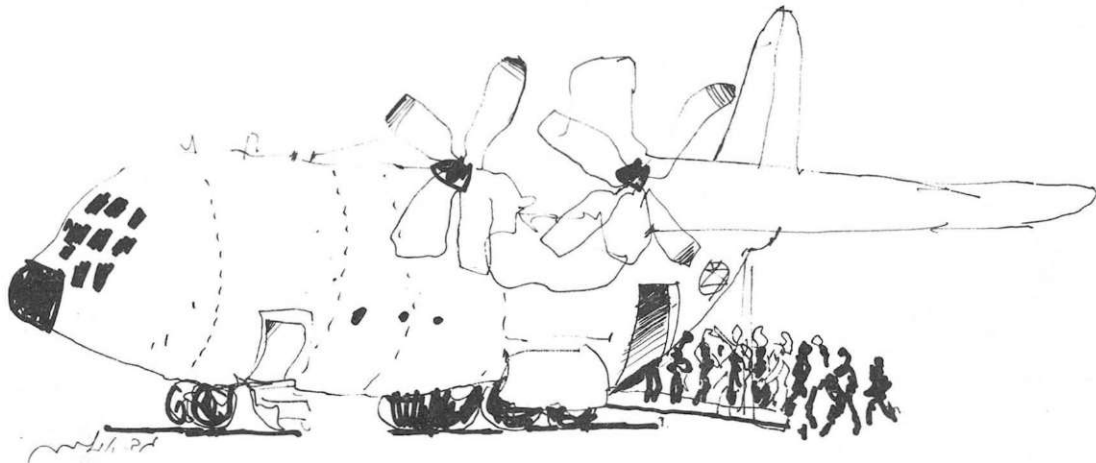
מיתרים בבונקר

לא רק בעלילות-גבורה נקשה רפי-דים. כאן ראיתי רגעים יפים, מלאי אור. ראיתי פניו של מפקד קורנות מאושר, כשאחד מחייליו כתב לראש-נה בחייו מכתב בעברית, וכאן הייתי

כרידה מרפידים

כך הפכה ביר גפגפה לרפידים

הם היו חלוצים

מקבלי ה"פאסים" האחרונים, "מסתערים" על הרקולס לתפוס חופשת סוף-שבוע מיוחלת. איור גד אולמן

מאת אלי נוה

קומאנדקר, נהג, שני חיילים בסדיר ו- כמה אנשי-מילואים, בלי תיק-תרופות, משקפי-אבק (אבזר חיוני במקום) ו- מכשירי-קשר. במטוס הסביר רס"ן ב' לאנשיו, שהם הולכים להיות יחדיו תקופה סוערת, ומוטב שיתרגלו היטב ומהר זה אל זה. הטיסה ארכה זמן רב. המטוס הקיף את הבסיס, כדי למצוא מקום נחיתה. בסופו של דבר, בשעת צהריים, נחת המטוס. הצוות מצא עצ-מו עומד מול מגדל-הפיקוח הישן של ביר-גפגפה.

בין שריון לאויר

מגדל-הפיקוח היה מבנה בן שתי קו-מות. חלונותיו היו מנופצים. סביבו פזורים היו שרידי המיגים, גרוטאות מפוחמות, שבירי-זכוכית וגופות חיילים מצריים. מכשירי-הקשר במגדל פעל, וה-סוללות היו מלאות. מייד הונף דגל על המגדל. ביר-גפגפה היתה לשדה של חיל-האויר, ומיפקדת חיל-האויר הסבה את שם המקום לרפידים.

ב-7 ביוני, בשעה 11 בלילה, נקרא רס"ן ב' מחיל-האויר לפקד על ביר-גפגפה, שנכבשה בבוקר אותו יום: "ה-מושג ביר-גפגפה היה אז לידידי ערטי-לאי ומאיים. לא היה ברור מה צריך לעשות. הישגתי תרשים של השדה, והתחלתי לברר איזה כוחות יעמדו לרשותי. בחצות הלילה נפגשתי עם שני אנשים, שהגיעו משם, ודיווחו שהמס-לול הראשי הרוס לגמרי, והמקביל אי-נו ניתן לנחיתה. הם סיפרו שיש במקום מכונת-בטון, שניתן להיעזר בה. מים וחשמל - אין. קיימת סכנה חמורה מפצצות שלא התפוצצו ומצרים חמו-רים מסתובבים בשטח. בתדריך נאמר לי להתייצב למחרת בבוקר, כדי לקחת ציוד, ולטוס לביר-גפגפה".

בבסיס הציוד חיכו לרס"ן ב' קומאנ-דקר ונהג. ציוד - לא היה. בקושי הצ-ליח ב' לחתום על תת-מקלע עוזי, ודגל ישראל. קצין האפסנאות התכחש לכל הבטחת ציוד, ואמר שאין בידי דבר.

רס"ן ב' טס אל הבלתי-נודע. עם

ב-22 במאי 1967 ביקר נשיא מצרים, עבד אל נאצר, בבסיס חיל-האויר המ-צרי מליז (ביר-גפגפה). הוא הכריז שם על סילוק כוח האו"ם מסיני ועל סג-ירת מצרי-טיראן. את דבריו סיים במש-פט הידוע: "הם, היהודים, מאיימים במלחמה, ואני אומר להם: אהלן וס-הלן, אנחנו מוכנים למלחמה".

ביום הראשון למלחמת ששת-הימים, בשעה 07.55 תקף מבנה של ארבעה מטוסי אוראגאן של חיל-האויר ה-ישראלי את הבסיס המצרי, השמיד חמישה מטוסי מיג-21, והוציא מכלל שימוש את המסלול הראשי. המבנים הבאים שתקפו את הבסיס, השמידו על הקרקע עוד תשעה מטוסים. כל המטוסים שהיו בבסיס הושמדו.

ביום השני למלחמה ישבו במועדון הקצינים המצרי, שבו נשא נאצר את נאומו הידוע, חיילי אוגדת טל מחטי-בה 7, שכבשו את הבסיס. כעבור שלו-שה ימים התנוסס במגדל-הפיקוח של השדה דגל ישראל. ביר גפגפה הפך לב-סיס של חיל-האויר הישראלי.

כרידה מרפידים

חיל-האויר. לפתע החלו לזרום לבסיס, בדרך האויר, אספקת מזון טרי, וביחוד תפוזים. רס"ן ב' ניצל את היתרון הב- רור, וניהל משא-ומתן עסקי עם אוגדת טל. תמורת ארגז תפוזים קיבל רכב ודלק.

באחד הימים הראשונים קיבל ב' דיווח, שיש תנועה חשודה במחסן ה- מזון. הוא מיהר למחסן, והיה בטוח, שימצא שם מצרי מסתתר. להפתעתו של מצא שם את יעל דיין, מזכירתו של אריק שרון, מהטטת בין הארגזים. משנשאלה לפרש מעשיה השיבה (לדב- רי רס"ן ב') כי היא מחפשת ביצים לאריק...

דרושות: זוגיות עבות

ביום השלישי קיבל ב' דיווח בקשר, כי מטוס נורד עמוס בחביות דלק-מטו- סים עומד לנחות בשדה. רס"ן ב' יצא

סעה כשיר לנחיתת מטוסים, ואז החלו לטפל במסלול הראשי, שהיה הרוס לגמרי, כדי לאפשר המראות ונחיתות של מטוסי-תובלה.

בתוך כל המהומה התנחלה מיפקדת האוגדה של אריק שרון בקצה הצפון- מזרחי של המסלול, והשתמשה במס- לול כבטיילת. היחסים בין השריון לב- סיס חיל-האויר ברפידים לא היו יחסים של שיתוף-פעולה דווקא. השריון היה טרוד בענייניו ולא יכול היה לסייע לאנשי חיל-האויר, ואילו אנשי חיל- האויר לא היו יכולים להציע דבר לאנ- שי השריון, מלבד הטסות מיוחדות, פינוי נפגעים וכו'. דלק ומים עדיין לא היו בימים הראשונים ומנות-הקרב הל- כו ואזלו. כבר מההתחלה החל רס"ן י' „להפציץ" את מטה חיל-האויר במ- תבים, בהם דרש ציוד ואספקה.

ביום השני נשתנה מעמדם של אנשי

המשימה הראשונה היתה הכשרת המסלול להמראות ולנחיתות. מחלקת ההנדסה, ובראשה פלקוביץ', קבלן עבודות-עפר, שהשקיע את כל מאודו בעבודה ורץ לאורך המסלול כאחוז- דיבוק, טאטאה את המסלול וסילקה נפלים של פצצות בעזרת חוטי-משיכה. לאחר טאטוא המסלול נוצרה בעייה חדשה — כיצד משיגים מים להכנת ב- טון לסתימת הבורות במסלול ההסעה. החולייה השליכה יתבה על מכונת- הבטון המפורסמת, שניצבה בקצה ה- מסלול. היתה זו מכונה רוסית חדשה, אך היא הכזיבה. מסתבר, שמנוע ה- מכונה נשרף כשניסו המצרים להפעילה בפעם הראשונה. אנשי החולייה של האויר הלכו בעקבות קודמיהם המצ- רים, והכינו בטון בתוך גיגיות גדולות שהיו לצד המכונה. יומיים לאחר הנחי- תה של הצוות בשדה, היה מסלול ה-

פינוי אוירי לפצועים במלחמת יום-הכיפורים מרפידים לבתי-חולים בצפון. איור: גדי אולמן

כריזה מרפידים

כלי-רכב שנסע במסלול דרך-חירות וסי- כן המראה או נחיתה של מטוס). הב- סיס תוחם, נקבעו המקומות של הפר- נקציות השונות, נקבע מקום השער, ולצידו הוקמה „בוטקה“ (שלא אוישה מפאת מחסור בכוח-אדם).

קשה אך יפה

היתה זו תקופה קשה ביותר, אך כל אחד מגרעין האנשים שהניחו את היסודות לבסיס מציון, כי היתה זו התקופה היפה בחייו. כל אחד היה צריך להמתין שבוע ימים עד שיגיע תו- רו להתקלה. בכל המרחב הגדול וה- עצום הזה היתה רק מקלחת אחת - במגדל-הפיקוח של רפידים. תת-אלוף מן צלצל באחד הימים השחונים הללו אל מפקד רפידים, ושאל אם אפשר לבוא להתקלה. מפקד הבסיס השיב לו, כי הוא מוזמן בכל עת, ובלבד שיביא ג'ריקאן מים.

הזבובים השחירו כל חלקה טובה וליוו את האנשים בכל עת לכל מקום. בעייה ראשונה במעלה היתה לשמור על נקיון בתנאים כאלה, ובכך השקיע מפקד הבסיס את כל מעייניו. „ידעתי, שאם לא נקפיד על נקיון - אנחנו גמורים. אמרו לי: אתה משוגע? יש לך דברים כה חשובים לעסוק בהם, ואתה מתעסק בזבובים? אני זוכר, שה- דודה לאה באה אלינו והתיישבה בין פגרי הזבובים (לאחר הריסוס ומבצעי הטיהור נותרו רק פגרי זבובים). היא לא הבינה, כיצד יכולים אנשים לחיות במקום הזה.“

הבסיס החל לתפקד כבסיס מבצעי. טיסות יירוט יצאו באופן שוטף. הב- סיס שימש מרכז למסוקי-חילוץ ול- מטוסי-תובלה. שישה חודשים לאחר שהונף דגל ישראל על מגדל-הפיקוח הישן, שימש הבסיס כבסיס פעיל. גר- עין אנשי-המילואים פינה מקומו לכוח- אדם סדיר, ונוסדו בו הפונקציות העי- קריות.

„התנאים הקשים במקום רק עור- רו והגבירו את המוטיבאציה לבנות, ולא הרתיעו,“ אומר ר'. „מלחמת ששת הימים היתה גילוי יוצא-מן-הכלל של נכונות ורצון לתרום... הוגשנו שאנו חוזרים לתקופת החלוציות, שאנו מאפשרים את המשך קיומה של מדי- נת-ישראל.“

פת חול במדבר. אז - הבינו את המצ- רים: כל השמשות התקשתו פנימה, והתנפצו כעבור שניות אחדות לרסיסים זעירים. מגדל-הפיקוח היה שוב פרוץ לרוחות.

כעבור שבוע של בידוד ועבודה מאו- מצת, הגיע אוטובוס ובו שבע בנות. „אני לא אנטי-פמיניסט,“ מציון רס"ן ב', „אבל תפסתי את השערות בידיים. עם כל התנאים האימים האלה - מה יהיה על מגורי הבנות?“ עם הבנות הגיעו גם בנים, רופא וחובשת, קצין- ספורט וכלי-רכב רבים. גם משאית כי- בוי-אש הגיעה, ובה שני כבאים מאו- מנים. היתה זו חוליית-מסלול מסו- דרת ומאורגנת, שנועדה להחזיק את המסלול.

סיפוק: מיראז' ומקלחת

כעבור שבועיים החליף רס"ן ר' את רס"ן ב'. את פניו קיבלו כמה עשרות אלפי זבובים, שסככו על הבסיס. „מייד ראיתי שאין המדובר בבסיס ארעי, אלא במקום שהולך להיות מרכז-העצבים של סיני. על הצוות שהחזיק בשדה היה לתת שירותים לטייסים נוחתים, ולש- רת צוותי מסוקי פינוי ומטוסים קלים. המשימה היתה קשה ביותר, בשל התנ- אים הפיסיים הקשים. הייתי צריך לקחת את הג'יפ שלי ולנסוע לקצה המסלול, כדי לעשות את הצרכים.“

אחד הדברים שהפתיעו את השבויים המצריים שהוחזקו בבסיס, היה לראות את מפקד הבסיס, קצין בדרגת רב-סרן, עומד עם פטיש ביד ושובר קירות. הם הוכו בתדהמה בראותם קצינים עוב- דים כפועלים פשוטים. „עבדנו עד שהר- גשנו, שאי-אפשר יותר, ואז נרדמנו ב- מקום בו עבדנו, קמנו והמשכנו לעבוד.“ בד בבד עם בניית סככה זמנית למטר- סים, על-ידי חוליית בינוי, שהיוותה גרעין ליחידת הפינוי של רפידים, החלו מלחמות על הקמת בתי-שימוש. בניית סככה לארבעה מטוסים נסתיימה, ו- ארבעת המיראז'ים הובאו לבסיס. „ה- סיפוק שבהגעת המיראז' הראשון לא היה פחות מהסיפוק מהמקלחת הרא- שונה,“ אומר רס"ן ר'.

הצוות המקומי החל לגדר את הב- סיס, שבעצם לא היה אז בסיס, אלא שטח פרוץ, מסלול שכל-אחד עשה בו כרצונו (פעמים רבות רץ המפקד אחרי

אל קצה המסלול, כדי לקבל את המ- טוס. הנורד נחת נחיתה שיגרתית על מסלול ההסעה, ולפתע סטה שמאלה מהמסלול ופנה לעפר. ענן אדיר של חול היתמר, והמטוס נעלם מהעין. אנשי השדה עמדו חסרי-אונים מול המחזה. ציוד כיבוי-אש לא היה, מלבד מטף אחד על הקומאנדקר. הקומאנדקר דהר לעבר פטריית-החול במהירות שנראתה אז לאנשים איטית ביותר. הכל ציפו לפיצוץ וללהבות בעקבותיו, אבל הענן התפזר, והנורד נגלה לעיניהם - תקוע כמו ברווז. כנף אחת בקרקע, והאחרת מזדקרת אל-על, אך ללא פגע. גלגל המטוס נתקע במחפורת ובדרך-נס מעת היתהפכות המטוס העמוס חביות דלק. תושייתו של הטייס, והמזל שהאיר לו פנים, מנעו אסון כבד, אך בעיית המח- סור באמצעי כיבוי עלתה בכל חריפו- תה.

לאחר שהסתיימו העבודות הראשו- נות במסלול, התפנו אנשי הבסיס לשי- פור התנאים. רס"ן ב' הביט אל השדה הגדול מחלונותיו המנופצים של מגדל- הפיקוח. כששלטו המצרים בבסיס היו בו טייסות ונ"מ. להערכתו של ב' היו בבסיס כ-1,500 חיילים מצרים. העניין היה תמוה ביותר: היכן שוכנו אותם מאות, או אלפי חיילים? הבסיס היה שומם לגמרי. בקצהו הצפוני היו כמה חורבות ומבני קרטון מלאי פשפשים. רק בסיוור ברכב נסתברה התעלומה. ליד כל עמדת-עבודה - זירי מטוסים, גנראטורים, מחסנים וכו' - היו פרו- שים מזרונים. החיילים המצרים לנו, כנראה, תחת כיפת-השמיים. הבסיס לא היה ערוך למגורים.

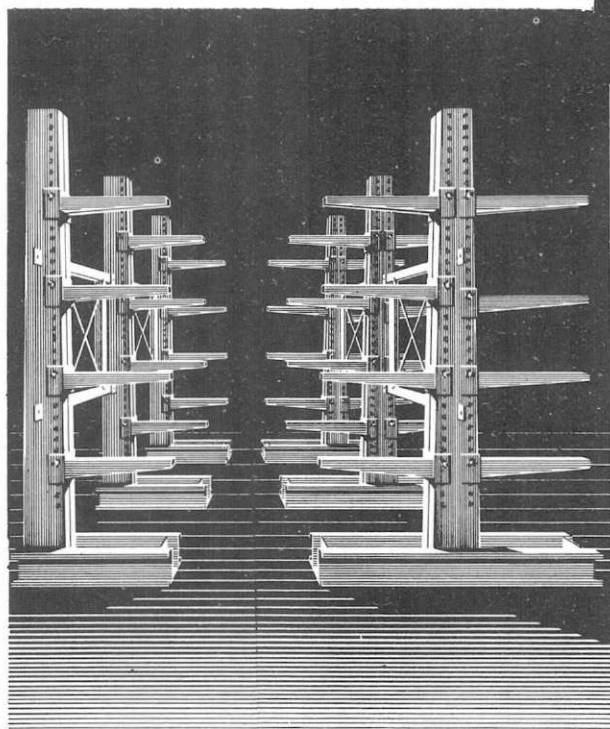
המקום היחיד שהיה כשיר למגורים היה מגדל-הפיקוח, אלא שכל שמשו- רתיו היו מנופצות, והקור ששרר בו בלי- לות היה בלתי-נסבל. באחד הבקרים הופיע טנדר במחנה, עם זגג ומטען של זכוכית. כל שבר-זכוכית מקורי של ה- מגדל היה בעובי 3 ס"מ, ואילו הזכר- כית שהביא הזגג היתה דקה ביותר. הזגג נרתם מייד לעבודה, וכעבור שעה קלה היו כל השמשות מותקנות במקו- מן. תוך-כדי עבודה תמה הזגג מדוע התקינו המצרים זגוגיות כה עבות.

למחרת, בשעה 11 בבוקר פרצה סו- פת-חול אדירה, שהשחירה את פני ה- אדמה. אנשי הצוות סגרו את חלונות מגדל-הפיקוח, והתיישבו לחזות בסו-

ככל שבעיות האיחסון שלך נעשות ארוכות יותר...

...אתה זקוק יותר ל"קנטיליבר"

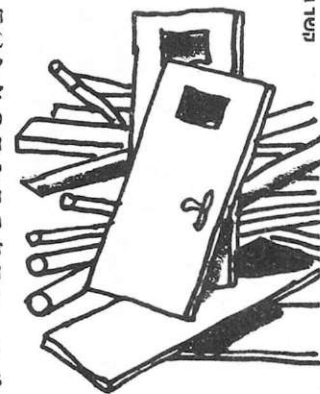
צלצל עכשיו
תל אביב טל' 03-776011/2
חיפה טל' 04-514664

כיום ניתן להשיג גם בישראל מערכת קנטיליבר אמינה המיוצרת עפ"י הסכם ידע בלעדי עם חברת הענק האמריקאית PALMER SHILE שימושים: מערכת קנטיליבר של מירומית מיועדת לאחסון צנורות, קורות, לוחות מתכת, משטחי עץ ופורמייקה ושאר פריטים שאורכם רב.
הרכבה: ההרכבה והפירוק קלים ומהירים. המפלסים ניתנים לשינוי מידי לפי צרכיך, וניצול שטח האיחסון על כל מפלס הינו מקסימאלי.
תכונות: ניתן להעמיס עד 100 טון לכל עמוד ו-3.5 טון לכל זרוע - הרבה מעבר למקובל בכל מערכת אחרת בישראל. המחיר הכולל:

1. ביצוע תכנית מפורטת על ידי מומחי מירומית לניצולת מכסימלית של שטח ההחסנה שלך.
2. ייעוץ לגבי שיטות יעילות לניהול ורישום מלאי בעסקך
3. שרות מהיר ויעיל בנוסח אמריקה.

מערכות אחסנה נוספות של "מירומית": אקרומית 88 - עד 5 טון על כל משטח. אקרוקל - עד 350 ק"ג על כל משטח. סופאסלוט - עד 100 ק"ג על כל משטח. שרות עצמי - לתצוגת מוצרים.

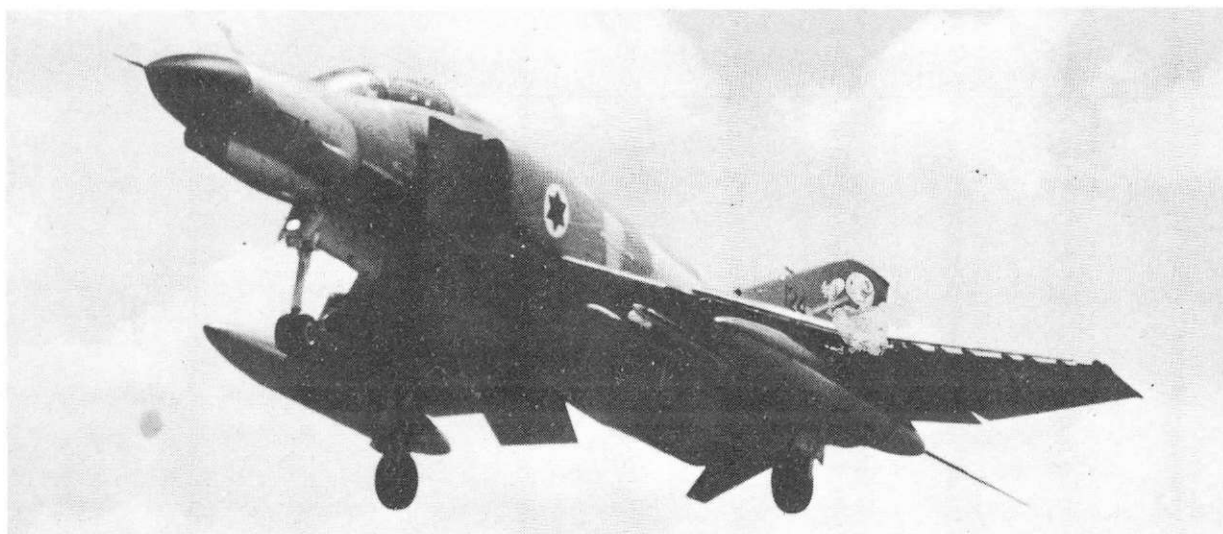

טוורטאנא ד טורט

אין פחות מדי מקום, רק פחות מדי מירומית.

פרידה מרפידיים

טייסי הקרב לא הותשו

מאת מירב הלפרין

מלחמת ההתשה, שהתחוללה אח-רי מלחמת ששת הימים (יוני 1967) ועד להפסקת האש (אוגוסט 1970), היתה מלחמה שונה לחלוטין מקודמו-תיה. היא היתה ארוכה וחסרת-שי-אים. רק אנשי הצבא חיו את הדרא-מות שלה, שהיו רחוקות מהציבור ה-רחב.

המוקד העיקרי של המלחמה היה חזית הדרום. את כובד משקלה הטי-לה מלחמת ההתשה על אזור התעלה. כוחות היבשה, שישבו קבע בסיני, כו-חות האויר והים, שהוזנקו עשרות פע-מים ביום לאזורי הלחימה, לא ידעו מנוחה. הצבא המצרי, על כל חילותיו, הטריד ללא הרף את כוחותינו בסיני. „ההתשה” — כשמה כן היתה. נשיא מצרים נאצר אמר בנאומו ב-23 ביוני 1969: „איני יכול לכבוש את סיני, אבל אני יכול להתיש את ישראל ולש-בור את כוחה.” הצבא המצרי אולי התיש קצת את צה”ל, גרם לו אבי-

דות, אך את כוחו ורוחו לא הצליח לשבור.

מלחמת ההתשה הציבה את חיל-האויר לפני משימה קשה ביותר. בריה”מ נטלה על עצמה את ההגנה האוירית על מצרים, וקם עימות אוירי ממושך במהלך כל ימי המלחמה.

רפידיים היה הבסיס המרכזי של ה-הגנה וההתקפה האוירית בסיני. ממ-נו יצאו עשרות מטוסים לגיחות בש-טח מצרים, להפצצת סוללות הטילים בתעלה ולקרבות-אויר בשמי סיני. מב-צעיי המסוקים הנועזים כמו פיצוץ תחנות הכוח בעמק הנילוס, „הרמת” המכ”ם הסובייטי ומבצעים רבים אחר-ים החלו אף הם כאן. ללא ספק, נשא הבסיס באחריות רבה ומילא את ייעו-דו על הצד הטוב ביותר. אולם, הדבר לא מנע מהחבר’ה להתנהג כאילו הם נמצאים ב„מערב הפרוע”.

למה דווקא „מערב פרוע”? — ה-תשובה פשוטה. מדבר יש? — יש!

מרחבים מישוריים יש? — יש ויש! הרבה קרבות-אויר היו? — היו! מיר-דפים במדבר אחרי מטוסים היו? — היו גם היו! אז מה עוד צריך כדי להפוך את רפידיים ל„מערב הפרוע”? רק מטוסים. וכאלה היו בלי סוף, ב-כל הביצועים האויריים האפשריים. בצמדים, ברביעיות ובמבנים — האחד ממריא והשני נוחת, ללא הפסקה, ב-קצב מטורף ובתנאים בלתי-רגילים.

סקייהוקים כ„ארטילריה רכובה”

אל”מ ע’ היה מפקד טייסת ה-סקייהוקים הראשונה. באותם ימים עוד היה הסקייהוק המטוס. לפיכך, המאמץ הגדול ביותר הוטל על טייסי הסקייהוק. הם חוייבו בדריכות מבצ-עית מתמדת, בכוננויות ובמספר גיחות מדי יום. טייסות הסקייהוק חלשו על כל הגזרות מהצפון עד לדרום ועסקו בכל התחומים האפשריים. מיגוון פעי-

פרידה מרפידים

לותם כלל קרבות-אויר, הפצצה גבוהה, ריקוט, תקיפת סוללות-טילים ו-שירות כ"א, ארטילריה רכובה". לא ייפ" לא לכן, שאל"מ ע' מספר כך על סדר-יום שיגרת באותה תקופה: "חזרתי מגיחה בתעלה. בבית מצאתי אורחים, שהגיעו לארוחת-צהריים. ביקשתי יפה סליחה, יצאתי לבצע גיחה נוספת ו-חזרתי להיפרד מהם."

"רפידים היה בסיס, שסייע לנו מאוד. אחד הדברים המדאיגים טייס-קרב, ובמיוחד מוביל-מבנה, הוא קו-דס-כל לנווט ולמצוא את המטרה. רפידים היתה נקודה גדולה ובולטת למרחוק. דבר זה הוריד את המתח לקראת התקיפה, כי כשהגעת מעל רפידים, נוכחת, שעד כה הניווט היה נכון. זה נתן אפשרות לאמת את חי-שובי הניווט ולתקן את המשגים. ב-מיוחד סייע רפידים בגיחות-לילה. ב-לילה הניווט קשה וחוסר הוודאות גו-בר. העובדה כי יש בסביבה שדה-תעו-פה קרוב ובקר קרוב הרגיעה מאוד."

המצרים הקימו מערך טילים סבוכ,

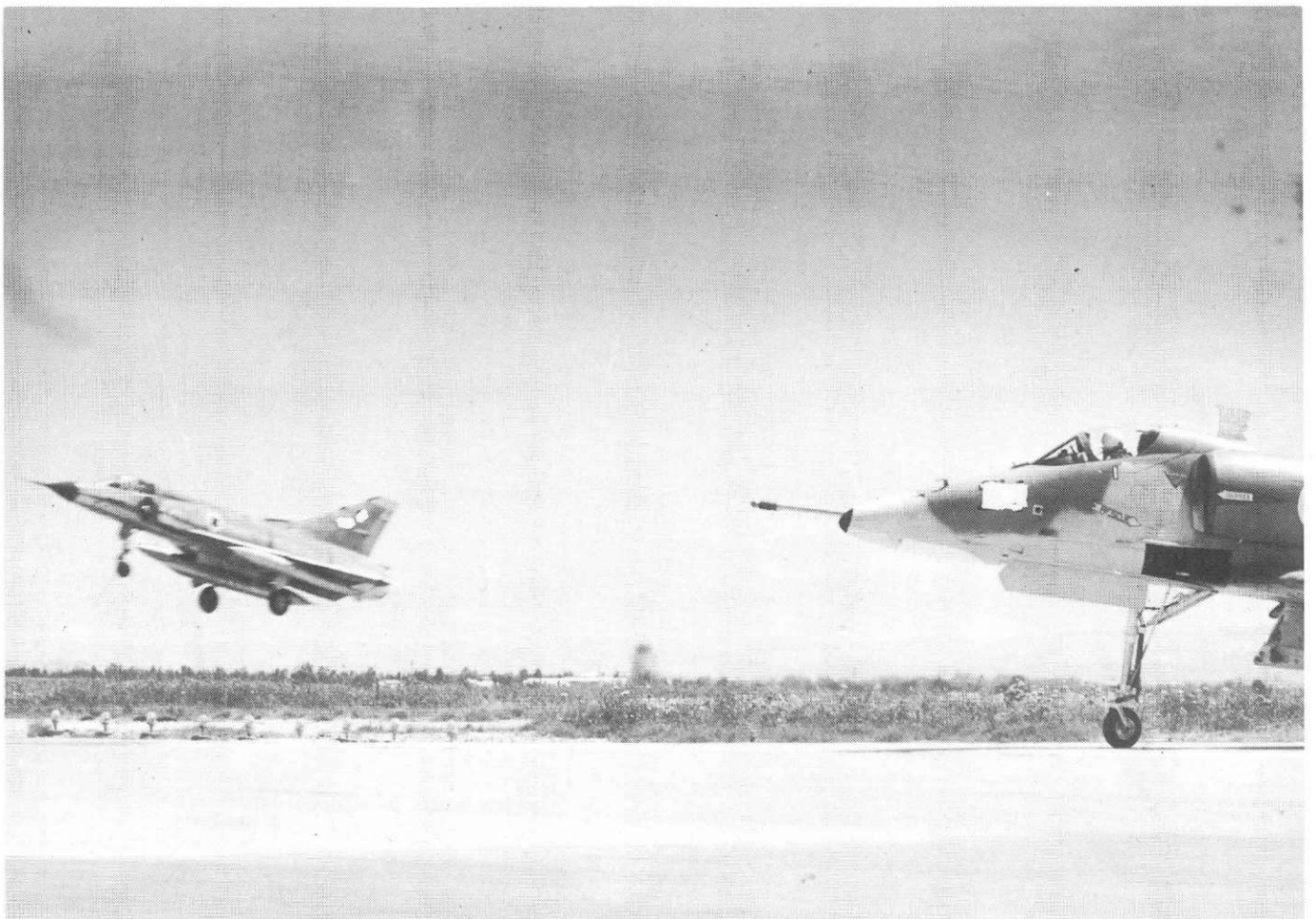
שהתבסס על טילי סאם-2 וסאם-3. צפיפותן של סוללות-הטילים זו לזו הקשתה את החדירה לאדמת האויב. טייסי הסקייהוק היו חייבים לתמרן היטב על-מנת לבצע את משימותיהם כנדרש. הרבה מתח היה טמון בגיחות היומיומיות. עם הזמן, גדל הניסיון ו-שוכללו טכניקות התקיפה.

מספר אל"מ ע': "המשימה היתה טיסת-לילה רגילה. הובלתי זוג במג-מת פיטרול שיגרתית. מעל לרפידים, ביקש הבקר שנתקוף עמדת-מקלע, ש-ניצבה על בית דו-קומתי. כמעט שפ-רצתי בצחוק: איך אפשר באמצע ה-לילה, בגובה 14,000 רגל, לראות עמ-דת-מקלע הניצבת על בית דו-קומתי? הרעיון לא הצחיק במיוחד את הבקר. הוא התעקש שנעשה זאת. נו, מילא, אמרתי לעצמי, אם הם כל-כך לחו-צים, נמצא את המטרה.

"הגעתי לאזור הלחימה. מסביב יריות מכל הכיוונים. אי-אפשר היה לדעת מי זה מי. השמיים כוסו באו-רות צבעוניים מרצדים לכל עבר. נז-

קקתי להכוונה מהקרקע, כדי להגיע לאזור הבית. בחושך כזה המפה לא עזרה במאום. ירדתי לגובה נמוך מאוד, ממש מעל לאזור הלחימה. הקטנתי מהירות ל-300 קשר והתחלתי לעשות סיבובים סביב האזור המשוער. בעז-רת הבקר הגעתי למסקנה, שהבית נמ-צא בנקודה מסויימת. לא הייתי בטוח לחלוטין עקב תנאי האור הקשים. תכ-ננתי לזרוק את הפצצות ולהאיר את הסביבה למספר שניים שני. תוך כדי הפנייה סביב הבית הורדתי את האף במהירות נמוכה מאוד, בקושי הספק-תי להתיישר, והופ — הטלתי את ה-פצצות. בחושך כזה ובגובה כה נמוך, זה נחשב כמסוכן מאוד וכמעט בלתי-אפשרי לביצוע. מבחינה הדרכתית, אין על מה לדבר, לא קיים דבר כזה... ה-פצצות נפלו כ-150 מטר מהבית וה-אירו אותו. או-אז התחלנו לזרוק את הנפלאם לכיוון הבית. לפי הדיווחים מהקרקע, הסתבר, כי הבית נוטרל ו-הפסיק לשגר ירי לכיוון כוחותינו."

עליז היה לבוא לרפידים. זו היתה

פרידה מרפידים

טייס מיראז' נוסף לאיתור מטוסי תקיפה מצריים. היינו הזוג השלישי שהוזנק לאויר. שני הזוגות הקודמים נכנסו לקרב-אויר עם מטוסי מיג-21. כשהגענו לאזור הקרב מצאנו בו רק פטריות-עשן.

בשעה 14:00 הוזנקנו כזוג ראשון לכיוון התעלה. באיזור ג'אבל עאתקה נכנסו מטוסים שלנו לקרב-אויר בעת פיטרול באזור. הבקר היפנה אותנו ל-מטוסי מיג-21, שהיו חיפוי לסוחויים, שהשתתפו בקרב. גילינו קשר-עין עם שישה מטוסי מיג-21. מספר שניים שלי הלך על שני מיגים ואני על ארבעת הנותרים. נוצר באויר מעגל אלכסוני, כשאני אחרי המיג האחרון והמיג הראשון — אחרי.

בסבך העוהה-עוהה, רכש מספר שניים שלי יתרון על זוג המיגים ובצורה תותחים הפיל את מספר שניים שלהם. כששמע הפיצוץ ובעקבו-תיו באה ההפלה הראשונה, הפסיקו מטוסי האוייב להילחם, ניסו לנתק מגע ולברוח בחזרה לבסיסם. הם החלו להפוך הטייה מתוך המעגל וניסו להימלט מהאזור. הדבר איפשר לי להתארגן על אחד מהם ולנסות ליירטו. לפתע, זיווח לי מספר שניים, ש-מטוס נכנס אלי. עזבתי את המיג שישבתי עליו ושברתי חזק. המיג נש-פך ממני ומשך למעלה. הרמתי את האף ושיגרתי אליו טיל. שברתי מייד כדי לבדוק שאין אף-אחד מאחורי. נשתרר שקט מסביב. התבוננתי משני צדדי: אין סימן למטוסים. מקדימה הסתחרר מיג בוער ונפל. פגעתי!

„אחר-הצהריים הופיע גל-תקיפה של מיגים מצריים. הוזנקתי לאזור התעלה. בצד השני של התעלה פיטרלו מיגים. כשהגיעו למצב מאיים, הלכתי למיפגש איתם. אחד המיגים ניתק מגע לכיוון מאנצורה. התחלתי לרוץ אחרי ריו ותוך כדי רדיפה הגעתי עד אזור השדה של מאנצורה. כל האזור היה מלא סוללות טילים. כשראיתי, כי לא אוכל ליצור מצב ירי, חזרתי לרפידים. מהאויר ראיתי שלוש פטריות על הקרקע. מישהו כבר עשה את העבודה... בסיכומי של היום נוכחנו שעשינו עבודת טובה: 11 מטוסי אויב. וזה לא הולך ברגל!“

כיום להמריא ולבצע קרבות-אויר. הם מכונאים עבדו כמו משוגעים, בתנאים-לא-תנאים. האבק המדברי פגע מאוד במנועי הסילון והדבר הצריך עבודה מכופלת. גם להם היתה שמחת הפלות: כל מטוס שחזר מקרב-אויר עם הפלה באמתחתו, זכה לטיפול מסור ואוהב ועל גופו צוירה מיניאטורה של מטוס.

לוח-ההפלות של רפידים היה למוקד של תהילה, מופת לצעירים ונוסטלגיה. ב-2 ביולי 1969 נרשמו על הלוח שתי הפלות לזכותו של רס"ן (מיל') א'.

הוא מספר:

„הקרב התבצע בטקסאס, כלומר, באזור שכינינו אותו טקסאס. המקום היה חלק מהמערב הפרוע של סיני. אזור נטוש, שכוח-אל, דרומית לעיר סואץ. באותה תקופה הטילים עדיין לא היו בעייה כה רציני, ולכן ביצענו הרבה קרבות-אויר ללא חשש מירידה. צברנו ניסיון רב בקרבות-אויר ועשינו הכל ממש בעיניים עצומות.

הגענו זוג לאזור הקרב. התחולל שם קרב-אויר בין מיגים לזוג מיראז'ים שלנו. תוך כדי הסתובבות בשמיים, קלטתי את אחד המיגים. התיישבתי עליו ובלי בעיות מיוחדות הצלחתי להפיל אותו בתותחים. הבעייה היתה עם השני. המשכתי לרדוף אחריו, בעוד הוא מנסה כל העת להתחמק ממגע איתי. פגעתי בו, אך הוא המשיך לטוס. לא ידעתי אם הטייס נטש את המטוס או לא, כי באויר ריחפנו מספר מצנחים של טייסים מצריים. בלהט הקרב לא שמתילב ש-הדלק שלי הולך ואוזל. נאלצתי לבצע תפנית חדה ולשוב לרפידים. בתחקיר הסתבר, שהפלתי גם את המטוס השני. אומנם, המיג לא התפוצץ, אך הטייס נאלץ לנטוש עקב הפגיעה במטוסו.“

11 מטוסי-אוייב ביום

יום ה-11 בספטמבר 1969 היה יום עמוס ברפידים. 11 מטוסי אויב הופלו באותו יום בקרבות-אויר ואש הנ"מ אל"מ י' היה באותה תקופה סגן מפקד טייסת מיראז'ים.

מספר אל"מ י' :

„בשעה 10 בבוקר הוזנקתי יחד עם

חגיגה לטייסיה-הקרב. האסוציאציה המיידית העולה בהקשר לרפידים היא קרב-אויר. ידעת שאם אתה בא לרפידים, יש אקשן. נכון, זה לא היה בדיוק „הילטון“ עם חמישה כוכבים. אך היתה פעילות מתמדת — וזה ה-עיקר. הרבה הזנקות, הרבה גיחות, הרבה הפצצות — מה צריך יותר? טייסי היירוט היו ברפידים כש-פני אקדחים, המחכים ליריה הראשונה. כל היום התהלכו בחליפות תאוצה, בתחושה ש,או-טו-טו הולך לקרות משהו. כשניתן אות-ההזנקה, היו רצים למטוסים, ממריאים ורודפים אחרי מיגים. כיוון שקרבות-האוויר נערכו בגובה נמוך, נהגו חיילי רפידים לצאת החוצה ולצפות מן הקרקע בהצגה שממעל...“

אם כל זה עוד לא משכנע כ,מערב פרוע“, הנה באה ההפלה המפורסמת של תא"ל ע' ומצדיקה את הכינוי.

לכאורה, הכל היה רגיל: שני טייסי מיראז' הוזנקו לרפידים כדי להניס מפציצים מצריים באזור נח"ל-ים ואל-עריש. בקרב-האויר שהתפתח, הופלו שני מטוסים מצריים. עד כאן הכל נורמאלי. אך, כשיצא תא"ל ע' מהמיראז', נדהמו הכל לגלות, כי במקום סרב-לטיסה לבש הטייס מכנסיים קצרים וחולצת טריקו...“

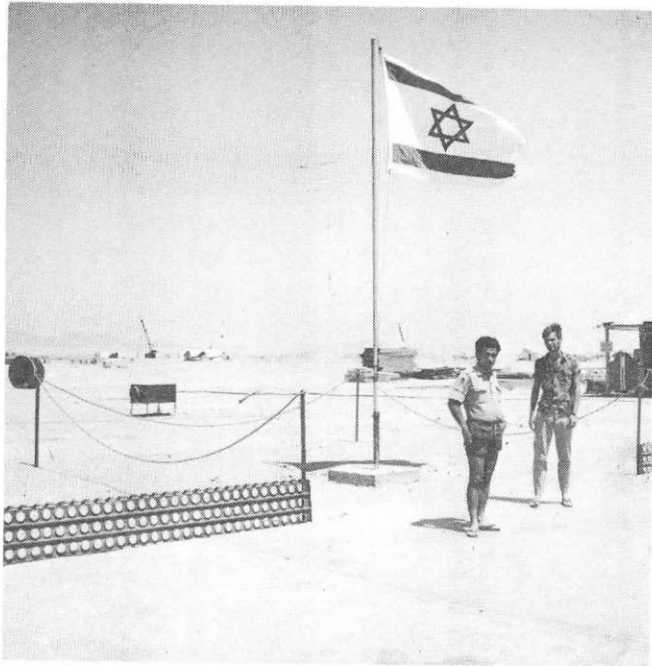
רס"ן (מיל') א' היה בין טייסי מיראז' הראשונים שהגיעו לרפידים במלחמת ההתשה. כיום, הוא משתייך לטייסת כפירים. טייסת זו היתה האחרונה שעזבה את רפידים. המעגל נסגר.

מספר רס"ן א' :

„בימים הראשונים ברפידים גרנו בבונקר מצרי טיפוס, מצועצע בסיג' נון מזרחי. הבסיס היה עוד לפני ה-אירגון והסדר הישראלי. הכל היה פרימיטיבי מאוד: מעט אנשים, תנאי מגורים עלובים ומשמעת מינימאלית. האבק והמדבר העניקו לבסיס ייחוד משלו. לחשוב שמאוחר יותר היה מי-זוג-אויר ובריכה! לאמיתו-של-דבר, זה היה יותר אמיתי מאשר בשלבים המשגשים של רפידים. אוירת הבראשית התאימה יותר לרוח המדבר. היתה שמחת-נצחון מלווה בפעילות מבצעית גדושה. היית ממריא, נוחת, מתדלק ושוב ממריא. כל הבסיס עבד בשבילנו, עבור המטוסים, שהיו צרי-

כרידה מרפידים

חמש שנים ראשונות

כך נראתה בירגפגפה — רפידים ביולי 1967

מטוסים מצריים שנפלו שלל — קיץ 1967

כאלה היינו. חיילי חיל-האויר ברפידים, 1967

ליד שרידי סוחוי שהופל — יולי 1968

פרידה מרפידים

מסדר חילהאוויר ברפידים, יום העצמאות 1971

הקצינים, שלחמו באזור בששת הימים, סיפר על המבנה חסר-הבעלים המת-בזבים במדבר.

„אל תדאג“, ניחמו אותו ברפידים, „לא תצטרך לספר שנית את הסיפור“. חי-שקל נסעו לראות את המבנה, ה-עמיסו אותו לחלקיו על משאית ונסעו. עוד באותו יום נחנך ברוב פאר „שקס“ קצינים ונגדים...

„כל אחד היה טיפוס בפני עצמו“, נזכר דוד. „התקבץ ברפידים אוסף של אנשים, שלכל אחד היה ייחוד אישי. יום-יום היינו עדים למעשה טירוף“ של אחד החבר'ה, עד שהתרגלנו.

התרגלו? - אולי. אבל, את אותו מכונאי שהיה כותב בספר המטוס ת-אריכים עבריים לא ישכחו לעולם!

„תארו לעצמכם“, מקטר דוד, „אתה פותח את ספר המטוס ונהיה לך חושך בעיניים: ביי"א בחשוון כתוב, שצריך לעשות איפוס תותחים. לך תדע מתי זה יי"א בחשוון...“

„אחרי חמש שנים עזבתי את רפי-דים. הבסיס התמסד מדי לטעמי. הפ-רידה היתה קשה מאוד. הרי ליוויתי כל מבנה, כל שינוי, כל התפתחות ב-בסיס מיום היוולדו. זה הפך לחלק מ-חי. עזבתי את רפידים בהרגשה קשה מאוד. קשה לך לעזוב מקום, שהיית חלק מתחילתו וחלק ממנו. לדעתי, זו תמצית הרגשתם של חיילי רפידים כ-יום.“

רי שלב בנינו את הבסיס. קבענו חוקי התנהגות, סדרים מינהליים וצורת-פ-עילות תקינה. הוקם בסיס למופת!“

אך כאשר אין משטר ומשמעת, מנ-צלים את המצב, ועוד איך!

יום אחד הגיע לשערי הבסיס טאנק מצרי נהוג בידי אחד מקציני רפידים. מסתבר, שאותו קצין שוטט בסביבה, ולפתע, קלטה עינו טאנק בודד בלב ה-מדבר. נכמרו רחמיו של הקצין והוא החליט לאמץ לבסיסו את היתום ה-אומלל...

באותה שיטה הגיע לבסיס גם מטוס מצרי ישן, שהופקד ימים רבים לרוחות המדבר. משנקלט ברפידים, נגמל מי-סוריו וקיבל משכן-קבע ברחבת מפק-דת הבסיס. שם שכן לתפארת עד שבו-קר אחד נעלם כלא היה. חקירה מדו-קדקת העלתה, כי החבר'ה מהשריון, שבסיסם היה סמוך לרפידים, חמדו את המטוס ובליחה פשוט העלימו אותו הישר לבסיסם.

כל מי שהכיר את רפידים, זוכר את „שקס“ הקצינים והנגדים. לא, לא זה שנאצר הצהיר בו הצהרות מלחמה. אנו מתכוונים ל„שקס“ קצינים המקו-רי, הראשון. זוכרים? - גדול, מרווח, משוכלל למדי? ובכן, לולא יוזמתם ה-ברוכה של חיילי הבסיס, לא היה מגיע אותו מבנה לרפידים. מסתבר, כי אחד

רס"ר דוד היה חמש שנים בר-פידים. „ביג דיל“, מגחכים ותיקים למיניהם, „מה זה כבר חמש שנים?“ נכון, חמש שנים זה לא הנצח, אבל, בימים הראשונים של בסיס רפידים, ההבדל לא היה גדול כל-כך. אל תשכ-חו, שברפידים של אז לא היה מועדון, או „שקס“, שלא לדבר על בריכה. כל הבסיס הכיל שני בתי-אבן ומספר או-הלים. מים חמים היו בחינת מותרות וחשמל בכלל היה אחד מסממני הא-צולה. כן, בדיוק: היה רק חול וחול. אז עכשיו ברור מדוע הדגשנו את משך שהותו בבסיס?

„אחד מחיילי הבסיס היה יותר מ-חמש שנים ברפידים ולא טס אף פעם“, מספר דוד.

„מדוע?“

„לא יודע. אולי פחד, אולי לא רצה, אולי אהב לנסוע... לא טס. חמש שנים בסיני ולא טס אף-פעם!“

„איך אפשר?“

„אפשר. לא רצה לטוס. אפשר. אם לא רוצים, אז אפשר. חמש שנים - בלי אף טיסה.“

„מי היה אותו חייל?“

דוד משפיל את עיניו. „אני“, הוא ממלמל לבסוף.

„כשהגעתי לבסיס הכל היה במצב ראשוני. דבר לא היה קבוע ומסודר. חיינו מהיום למחר, ללא מדיניות מח-ייבת, חסרי אירגון ומשמעת. שלב אח-

הודעה חשובה לתושבי באר־שבע והסביבה!

**נמשכת ההרשמה לשלוחת ביה"ס הטכני
של חיל האויר בבאר־שבע.**

מחזור למודים נוסף יפתח בפברואר 80
לבנים ובנות בוגרי כתות ט-י.

למדו אחד ממקצועות העתיד:

- ✱ מכונאות מטוסים
- ✱ חשמל מערכות
- ✱ אלקטרוניקה תעופתית
- ✱ חוגים מכינים ל-4 מקצועות בגרות עיקריים.

קבלת פרטים נוספים בלשכת הגיוס בבאר־שבע
ובד.צ. 2348/א"ש ובטלפונים: 03-234735, 03-693800

הרשם עוד היום !!

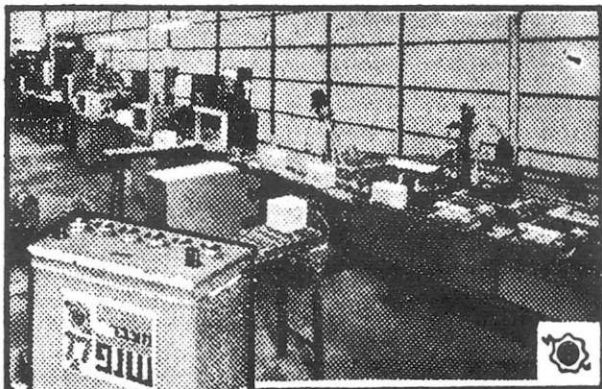
בית הספר הטכני של חיל האויר

שנפ 77

המילה האחרונה במצברים!

SHNAPP 77 אחריות - 18 חודש!

SHNAPP 77 אדגז פוליפרופילן שקוף!

ע.שנפ ושות.בע"מ

חברת אלקטרוניקה לישראל בע"מ

טלפון: 255181-5
מברקים: אלקוריס, ת"א
טלקס: 033578

רחוב גבורי ישראל 88
תל אביב 67891
ת.ד. 9045

פיתוח, תכנון, ייצור והתקנה:

- ✱ מערכות מיתוג קשר ובקרה אוטומטית
- ✱ מערכת קשר — ניחות וניידות
- ✱ מערכות קשר בקרה לשדות תעופה
- ✱ מערכות וציוד קשר פנים
- ✱ ציוד שמע וריבוב
- ✱ רכיבי מיקרוגלים
- ✱ ייצוג בלעדי של חברות זרות:

MICROLAB/FXR, NORLIN, A.D.C.,
AMTRON, WESTINGHOUSE.

פרידה מרפידים

אברמוביץ': לא הכסף — השירות

מטבחן של אברמוביץ' בסיני היה אבן-שוואבת לכל אנשי חיל-האויר במרחב. כל הסיורים במרחב עברו ב" אופן תמוה דרך חדר-האוכל של הטבח המפורסם. ביחידה החדשה שאליה עבר אברמוביץ' יש חדר-אוכל משותף לקצינים ולחוגרים. „אצלי אין מפקד ואין חייל פשוט“, שוטח אברמוביץ' את מצעו הסוציאלי-גאסטרו-נומי. „אין הבדל אפילו אם מפקד חיל-האויר יבוא ליחידה. אני שונא שיהיה הבדל. הקיבה של החייל הפ" שוט ושל מפקד חיל-האויר היא אותה קיבה. לא קיים הבדלים. חיילים לא אוהבים גולאש! אני אחראי שכל חייל יקבל את המזון מה שמגיע לו. צה"ל נותן לי לבשל ולתת“.

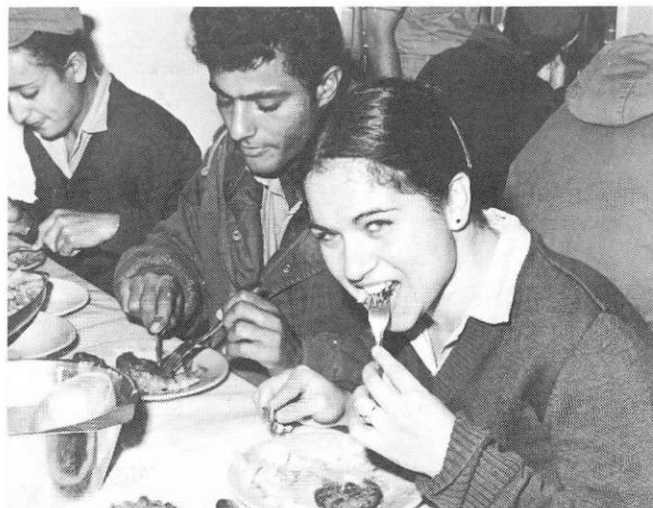
שמונה סוגי סאלטים, מרק אפונה, קציצות בשר ברו-טב זיתים, תפוחי-אדמה ממולאים, ציפס, בלינצ'עס עם פטריות, בורקאס ועוגת-תפוחים — כל אלה כלולים בתפריט השיגרתי במטבחן של אברמוביץ'. ישנם תב"שילים ורטבים, שרק הוא יודע להכיןם, ולא ניתן לה" ציל מפיו אפילו סוד אחד, למרות טענתו הנחרצת, שאין סודות בטבחנות.

הבנות בבסיס מביטות בדאגה בצמיגי השומן המקי-פים אותן. למרות שרוב הבנות כבר הספיקו לריב עמו, על רקע הדרישות הגבוהות בתורנות המטבח, אין להן כל טענות בשטח המקצועי. קלוודין, למשל, עלתה בשב"ע ק"ג בחמישה חודשים: „אי-אפשר לעשות דיאטה“, היא פוסקת, „יש אוכל טוב — אז אוכלים“. וותיקות הבסיס חקרו ומצאו, כי כל בת עלתה בממוצא ב-10 ק"ג. אחד החיילים, שלא הצליח להוריד אפילו קילוג-רם אחד, הוא סעדיה, המכונה ססי, שמשקלו האמיר ל-120 ק"ג. מילואימניק נשוי, שביקש להסתתר תחת השם: אלכס, טוען כי האוכל פה טוב לאין-שיעור מה-אוכל שמכנה אשתו.

רותי, הנמצאת רק חודש אחד ביחידה, מנסחת היטב את פארדוקס אברמוביץ': „אפשר לרזות, אם לא באים לארוחות, אבל אי-אפשר לא לבוא לארוחות, כי האוכל מפתה!“

עם אוכל שכזה — טוענים חייליו של אברמוביץ' ב"פה-מלא — אפשר גם בלי קאוויאר.

אפשר גם בלי קאוויאר

אם יש אוכל טוב — אוכלים

מאת אלי נוה

חביתות אינו יודע להכין. אפילו ביצים מבושלות אינן יוצאות כמו שצריך. בבית — האשה מבשלת; ב"שול הוא תפקיד של האשה. אפילו קפה היא צריכה להכין.

זהו וידויו של טבח בחיל-האויר, ולא סתם טבח, אלא הטוב שבטבחים — אברמוביץ'.

„בבית אני לא משמיע טענות על האוכל“, אומר אבר-מוביץ', „התחתנתי עם אשה טריפוליטנית. בהתחלה היא בישלה אוכל חריף. ביום הראשון — אכרתי, ביום השני — אכלתי, ביום השלישי אמרתי — סטופ! הלכתי לאכול בחוץ, במסעדה. אשתי שאלה מה קרה, אמרתי — שום דבר, רק הקיבה שורפת. היא הושיבה אותי במטבח ואמרה: עכשיו תלמד לבשל אוכל חריף! בסוף הגענו לאוכל מתון: חצי רומני וחצי טריפוליטני“.

שבע השנים האחרונות היו שבע שנים שמנות מאוד לחייליו של אברמוביץ' בסיני. יום אחד, לפני מלחמת יום-הכיפורים, אמר אברמוביץ', שהיה אז עצמאי: „מספיק, אני הולך לצבא!“ כך הגיע לרפידים, ואחר-כך ליחידה אחרת של חיל-האויר באזור.

„ראיתי את המדבר ואמרתי, שחייב להיות מישהו במקום כזה. לא חשבתי מעולם על הכסף. רציתי רק לתת את השירות הטוב ביותר, את האוכל הטוב ביותר. מצא-תי ביחידה שהגעתי אליה מטבח אוי-ואבוי. גרוע-גרוע-גרוע. הבאתי שני אנשים, ולמחרת היה הכל מסודר“.

הזנקות תחת אש

מאת אהרון לפידות

ביום שישי, ה-5 באוקטובר 1973, החליט אל"מ (מיל.) אליעזר כהן (צ'יטה), "לחטוף" ארוחה אחרונה במסעדה לפני כניסת יום-הכיפורים. לאחר שסיים את סעודתו, נסע בניחור תא לביתו כשהוא מתכוון לבלות את החג בחיק המשפחה.

אולם, משהגיע הביתה ציפתה לו הפתעה. מפקד חיל-האוויר דאז, האלוף בני פלד, ביקש ממנו להתקשר אליו ברגע שיגיע. בלי לחשוב פעמיים מיהר צ'יטה לחזור למטה חיל-האוויר.

בני פלד בישר לו, כי הידיעה שציפ-תה לו חמורה מאוד: למחרת עומדת לפרוץ מלחמה ועליו לרדת מייד לרפידים. הוא מתמנה זמנית למפקד הבסיס, כיוון שהמפקד הנוכחי נמצא בחו"ל. "רוץ מהר ותארגן מה שאתה יכול", סיים מפקד חיל-האוויר את דבריו כשהוא מזרזו לצאת מייד לדרך. לזכותו של צ'יטה עמדה העובדה שהוא שימש כמפקד הבסיס במשך שנתיים — וסיים את תפקידו רק באפריל 1973.

"למרות ההפתעה לא איבדתי את העשתונות", מספר צ'יטה, "עשיתי רגע חושבים ובו במקום ביקשתי תוספת של מטוסי קרב, פאנטומים ומיראז'ים, ואישור לגיוס מילואים."

אלא שכידוע, מפקד חיל-האוויר לא יכול היה למלא את מבוקשו בגלל ניהול מוקים מדיניים. בדלית-ברירה מיהר צ'יטה לארוז את חפציו וירד מייד לרפידים.

באותה שעה ממש הובהל לבסיס גם סא"ל א', מפקד יחידת הבינוי של רפידים. הוא היה משוכנע, כי המדובר ב-סד"הכל בכוננות רגילה של ערב-חג. "נו מילא", חשב לעצמו, "עוד יום-כיפור נשרף בבסיס".

מכל מקום, החליט לקחת איתו עוד שלושה אנשים: סגנו, רס"ן צ', קצינת המשק, סרן עמליה ומנהל-עבודה של ציוד מיכאני-הנדסי, אזרח עובד צה"ל בשם פיליפ. כל החבורה החלה דרכה בשעה 1.30 אחרי-הצה-

ריים במטוס נורד לעבר רפידים. בשעות אחר-הצהריים כינס אל"מ כהן את הקצינים שמצאו בבסיס ל-ישיבת-חירום. הוא הבהיר להם את חומרת המצב והורה לפתוח בהכנות לקראת מלחמה, ולאפשרות שהבסיס יחטוף הפגזה אווירית מצרית.

מתחת לשולחן-פלדה

"למרות שציטה ניסה להחדיר בנו את התחושה שהמדובר במצב חירום אמיתי", מספר סא"ל א', "אני באו-פן אישי, לא האמנתי. הייתי לבוש בגדים אזרחיים, לקחתי איתי טלית ותפילין והתחלתי את הצום".

"בשעה שבע בערב הלכנו כל החיילים בבסיס לבית-הכנסת להתפלל, כל נד-רי עם הטליתות והכל. ולי היה ברור מעבר לכל ספק, שמחר עומדת עומדת דת לפרוץ מלחמה. קשה לתאר את הרגשה שלי באותה שעה", מספר צ'יטה.

מכל מקום, הוראותיו של צ'יטה בוצעו בדייקנות. הנמצאים בבסיס הת-עוררו בבוקר יום שבת בשעה שש ב-בוקר. המקלטים נפתחו, רשתות ההס-וואה נמתחו, יחידות הנ"מ הועמדו בכוננות וצוותים איישו עמדות-מפתח בבסיס. סא"ל א' פיזר את הכוח וה-מועט שעמד לרשותו ברחבי הבסיס וה-כין, תוך כדי צום, את הכלים לפעולה. בשעה שתיים בצהריים הגיעה לצ'י-טה הידיעה המכרעת — עשרות מב-נים של מטוסים מצריים חצו את ה-גבול בדרכם לתוך סיני. צ'יטה היה ב-מגדל-הפיקוח כשלתע השחירו הש-מים. ארבע רביעיות של מטוסי סוחוי מצריים חלפו בגובה 300 רגל מעל ה-סיס כשהם משליכים עליו פצצות קשורות במצנחים.

"ראיתי מטוסים משאירים אחריהם אשכולות תלויים על מצנחים", מספר סא"ל א', "וברגע הראשון חשבתי ש-זורקים לנו חבילות ציוד או שי של הועד למען החייל. למעשה אפילו נסע-

תי בגיפ לעבר החבילות — אלא שאז הן החלו להתפוצץ בזו אחר זו והבנתי שהמדובר בחבילות מסוג אחר ל-גמרי..."

"הם עברו נמוך, במבנים מדויקים, כמו במטס יום-העצמאות", נזכר צ'יטה. "המבנה הלפני-אחרון זרק פצ-צות על עמדות היירוט ומגדל-הפיקוח בו נמצאתי, ראיתי בפירוש את הפצצות נופלות ישר עלי." בלי לחשוב פעמים הוריד צ'יטה את כל האנשים שנמצאו במגדל — מתחת לשולחן-פלדה שהיה בחדר. התפוצצות אדירה הרעידה את המבנה. גג המגדל, "גולח", והמגדל כולו התפוצץ. נותר רק שלד הברזל — והשולחן שהציל את חיי הנמצאים תחתיו.

צ'יטה מיהר להכניס את האנשים לתוך בונקר המבצעים. מגששים דרכם בין הריסות המגדל, מסונוורים מאבק, עשו את דרכם אל הבונקר. אלא שגם כאן ציפתה להם הפתעה מרה. המבנה האחרון של הסוחויים העיף גם את הגג של בונקר המבצעים.

בין ענני האבק השוקעים, בשקט שאחרי הסערה, החלו האנשים לצאת מהמקלטים לשוחות, נדהמים למר-אה ההרס והחורבן שבמקום. הודות להתראה המוקדמת, ולהכנות שנעשו בבסיס במשך יום האתמול ובוקר יום השבת — לא היו אבידות בנפש — אך למבנים נגרם נזק רב.

מכוון כשטר-תנועה

הדבר החשוב ביותר עתה היה לב-דוק מה מצבם של מסלולי-הטיסה — עורק-החיים של הבסיס.

סא"ל א' מיהר לצאת אל המסלו-לים. "הרגשתי רוגו עצום, כמו ילד ששוברים לו את הצעצועים... איך עשו לי דבר כזה?" הוא נזכר. משהגיע ל-מסלול כבר מצא את אל"מ כהן במ-קום, מכוון את המטוסים על המסלו-לים, "כמו שוטר-תנועה".

בהערכת-מצב מהירה אובחנו על

פרידה מרפידיים

מהירות ללקט אבנים בידיים. בידיים ובמטאטאים. תוך כדי עבודה, אני רואה שהמטוסים נוחתים! ראיתי שהם מסיעים לאזור של אבנים. זה מצב מסוכן מאוד למטוס. מלבד תק-רים — הוא עלול לשאוב אבנים למ-נוע. מסוכן מאוד. תפסתי ריצת אמוק על מהמורות וחורים שעשו הפצצות והתחלתי לנפנף בידיים. היום אני חו-שב, נדמה לי שאפילו צעקתי... אבל הטייסים היו בתוך התאים. כשקרבתני הם ראו אותי — ועצרו. כיוונתי אר-תם לעבר המקום שנשאר פנוי. מייד התחלנו להכין אותם לגיחה נוספת. הגלגלים היו עם חתכים עמוקים בצורה רצינית ביותר. החלפנו את הגלגלים תוך זמן קצר. אילתרנו שיטה להכין מטוס לגיחה.

חוב חזק שמאלה. נלחמתי בהגאים, אבל ללא הצלחה. ראיתי את החולות שבשולי המסלול רצים מולי במהירות מסחררת. כפסע היה ביני ובין ירידה מהמסלול. הפסקתי מיד את ההמראה והסעתי את המטוס למסלול צדדי. שם גם גיליתי את הגורם לתקלה: באחד מגלגלי המטוס אירע תקר.

הם נפוצו לכל עבר

נזכר רס"ר משה שני, הוא ג'אג': „לאחר ההפצה יצאתי החוצה וראיתי שכל העמדה הפכה לחאמדה של אב-נים, מעין תוהו ובוהו. הפצצות נפלו סביבנו. נשארה כניסה שהיתה הכי פחות מלוכלכת. בוא נקרא לזה, הכי פחות זרועה באבנים. ואז התחלנו ב-

המסלול הראשי חמישה מכתשים ש-אותם היה לתקן מייד. תוך זמן קצר כבר החלו לעבוד הכלים הראשונים וסא"ל א' התפנה לאומדני נזק אח-רון: שלושה מכתשים על הבטון בקצה המסלול הראשי, שני מכתשים על ה-מסלול המקביל, שלא הפריעו לפעול-תו התקינה, ועוד מכתש בחיבור בין שני המסלולים.

הבסיס כולו, על מפקדיו וחייליו, התגייס לעבודה. סתימת מכתש דורשת הרבה עבודת כפיים, ניקוי הבור מס-ביב, הידוק השולים ומילוי העפר. כך שכל אחד שיכול היה לעזור — עזר. „במקום יחידת-הנדסה שלמה ל-תיקון מסלולים היה אצלנו פנסיונר אחד, שהפעיל את הציוד המיכאני ה-כבד — והוא עשה עבודה נפלאה“, מספר צייטה, „לראות את עשרות חיילי הבסיס דוחפים בידיים, במטא-טאים, בכל מה שבא ליד, את העפר חזרה לבורות — זה היה מחזה אדיר. ועוד יותר אדיר מזה היה המחזה של הרכבת האוירית, שהחלה לנחות עוד באותו ערב כשהיא נושאת איתה ציוד וחיילים.“

בעוד צייטה על המסלולים, הגיעה בקשר הידיעה כי פאנטוס קצר בדלק חייב לנחות על המסלול — ויהי מה. הטייס היה אל"מ ר'.

„הוזנקנו ליירוט לאזור רפידיים ב-רבע לפני שתיים. במירדפים אחר ה-מטוסים המצרים התוקפים אזל ה-דלק ממכל המטוס ונאלצתי לנסות ולנחות ברפידיים. המסלול היה זרוע אבנים ובורות — אבל לא היתה לי שום ברירה אחרת. אם לא הייתי נר-חת ברפידיים — הייתי נאלץ לנטוש את המטוס,“ סיפר אל"מ ר'.

צייטה כיוון את אל"מ ר' לנחיתה על המסלול המקביל, והטייס, בתושיה מופלאה, הצליח להנחית את המטוס בזיגזגים על המסלול הפגוע. לאחר שירד ממנו, התברר לאל"מ ר' כי אבן פגעה בגוף המטוס באזור בית-הגלג-לים. צוות האחזקה חיזק את האזור הפגוע בחוט-ברזל מאולתר. המטוס תודלק ואל"מ ר' החל להריץ אותו על אותו המסלול מכוסה האבנים — להמראה.

„התחלתי לרוץ על המסלול, כש-אני נזהר לא לעלות על האבנים המ-פוזרות עליו. לפתע החל המטוס לס-

פרידה מרפידים

„קצב הגיחות היה כמעט ללא נשימה, רוב ימי המלחמה. חוץ מטיפול במטוסי הטייסת, טיפל הצוות במטוסי סיס רבים שהמריאו מבסיסים אחרים. היה מצב שטייס ירד מהקוקפיט רק להפסקה קצרה. הדבר הקשה לצוות טכני בזמן הפצצה הוא למלא את התפקיד. לא לברוח ולהוריד את הראש, אלא לרוץ אל המטוס, אל הטייס, לקשור אותו ולדעת שהכל תקין, שתקלות טכניות הן מחוץ לאפשרות. הטייס מסוכן במצב הזה הוא שהמטוס מתודלק באלפי ליטרים של דלק ומחומש בתחמושת וטילים ומסביבו פצצות. אם תיפגע אחת מהן — המטוס מתלקח ומתפוצץ.”

על גילויי תושיה ואומץ אלה, קיבל רס"ר ג'אג' את אות המופת. אל"מ ר' חזר לעמדת היירוט. בינתיים היו סא"ל א' ושאר חיילי הבסיס עסוקים בניקוי קדחתני של המסלול. השעה היתה ארבע אחרי הצהריים. לרפידים הגיע מטוס נוסף שגמר את הדלק במכלים. הפעם — מיראז'. בעמדת היירוט חנה פאנטום רזרבי. את מי לשאול — אז החלטתי שאנחנו „סוחבים” את הפאנטום ויחד עם ה-

מיראז' עולים מייד לאויר. המשמיה שקיבלו היתה יירוט מסוקים. השעה היתה בין-ערביים והרבות אות קשה ביותר.

„לפתע, באזור אום מחצה, הבחנתי בארבע שלישיות של מסוקים בכיוון טיסה ממערב למזרח. קשה היה לי להסתגל למחשבה שאלה מסוקי אויב, בקירבה כל-כך לרפידים. עשיתי מעליתם יעף מהיר אחד והם נפוצו לכל עבר. כשיצאתי מהיעף התברר לי כי הם במרחק שלא עלה על 5 ק"מ (!) מגדר הבסיס. ירדתי עליהם פעם נוספת. יריתי צורר ארוך מאוד וראיתי את הנוטבים פוגעים במסוק. הוא התרסק כשחלקיו מתפזרים בראדיוס גדול על פני המדבר. כל שאר המסוקים הפסיקו את משימתם וחזרו לאחור כשהם מתפזרים לכל עבר. כל הניסיונות שלי להפיל מסוקים נוספים עלו בתוהו. החשיכה היורדת והמרחק העצום שבו הם התפזרו מנעו כל אפשרות של איתור והפלת מסוקים נוספים.”

גם ללא הפלות נוספות, מנע אל"מ ר' התקפת קומאנדו מצרית על הבסיס. בינתיים, היו הידיעות שקיבל צ'יטה ממפקדתו של האלוף מנדלר ז"ל חמו-

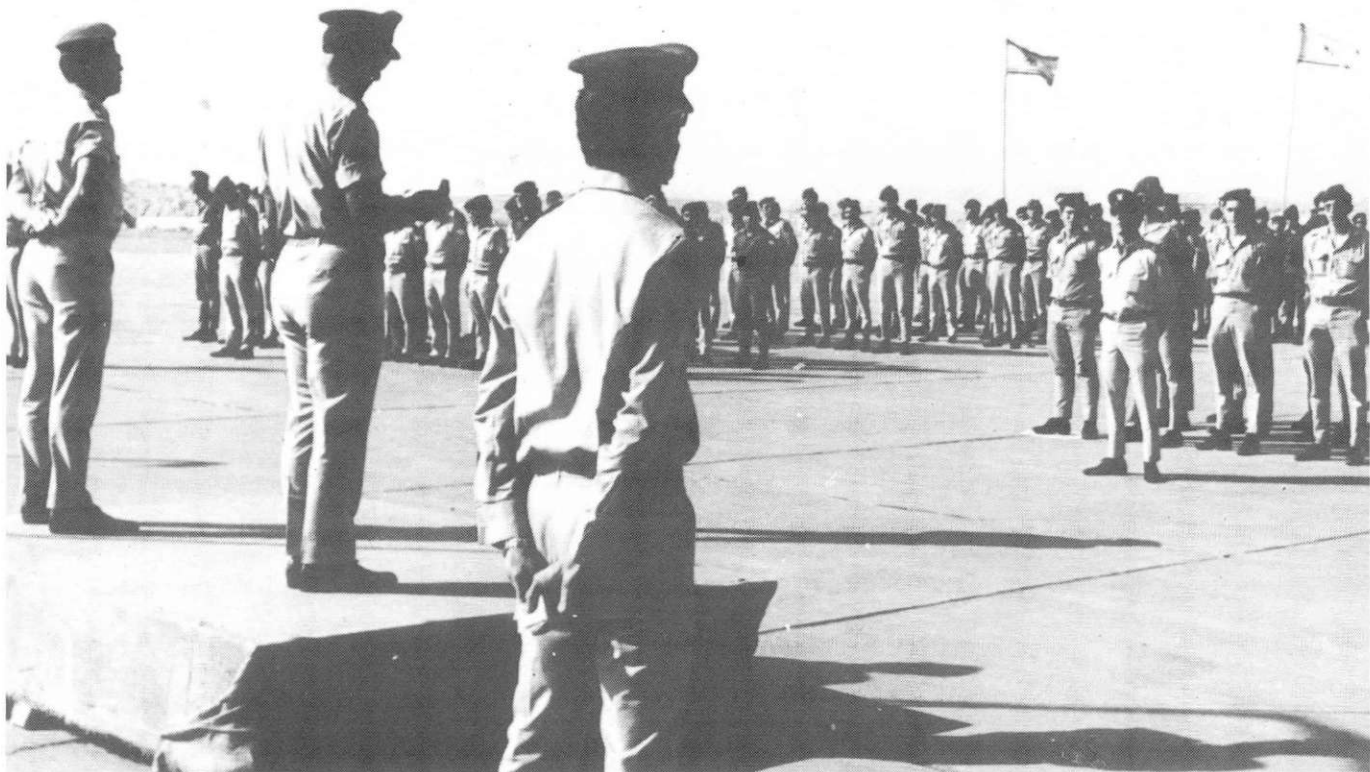
רות מאוד. על המפה התלוייה על קיר בונקר המבצעים של האלוף מנדלר שרטטו חמישה חיצים בטוש עבה. כל חץ סימל דיוויזיה מצרית שחצתה את התעלה. פניהם המוארכות של הקצינים שאיישו את הבונקר אמרו הכל.

פגיעה ישירה בסטי"ל

אל"מ כהן חזר לבסיס בהרגשה שעליו להכין — ומהר — תכנית לפינוי כל חיילי הבסיס אם המצרים ימשיכו להתקדם מזרחה. כדי לא לזרוע בהלה בין החיילים, הביא בסוד העניינים רק את קצין המינהלה. בהיחבא, כמעט במחתרת, הכינו השניים מערכת להסעה המונית, שכללה את כל כלי-הרכב של הבסיס ועמדה הכן על כל צרה שלא תבוא.

אולם, באותו לילה עצמו הגיע לבסיס האלוף שרון כדי להתעדכן בנעשה בשטח. משם מיהר למיפקדתו של האלוף מנדלר — ולא עבר זמן רב וצ'יטה ראה את אוגדתו של שרון שועטת מערבה.

„בשלב זה כבר יכולתי להיאנח לרווחה”, סיפר צ'יטה. „לא היה כבר ל-

מיסדר המפקד. צ'יטה קורא פקודתיום לחיילי חיל-האויר בבסיס רפידים

פרידה מרפידים

סטי"ל מהאויר. מאוחר יותר סיפרו אנשי חיל-הים, כי הטבעת אותו סטי"ל מצרי הכריעה את גורל הקרב שם". יום ראשון (7.10) עבר על הבסיס בהת-ארגנות מאסיבית בכל התחומים. מפקד הבסיס, אל"מ ח', חזר מחו"ל וקיבל את התפקיד מידי אל"מ כהן. לבסיס החלו לזרום תגבורות של מילואים ו- ציוד. המילואים נקלטו ותודרכו. הב-סיס נכנס לתפעול מבצעי מלא.

הפלת ארבעה סוחויים

בוקר יום שני, ה-8.10, הביא בכנפיו התקפה אוירית נוספת על הבסיס. ב-ערך בשעה עשר בבוקר, בעודו משוחח בטלפון עם מיפקדת חיל-האויר, הב-

צפונית לפורט-סעיד. הלילה היה חשוך במיוחד, ללא טיפת ירח. הייתי מטוס בודד בשמיים עם שלוש פצצות ונורים. בעזרת הבקרה הגעתי מעל לאזור הקרב. נוצר קשר ראדיו ביני לבין הסטי"לים שלנו. הם ביקשו שנניר מעל הסטי"לים של האויב. הנרתי אותם ואז ביקש הבקר, שנמתין מעליהם לראות כיצד יתפתח הקרב. לסטי"לים שלנו היתה תקלה בכינון התותחים והם החטיאו כל העת. טיווחתי אותם מלמעלה וני-סיתי כל פעם לאמוד את מרחק ההח-טאה. הנרתי שוב, ולפי פקודה בקשר, תקפתי את אחד הסטי"לים. פגעתי בו והסטי"ל נעלם במעמקים. היה זה ה-אויב הראשון שהוטבע במלחמת יום-הכיפורים, והפעם הראשונה שהוטבע

ספק בתוצאות המלחמה". בשעה שתיים אחר חצות כבר יכול היה להודיע סא"ל א', כי המסלול ה-ראשי שופץ כולו והוא מוכן לשימוש. למרות שסתימות המכתשים היו מ-אולתרות - הן הוכיחו עצמן היטב. הן החזיקו מעמד למרות מספר המטוסים הגדול שנחת והמריא על המסלולים. צוות מיוחד של יחידת הבינוי בדק את המסלול לאחר כל מטוס שהסיע עליו ותיקן במקום את הטעון תיקון - אם היה צריך.

בשעה 02.00 בלילה, הוזנק אל"מ א' לאויר בפעם החמישית באותו יום. „קיבלנו הודעה, שסטי"לים שלנו נמ-צאים בקרב עם סטי"לים מצריים. אזור הקרב היה סמוך לבארדווייל, כ-40 ק"מ

פרידה מרפידים

חין סא"ל א' במבנים של מטוסים מצ"ריים עטים על הבסיס. בקול נרגש תיאר את הנעשה אל תוך שפופרת הטלפון. הדאיגו אותו במיוחד צלילות ה"מטוסים המצריים אל עבר המסלולים. חמישה מטוסים הוזנקו מרפידים לה"נסת מטוסי האויב.

"אנחנו רצים על המסלול", סיפר אחד הטייסים, "אני מסתכל בראי ורואה פיר של פצצה בצד שמאל. הבנתי, שכאן משהו לא בסדר, מנתק ומודיע לבן-זוגי, שאנחנו נשארים במבער מלא. אני פונה פנייה די הדוקה לרפידים, מסתכל למעלה לגובה שש-חמש, רואה שני מיכלים נופלים. אלה היו בידונים (נתיקים) של מטוסינו. ואומנם כשהסתכלתי יותר למטה קדימה, ראיתי סו"חוי יוצא מהפצצה ומתנדנד ושובר ש"בירה חזקה ימינה בגובה נמוך מאוד, נצמד לקרקע, טס בהתחלה בכיוון אחד-שמונה ואחרי זה - שתיים-עשרה. אמרתי לבן-זוגי, שאני הולך אליו וש"יחפש את השני. מסתבר שבן-זוגי היה כל הזמן בתמונה, ראה את הבידונים, ראת את הסוחוי השני והלך אליו. כך הלכנו אחד על אחד. הסתכלתי היטב לוודא, שאף אחד לא יושב עלי. עשיתי עוד שתי שבירות חזקות, כדי לוודא שאני נקי. הסוחוי נצמד לקרקע וטס, ואני רואה שאיני יכול להשיג אותו, במבער מלא, 650, 680, ב-700, 720 קשר - ליותר מזה המטוס לא יגיע. זה היה נמוך. עכשיו אני הייתי כל הזמן אחריו - ב-1,200 מטר. לא עשיתי שום דבר בשלב זה. באופן כללי לא הייתי מודאג. נמצאתי קרוב לרפידים, היה לי דלק, אמרתי - נכחה. ה"שיקול הצדיק את עצמו אחר-כך. ראיתי, שהוא מאט מעט, לא יודע מאיזו סיבה, והטווח נסגר. הוא עושה פניות חלשות. בגובה סביר.

"זה היה ממש פחד. כל הזמן הייתי מעט עליו וחכייתי שיירגע רגע אחד ויתרום. ובאמת בטווח של 900 מטר שיגרתי את הטיל הראשון בהפיכת ה"טייה. הטיל הלך די קרוב אליו, אבל לא פגע בו והתפוצץ אחריו. אבל, כפי הנראה, הבחין, כי באופן די ברור, אחרי שהטיל התפוצץ אחריו (או מת-חתי), התחיל לשבור. כתוצאה מה-שבירה הוא נאלץ לעלות יותר לגובה. העלייה שלו עזרה לי לסגור את הטווח.

חכייתי 800, 700 מטר. ב-700 מטר הוא הפך הטייה. שיגרתי, טיל שני נכנס בו בפגיעה ישירה והוא התפוצץ באויר. לא נשאר ממנו זכר. לא ראיתי דבר נופל על האדמה אחרי ההתפוצצות.

"כל זה היה דרומית לרפידים, ליד הגבעות בסביבות הג'ידי. במקום זה הוא עוד המשיך לשבור ובנפילה ה"טופוגראפית הזו אני ירדתי לפניו למ"טה. מסתבר, שבן-זוגי היה מודאג, שעכשיו אני אלך על שלו. אבל לא ער"ללתי זאת. באותו שלב בערך שיגר בן-זוגי - והפיל. יותר מאוחר הסתבר, שכנראה תקפה שישייה. בסיכום, בק"רב על רפידים הפלנו ארבעה סוחויים".

מייך לכשהסתלקו המטוסים רץ סא"ל א' לעבר המסלולים כשהוא מטיח את שפופרת הטלפון על כנה. הפעם השתמשו המצרים בפצצות מסוג שונה - פצצות שהייה. ארבע הפצצות שפגעו בסביבות המסלול התפוצצו לאחר זמן, בהפרש של שעה בין אחת לשנייה. תוך שעות ספורות הצליחה יחידת הבינוי של אלברט, הפעם מתוג"ברת בכוח מלא, להתגבר על הנזקים ולתקנם.

למחרת כבר כוסה כל המסלול באס"פלט - ויותר לא נפגע במשך כל ימי המלחמה.

מכאן ואילך הוטל עיקר עומס-העבודה על כתפיהם של אנשי התחזוקה של הבסיס. בהמשך ימי המלחמה טיפלו בעשרות מטוסים שנחתו פגועים, או לשם תדלוק ותחזוקה שוטפת. הצ"חחיתם היתה יוצאת מן הכלל. כ-90% מהמטוסים שנחתו פגועים הושמשו ברפידים והוחזרו לאויר ללא צורך ב"תיקון נוסף. הם עבדו במסירות וללא לאות במשך כל שעות היום והלילה. הטייסים אינם חוסכים במחמאות על עבודתם אפילו כיום.

פאנטום מול 8 מיגים

התקפות אויב נוספות אומנם לא סבל הבסיס, אך הפלות ממנו - היו והיו. ועיד סיפורו של אל"מ א': באחד הימים האחרונים של מלחמת יום-הכיפורים הובלתי רביעיית פאנ"טומים לתעלה. היינו חמושים בטיילים ובפצצות, כך שאפשר היה הן להפציץ

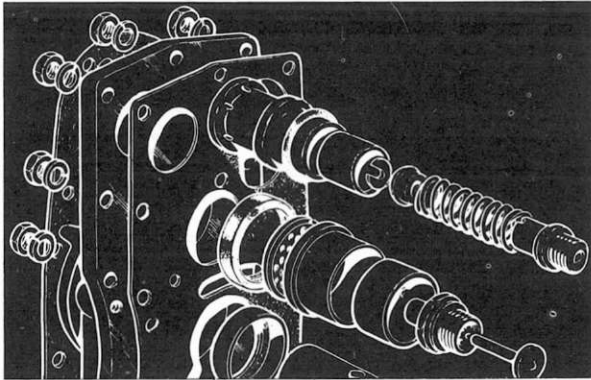
והן להיכנס לקרב-אויר. בתקופה זו היתה פאיד בידינו והמצרים ניסו לת"קוף את הגשרים, כדי לנתק את כוח-תינו שהיו בצד שלהם. הבקר הודיע בקשר: "לוקח אתכם למיפגש לגשר, יש שם מיגים. זרקנו את הפצצות ו"המכלים הנתיקים. פתחנו מבער לגו"בה נמוך והגענו לאזור הגשרים. לא ראינו זכר למיגים. הבקר הורה לנו ל"פטרל מעל פאיד: "קחו כיוון - מי"פגש עם מיגים". טסנו עם מבער לסו"אץ - קדחת! הבקר הפנה אותנו מז"רחה. חצינו את התעלה לצד שלנו. ב"גלל האובך באויר, איבדו אותי מספר 3 ו-4 (מספר 2 חזר לרפידים בשלב מוקדם של הגיחה). נשארו לבד - הנווט ואנוכי. מעל המובלעת של הא"רמיה השלישית נותרתי עם מעט דלק במיכלים. הייתי בגובה 5,000 רגל. ב"מצב כזה צריך להפסיק כל קרב ולח"זור הביתה. אבל לא! הבקר הודיע: "קח כיוון צפונה למיפגש". ראיתי מו"לי שתי רביעיות מיגים. יריתי טיל ל"כיוון שלהם.

זה היה אות-הפתיחה לתחילת הק"רב. פאנטום יחיד מול שמונה מיגים. ברגע שיריתי את הטיל, שמעתי את ה"נווט: "שבור, טיל רץ בכיוונו". שברתי במהירות והצלחתי להתחמק. ארבעה מיגים ישבו עלי בשורה. האמת, שהם לא הדאיגו אותי במיוחד. האויב הג"דול שלי באותה שעה היה חוסר דלק. חוסר דלק משמעו חוסר יכולת תמרון. וזה לא יכולתי להרשות לעצמי. אי"לכך, התחלתי קרב-התחמקות מתוך מגמה להגיע לרפידים. טסתי מעלה"מטה תוך כדי סגירת מבערים וניסיונות הימלטות. אחד המיגים ירה עלי, אך לא פגע. ירדתי לגובה האדמה בפניות התחמקות, עד שהמיג עזב אותי. בטי"פות הדלק האחרונות הצלחתי לנחות ברפידים. כשירדתי מהמטוס, ראיתי שבמכלים היה זמן טיסה אפס! לולא קירבתו של השדה ברפידים, הייתי חייב לנטוש".

אל"מ ציטה וסא"ל א' נפגשו שוב לקראת סוף המלחמה. הפעם - בפאיד. גם כאן החזיק כל אחד בתפקידו. צי"טה, מפקד השדה, וסא"ל א' עם יחי"דת הבינוי שלו, סתם את הבורות ותי"קן את המסלולים גם של שדה-התעו"פה המצרי - לשימוש של חיל-האויר.

שרטוט גרף

שרטוט גרפיקה ועימוד

לרשותכם משרד טכני גרפי המתמחה במיוחד בשרטוטי איזומטריה (כולל צלליות); שרטוט מכני מורכב; ביצוע כרזות טכניות ופרוספקטים.

הכנה מושלמת
רעיון - ביצוע - דפוס - הספקה

336784

השרון 21 ת"א
(מול בית-הדר)

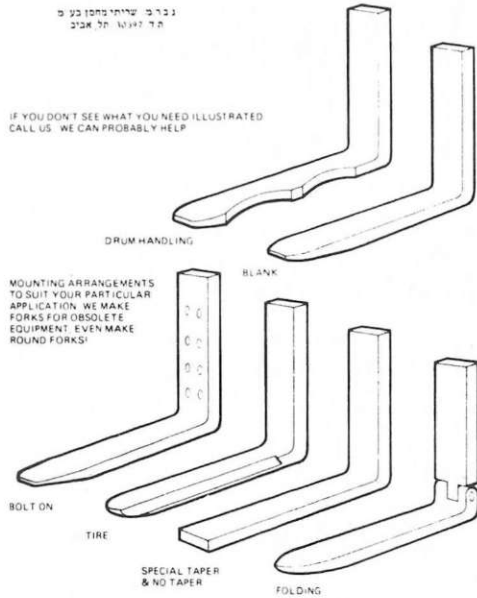
ניתן להשיג זרועות למלגזות
אצל נ.ב.ר.מ. שרות מחסן בע"מ
ת"א, רח' היסוד 1, בנין מרכזים
ת.ד. 30397, טל.: 823140

special application forks

נבריס שיטתי מחסן בע"מ
ת.ד. 30397, רח' היסוד 1

IF YOU DON'T SEE WHAT YOU NEED ILLUSTRATED
CALL US WE CAN PROBABLY HELP

MOUNTING ARRANGEMENTS
TO SUIT YOUR PARTICULAR
APPLICATION. WE MAKE
FORKS FOR OBSOLETE
EQUIPMENT. EVEN MAKE
ROUND FORKS!

BLANK

BOLT ON

TIRE

SPECIAL TAPER
& NO TAPER

FOLDING

SHUBIM
שׁוּבִימ
לְתַדָּוָה

DOW CORNING

DOW CORNING

נציגי

חומרי אטימה

PRODUCT RESEARCH & CHEMICALS CORP. (PRC)

חומרי ציפוי

דבקים

SEMCO

צבעים

שמנים

BRAY OIL COMPANY, INC.

גריזים

ממיסים

(BOING, HUGHES, DOUGLAS,
GENERAL DYNAMICS)

לתחזוקת ותפעול כל סוגי המטוסים ומערכותיהם

לפי מפרטים צבאיים, תעופתיים

ומפרטי כל היצרנים

ייעוץ טכני.

אספקה ממלאי.

שובים בע"מ בר כוכבא 9, תל-אביב, ת.ד. 14191 טל: 299407, 299505 טלקס. 341256 SHUB IL.,

"פתאום היו השמים נקיים לגמרי ממיגים..."

מאת אורי עמית

פעם רווח סיפור בחיל-האויר: טייס אמריקני אחד – ראנדי קאנינגהם שמו – הגיע לארץ במיסגרת סיור של עורכי עתונים אמריקניים. אותו בחור נחשב ל"אייס" וקיבל מדאליה מהקוני גרס האמריקני על הפלת חמישה מיגים במלחמת וייטנאם. בארצות-הברית נחשב היה לגיבור לאומי – כזה שמ"ראיינים בעיתונים ומצלמים בטלוויזיה ומבקשים שיחתום על אוטוגרפים.

ובכן, הגבר הגיע לארץ עם אותה ק"בוצה, וביקש ממארחיו שיארגנו לו סיור בבסיס של חיל-האויר. בסדר, אמרו לו, נו פרובלם. הצמידו לו מיג שהו – את רס"ן ג' – וזה סייר אתו באחד מבסיסי החיל ואחר-כך לקח אותו לרמת-הגולן ולעוד מקומות. ה"עיקר, האמריקני הזה נתגלה כבחור חביב, שלא הפסיק לספר, ולחזור ולספר את סיפורי ההפלות שלו, תוך הדגשת הקשיים והיכולת שנדרשה לשם כך. מה שנכון – חמש הפלות זה בהחלט משהו, בעיקר בארה"ב, שאינה מ"שופעת בהישגים ממלחמת וייטנאם. רס"ן ג' רק הינהן כל הזמן בראשו ושתק, הינהן ושתק. לבסוף לא התאפק ה"אייס" האמריקני ודחק בו: "תגיד לי, לך לא יצא אף פעם להשתתף בק"רב-אויר? לא הפלת אף מיג בחיים ש"לך?"

"הפלת".

"כן, כמה?"

"17 מטוסים".

האגדה מספרת, שהאמריקני פשוט השתתק ולא הוציא עוד הגה מפיו ב"משך כל הסיור כולו..."

אנחנו לא יודעים אם הסיפור הזה נכון לגמרי. הבאנו אותו רק כאנקדוטה

לסיפור אחר שביקשנו לשמוע מפי סא"ל (מיל.) ג': סיפורו של בסיס חיל-האויר רפידים, מבחינתו של טייס-יירוט, שלחם טוב ממנו והפיל יותר ממנו מטוסי אויב.

דומה, שאין מתאים יותר מג' לספר את הסיפור הזה, מאחר שהיה בין הראשונים שנחתו ברפידים, עוד באמ"צע מלחמת ששת הימים, הראשון ש"ביצע כוננות-יירוט ברפידים לאחר ה"מלחמה, היה בכוננות ברפידים ואף הפיל מטוס ביום הראשון שחיל-האויר שותף במלחמת ההתשה, ולזכותו ר"שומים עשרה(!) מטוסי אויב מופלים דרך רפידים. ובכן, הבה ניחן לסיפור להתגלגל.

מספר סא"ל (מיל.) ג':

"בפעם הראשונה נחתתי ברפידים ב-9 ביוני 1967, בעיצומה של מלחמת ששת הימים. טסתי בפייפר עם טייס נוסף לחפש אחר חבר שלנו, שנעלם מעל לסיני בלילה הקודם. היתה סב"רה, שהוא התרסק באזור רפידים ולכן לקחנו פייפר ויצאנו לחפש אותו. בצה"ריים נחתנו ברפידים לתדלוק. זה היה יום אחד בלבד אחרי שכבשו אותה, המסלול היה מלא עדיין במכתשי פצ"צות, שאנחנו עצמנו זרקנו שם כמה ימים קודם. עוד לא היתה שם שום נציגות של חיל-האויר. נחתנו, אכלנו צהרים, תדלקנו והמראנו להמשיך ב"חיפושים.

עם הראש ב"חומת זוריק"

כמה חודשים מאוחר יותר הגעתי לרפידים עם רביעיית מיראז'ים. כשהגענו, לא היתה עדיין עמדת

יירוט בשביל המטוסים וגם לנו לא היו מגורים. נתנו לנו איזה בונקר ישר ומוז-נח, תת-קרקעי בחלקו, שהיה מלא לכ"ל לוך ואדמה. יומיים שלמים עבדנו ל"הוציא החוצה את כל הטינופת ולבסוף אפילו גילינו להפתעתנו, שהבונקר מ"רוצף ברצפת לינוליאום כחולה. אני זוכר, שבמיסגרת ההתארגנות שלנו ב"מקום לקחנו משאית זיל רוסית שעמ"דה שם ונסענו לבירת-מאדה, למוצב המרכזי של הפיקוד המצרי והבאנו משם ארבע מיטות ענקיות עם מזרני צמר-גפן. איזה מיטות... הן הפכו אחר-כך לשם-דבר בקרב טייסי היירוט ב"חיל וזה היה אסון כבד מאוד כשאחת הטייסות, שפרסה לרפידים, התפתתה והחליפה את המיטות הללו במיטות גומי-אויר צבאיות רגילות.

קצת יותר מאוחר התחלנו להקים את "חומת זוריק", כדי להפריד בין הבונקר ובין המטוסים. זוריק (אל"מ לב ארלוזור ז"ל שנפל במלחמת יום-הכיפורים) ירד פעם לכוננות והגיע ל"מסקנה שהבונקר קרוב מדי למטוסים וחשוף לפליטות כדורים ולריקושטים. אז כל צוות טייסים, ביחד עם ה"מכונאים, מילא שקי-חול, וכך בנינו קיר חוצץ בין הבונקר שלנו לבין המ"טוסים. השארנו רק פתח צר של כ-60 ס"מ למעבר. עשרות פעמים אחר-כך קרה שהיתה סירנה באור ראשון, וה"טייסים זינקו מהבונקר עם עיניים ד"בוקות ועצומות, ופשוט פספסו את ה"פתח, כשהם נכנסים עם הראש בקיר החומה..."

בתקופה הראשונה שלי ברפידים, חיל-האויר עוד לא השתתף ממש בל"חימה. מהתקופה הזאת זכורות לי ח-

פרידה מרפידים

עיליה. עד שהגענו, התברר שזו היתה רביעייה של מטוסי מיג-17. זוג אחד שלהם כבר הספיק לברוח. מהזוג השני, אחד הופל מייד והשני הסתבך בקרב נמוך עם מטוס אחד שלנו. נכנסתי אחרי המיג הזה והסתובבתי אחריו בין צמרות העצים דרומית לאיסמעיליה. המיג-17 הוא מטוס חזק מאוד, שיכול לסבול הרבה ג"י. לבסוף הצלחתי לפגוע לו בזנב. ראיתי שפגעתי, אבל המיג רק התיישר והמשיך לטוס כאילו לא קרה לו כלום. בן הזוג שלי ביקש להיכנס עליו. אישרתי לו, אבל אז ה"מיג התהפך פתאום וצלל, אינדיק'ל לתוך האדמה. ראיתי את הטייס המצרי יושב זקוף באוירון, בלי עשן ובלי אש. הוא בכלל לא ניסה לנטוש. זהו, חזרנו לנחיתה. בזה הסתיים היום הראשון של חיל-האויר במלחמת ההתשה ולי זו היתה ההפלה הראשונה מאז מלחמת ששת הימים.

"תברחו לפני שאנחנו מתפוצצים"

כתוב בתורה. לבסוף המצאנו שיטה: היינו מניעים את המטוסים, סוגרים חופות ומחממים את התאים עד ל-מאקסימום. אחר-כך היינו מכבים ונשארים לשבת עם חופות סגורות — שהחום לא יברח.

כל זה — עד שחיל-האויר נכנס למלחמה ממש. התקיפה היוזמה הראשונה שלנו היתה ב-20 ביולי 1969. אותו יום יצא לי במקרה להיות בכוננות-יירוט ברפידים. במשך החודשיים שלי פני-כן ניהל חיל-האויר כמה קרבות עם המצרים וגם הפלנו להם כמה מטוסים. לטייסת שלי לא היה מזל ולא תפסנו שום דבר, ככה שהצטבר אצלנו מתח נוראי. אבל הנה המלחמה התחילה. מאז ועד סוף אוגוסט 1970 היתה לחיל-האויר מלחמה רצופה בדרום. רפידים, שהיתה הבסיס הקדמי ביותר, השתנתה וקיבלה מימד אחר לגמרי. מבחינתנו, הטייסים ברפידים, היינו הגיבוי הראשון לכל פעילות יזומה שלנו, והראשונים שקידמו פעילות יזומה של האויב.

אותו יום, ב-20 ביולי בבוקר, תקף חיל-האויר מוצבי תותחים ועמדות בדרום המצרי. המצרים הגיבו בתקיפה אווירית בצהרים ואנחנו הוזנקנו לקרב אתם. אני הייתי בזוג השני שהוזנק. רצנו לאורך הכביש מרפידים לאיסמעיליה

וויות לא-טיסות דווקא. כל צורת החיים החלוצית הזאת באמצע המדבר, עם הארוחות שבישלנו לנו בבנוקר, והמסיבות. המסיבות היו באמת משהו מיוחד במינו. היו חברה, שרבו על הזכות לרדת לרפידים, רק בגלל המסיבות האלו. והיו, כמובן, הסרטים. אף-פעם לא ראיתי בחיי כל-כך הרבה סרטים כמו ברפידים. היו לנו ימים, שראינו ארבעה-חמישה סרטים בכל יום. פיתחנו קשרים מיוחדים עם כל יחידות צה"ל במרחב כדי שנוכל לעשות איתם "החלפות", כי את הסרטים שרפידים קיבלה היינו גומרים ביום וחצי.

בין צמרות העצים באיסמעיליה

ואני זוכר את הלילות של מלחמת ההתשה, כשהמצרים ואנחנו החלפנו הפגזות, ובלילות היו ההליקופטרים מגיעים עם הפצועים וההרוגים. את הפצועים פינו מיד צפונה, ואלינו היו באים שניתן יד להוריד את ההרוגים מההליקופטרים. אותם ימים עשינו המון "מייד" והיו גם המון הזנקות, אבל חיל-האויר לא ביצע עדיין פעילות התקפית. היינו יושבים ללא הרף בכוננות במטוסים לפני אור ראשון. לשבת בחורף שעה שלמה, בקור הנוראי הזה של המדבר — זה היה עינוי שלא

כעת התחילה שנה שלמה של לחימה, שאת עיקרה ביצעתי דרך רפידים: המון הזנקות, המון זריקות בידונים, ופה ושם גם כמה מיפגשים לקרבות-אוויר. עשרות פעמים שיטתי בגובה של 20,000 רגל, מעל התעלה, כאשר הסופר-מיסטרים, ו-הסקייהוקים תקפו ואנחנו הגנו עליהם. כמה פעמים גם יצא לי להיות מוזנק בלילה עם פצצות 250 קילוגרם לשיתוק סוללות-תותחים שלהם, ש-הפגינו את כוחותינו. היינו מנירים, מגלים את הסוללות היורות ומפציצים אותן. במהלך מלחמת ההתשה יצא לי להשתתף בכמה קרבות-אוויר והפלתי עוד שלשה מטוסים.

הדבר האחרון שזכור לי ממלחמת ההתשה ברפידים זה דווקא הפגעויות של מטוסים שלנו.

למחרת הקרב עם הרוסים יש-בתי באחד המטוסים בכוננות כאשר פאנטומים שלנו תקפו סוללות-טילים מעבר לתעלה. שמעתי בקשר שמטוס אחד שלנו נפגע והצוות שלו (שוחט / גולדוואסר) נטש במצרים. פאנטום שני נפגע קל יותר והודיע שהוא חוזר לנחיתה ברפידים. הטייס של אותו מטוס חטף פגיעה ביד שמאל ולא יכול היה להטיס את האוירון. מי שהטיס חזרה

פרידה מרפידים

הביתה היה, למעשה, הנווט. המיראז' שבו ישבתי עמד ממש בצד תחילת המ-סלול. ראיתי את הפאנטום הפגוע מת-קרב לנחיתה כשהוא נסחף לאט-לאט שמאלה, עד שהיה ברור לי פתאום, שהנה הוא הולך לנחות עלי ולא על המסלול. הייתי קשור בתא ולא יכר-לתי לזוג, אבל צעקתי לכל המכונאים שסביבי שיברחו מן המקום לפני ש-אנחנו מתפוצצים. ברגע האחרון הם הלכו סביב ובהקפה הבאה הצליחו לנחות, כששניהם מטיסים במשותף. כאן נגמרה מלחמת ההתשה. לאחר הפסקת האש חזרה רפידים להיות מ-קום שקט ושלי ופילו קצת משעמם. פעילות מבצעית לא היתה וכבר היינו קצת עייפים מכל זה. עמדת היירוט עברה למקום חדש ואנחנו זכינו לתנאי חיים משופרים. בעמדה החדשה היו לנו כבר מקלחת מסודרת ומטבח ו-ח-דרים מרווחים, אבל המקום איבד המון מהאווירה המיוחדת ומההווי המיוחד שהיו בבונקר הישן. חבל שאין דרך להעביר את התחושה הזאת של החופש המוחלט, של המערב הפרוע, שהיתה לנו שם.

המ-8, נמרח' על קו המים

אני מגיע לקטע האחרון — מלחמת יום-הכיפורים. אני כמעט יכול להגיד, ששוב הייתי ברפידים כשחיל-האויר ה-תחיל לעבוד. באותם ימים הייתי בתפ-קיד כלשהו במטה. ביום שישי בבוקר ירדתי לרפידים במיסגרת תורנות הכו-ננות הרגילה, בלי שום תחושה מיוחדת. אחרי-הצהרים של אותו יום שישי בא מפקד הבסיס לעמדת-היירוט ואמר שיש ידיעות שהולכת לפרוץ מלחמה ושנתכונן. אני הייתי הבכיר בעמדה. אספתי איפוא את המכונאים, חילקנו לכולם נשק ותדרכנו אותם איך להת-נהג תחת אש ומה צריך כל אחד לע-שות. אבל חוץ מזה לא היתה שום תכו-נה מיוחדת. בערב ראינו סרט והלכנו לישון. בשבת בבוקר צלצלו אלי מהמ-טה והודיעו לי שאני צריך לחזור לשם. כי המלחמה נראית וודאית. טוב, שלחו לי מחליף ובתשע וחצי כבר הייתי ב-דרך. אני זוכר את ההרגשה המוזרה שהיתה לי כשנסעתי משדה-דוב למטה. כל תל-אביב היתה דוממת ואנחנו ה-יינו המכונית היחידה כמעט על הכ-

שלהם הספיק לזרוק את הפצצות שלו ב,,חצר", שבה חנו כוחותינו שהתכו-נו לצלוח. המוביל של זה שהפלתי כבר לא הספיק. הוא פנה לברוח כשאני אחריו. רדפתי אחריו בגובה נמוך, כ-אשר בגלל המהירות הגבוהה המטוס כולו רועד וקשה לשים כוונת, עד שממש לפני ה,,קיר" של הני"מ המצרי הצלחתי לתקוע בו צרור ולהפילו.

חזרנו הביתה, ואני כבר הרגשתי די מסודר. אבל היום עוד לא נגמר. סביב ארבע וחצי שוב הזניקו אותנו לאותו אזור. המצרים ניסו אותה שיטה של הצהריים. שוב חזרתי עם שתי הפלות — הפעם של מטוסי סוחוי-20. בקרב הזה היה איזה קוריוז, שעד היום לא שכחו לי אותו. מלבד המיראזים הש-תתפו בקרב, מהצד שלנו, גם פאנטומים. רביעייה של פאנטומים נכנסה אחרי גל התקיפה הראשון שלהם, כך שהיא היתה ב,,סאנדוויץ" לגבי גל התקיפה השני. הפצצה לא יצאה להם מזה, אבל אחד הסוחויים נכנס מאחורי פאנטום שלנו וממש סיכן אותו. אומנם בן-הזוג שלי הלך וסגר על אותו סוחוי, אבל חששנו שההוא יספיק לתפוס את הפאנטום לפני שנפיל אותו. לא ידעתי את אות-הקריאה שלו ולא יכולתי ל-הזהירו. כשהגעתי למסקנה שהמצב נעשה מאוד מסוכן עבורו צעקתי בק-שר: ,,פאנטומים — לשבור!" בן-הזוג שלי הצליח לבסוף להפיל את הסוחוי ההוא, אבל אחר-כך הפיצו עלי בחיל השמצה, שכשאני מגיע למוקד קרב אני צועק לכולם לשבור, כדי שכולם יעזבו את המיגים שלהם וישברו, כך שאני אוכל להפיל בעצמי את כל המיגים...

קרב עם 10 מיגים

חזרתי לרפידים. הבסיס היה במוראל גבוה מאוד. הופלו 11 מטוסי אויב. חלק גדול מהלחימה התנהל דרך הבסיס הזה וצה"ל היה כעת צבא מני-צח. בערב היתה מסיבה גדולה עם הר-בה מאוד אמנים שבאו מהצפון. בבוקר יום המחרת — ה-20 לחודש — הוזנקתי כמה פעמים, אבל לא נוצר מגע. לקראת ארבע וחצי הוזנקנו שוב ברביעייה לכיוון ג'אבל עויבד. כבר ה-יינו רגילים, שבשעה הזאת הם באים. ובאמת, בגובה 10,000 רגל גילינו זוג

ביש. בכל אופן, מלחמת יום-הכיפורים לא תפסה אותי במקום הכי ,,חם" מ-בחינת חיל-האויר אלא דווקא במקום הכי-בטוח שלו.

את רוב ימי המלחמה עשיתי במטה. באותם ימים שקפצתי לטייסת לא הצלחתי לעשות שום דבר מיוחד מלבד פטרולים. היתה הרגשה שהנה המלח-מה הולכת ונגמרת ואני נשאר בחוץ. ב-18 באוקטובר טסתי לקראת אור אחרון ושלחו אותי ואת מספר שניים שלי ,,לכבות את השמש" מעל התעלה. ביקשתי ממספר שניים שיוביל במקו-מי, אולי זה המזל הרע שלי, שאני לא פוגש באויר מיגים. אבל הוא סירב. שלחו אותנו לאזור הגשר של צה"ל, מאחר שנתקבלו דיווחים שהמצרים מפציצים שם. היה כבר די חשוך מסביב ולא ראו כמעט כלום. אך לפתע ראינו הבהקים של נאפלים ותיכף אחר-כך ראיתי הליקופטר מ-8 מגלגל חביות נאפלים על החבר'ה שלנו. הלכתי עליו ופוצצתי אותו בתותחים והוא ,,נמרח" ממש על קו המים. המשכנו משם לר-פידים ולקחנו כוננות. אני קיבלתי מי-ראז' שעבר בצהרי אותו יום דרך ההת-פוצצות של מיג-17 שהוא השתתף בה-פלתו. המיראז' יצא מההתפוצצות שלם, אבל שחור כולו, וכשבאתי לשם המכונאים עוד עמלו בקרצוף הפיח מ-עליו. היתה לנו כבר הרגשה שזה הסוף ואני חשבתי שאני הולך לסיים את ה-מלחמה כשלזכותי ההליקופטר ההוא בלבד. אבל מסתבר שטעיתי.

שאגה בקשר: ,,פאנטומים לשבור!"

למחרת בצהרים הוזנקנו לחלק הצ-פוני של האגם המר. למצרים היתה שי-טת תקיפה מיוחדת. הם היו באים בגובה נמוך, בגלים גדולים של מטוסים, מתרוממים תוך כדי פנייה, תוקפים במקביל לתעלה ונמלטים מיד בחזרה לשטחם. אז היה לנו מירווח זמן מאוד מצומצם לתפוס אותם. הגענו לאזור ראש-הגשר של צה"ל ואיך שהתחלנו לפנות, גילינו ארבעה או חמישה זוגות של מטוסי סוחוי-7 מושכים בפנייה שמאלית כדי להיכנס על כוחותינו. נ-כנסנו אחריהם. שיגרתי טיל על המטוס האחורי, שפוצץ אותו מיד. הזוג הקדמי

פרידה מרפידים

שובר ומתמרן כמו משוגע. בינתיים נפ' לטו חלק מהמיגים מן הקרב ולבסוף נשארה איתי רק רביעייה. „שפכתי“ שניים מהם קדימה ותיכף אחר-כך שברתי גם לזוג השני וגם הוא עף קדי- מה. הסתכלתי לאחור ולא ראיתי יו- תר מיגים. הזוג האחרון שלהם משך תלול למעלה והתהפך על הגב, כאילו בשביל לבצע לופ. עליתי אנכית מעלה ותפסתי אחד מהם הפוך על הגב, כש- אני מגיע אליו בזווית של 90 מעלות. יריתי בו צרור ארוך אל אזור הקוקפיט שלו. המיג לא נדלק, אלא השלים את הלופ. ואחר כך המשיך ישר-ישר לתוך האדמה, כמעט בלי להתפוצץ. זה היה המיג הרביעי שלי באותו קרב. שברתי מייד כדי לסכל תקיפה מאחורי, אבל שם כבר לא היה אף אחד. פתאום היו השמיים נקיים לגמרי ממיגים וזה היה מין קונטראסט מפתיע מאוד, אח- רי כל הלחץ והגיי והמיגים. חזרתי ל- רפידים. המכונאים כבר חיכו לי ומש- כו אותי החוצה מהמטוס. פשוט לא נשאר לי כוח לצאת משם בכוחות עצמי.

לא נשאר כוח לצאת

זה היה הקרב האחרון שלי מרפי- דים. ממש לפני סיום המלחמה השת- תפתי בעוד קרב אחד והפלתי בו שלו- שה מיגים, אבל זה כבר לא היה מר- פידים. מאז יצא לי לעשות עוד הרבה כונויות בבסיס הזה, אך ללא אירועים מיוחדים. בחמש ה- שנים האחרונות כמעט שלא הייתי שם. הרומאן שלי עם רפידים נמשך, אי- פוא, מדצמבר 1967 ועד אוגוסט 1974. כמעט שבע שנים. אם לחשב את כל הזמן שהייתי שם, זה מצטבר להרבה מ- אוד זמן ולהרבה מאוד חוויות. הימים הכי-יפים שהיו לי שם — אם אפשר לקרוא לזה יפים — היו בתקופה של עמדת היירוט הישנה, בעיקר בזמן מלחמת ההתשה. הווי החיים, הלחימה של רפידים, אורח החיים החלוצי והק- צת פארטיזני שניהלנו שם — קשה להעביר את זה למי שלא מכיר את הדברים מקרוב. לפני כמה שבועות שאלתי בטייסת על האפשרות לרדת לרפידים לכוונות, ואז אמרו לי שכבר פירקו את המקום. אני מניח שזה הסוף. אני ורפידים כנ- ראה גמרנו בינינו...

ונשארתי לבד, כשאיתי בקרב נמצאים בערך עשרה מיגים.

אז, כמו שגמרתי עם המיג שלי, שב- רתי מייד ובאמת באותו רגע ראיתי ששני מיגים שהיו מאחורי שיגרו עלי טילים. הם החטיאו וחלפו. רציתי להפוך אחריהם, אבל באותו רגע ראיתי הבז- קים מקדימה: שני מיגים אחרים שי- גרו עלי טילים מלפנים! כאן אין לך זמן להגיב בכלל. התכופפתי בכסא ו- התכווצתי עד שהטילים חלפו להם. תיכף היה מאחורי זוג נוסף ונאלצתי לשבור ממנו. למעשה, היתרון המספרי שלהם אינו מהווה בעייה כל-כך גדולה. כי בכל זמן נתון יכולים להמצא מא- חוריך רק שניים או שלושה מיגים. פשוט אין מקום ליותר. אבל הבעייה היתה, שבגלל המספר הגדול שלהם, היה להם כל הזמן רצף של איומים עלי ולא היה לי אף רגע פנוי לנשום או להתארגן וליזום איזו פעולה התקפית.

הרומאן שלי נגמר

באחת הפעמים ששברתי לזוג מיגים שמאחורי, הם חלפו אותי ועלו למע- לה. הספקתי להרים את האף, לתקוע צרור ולהפיל אחד מהם, לפני שנאל- צתי לשבור שוב. וכעת חוזר חלילה — שבירות ושחרורים ושבירות והכל בגו- בה נמוך מאוד. הקרב נמשך ככה כמה דקות כשאני

מטוסי מיג-21 מושכים צפונה בפנייה שמאלית. זרקנו בידונים ורצנו אחריהם. הגעתי לעמדה טובה מאחורי האחורי שבהם ובערך בטווח של 1,000 מטר שיגרתי עליו טיל שפירר ופוצצתי או- תו. עוד אני עסוק בשיגור, ופתאום אנ- חנו רואים עשרה זוגות של מטוסי מיג- 21 עולים אלינו מלמטה, כמו פטריות. זה כאילו שהם הכינו לנו מארב וכעת תפסו אותנו ועלו אלינו עם כוחות עדי- פים מאוד.

נפרדנו לשני זוגות והתחלנו להילחם איתם. התחילה שם „סאמטוחה“ נו- ראית. בן-הזוג שלי הלך על אחד המי- גים ונלחם אתו. הוא שיגר עליו טיל ונדמה לי שפגע בו, אבל מזה הוא נפלט מהקרב והלך הביתה. גם שני המירא- זים האחרים נאלצו לעזוב הביתה, לא לפני שאחד מהם הפיל עוד מיג. במשך כל השלב הזה המשכתי ברדיפה אחרי המיג שלי. ההוא עשה כל מיני תמר- נים „משוגעים“ בגובה נמוך, ספליט- סים נוראיים, שהעלו אבק מהקרקע כל פעם שנחלץ מהצלילה. ואני אחרי, עושה את הדברים האלה, קצת יותר אלכסוני. בינתיים ניסו כמה מיגים להיכנס אחרי. אבל אם אני לא הצלח- תי לשים כוונת על המיג שלפני, היה לי ברור שאף אחד לא יצליח לשים כוונת עלי. לבסוף, באיזה טאקט של משיכה, הצלחתי להכניס בו צרור כדו- רים ולהפיל אותו. בערך בשלב הזה עז- בו אותי שאר המטוסים מהמבנה שלי

תא"ל ישעיהו לזרסון

קשה היה בחופשות

מאת צבי גוטמן

"לא אשכח את היום בו ירדתי לרפידים, לקבלת הפיקוד על הבסיס. ש-עתיים לאחר נחיתתי, הגיעו 13 פצור עים מאזור התעלה, ובהם קצינה ש-ירדה אתי במטוס" — מספר תת-אלוף ישעיהו (שייע) לזרסון.

שייע, נפל הישר לתוך מלחמת התשה, בספטמבר 1970. "חשיבות רפידים הומחשה במלחמת ההתשה", הוא מנתח, "הוכח, שאנחנו מהווים גיבוי למערכת ההגנה בתעלה, ובסיס-אם ליחידות חיל-האוויר במרחב."

שייע קיבל את הבסיס ללא תשתית מבצעית מיוחדת, מלבד זו המצרית. הוא השקיע חלק נכבד ממרצו בעיבוד תכנית-האב לבינוי הבסיס. "הנכונות להיכנס לתכנית-אב ולתקציבים גדולים מעידה כי חשבו על הישגות קבע בבסיס", משער שייע.

שדה-רפידים כלל במקורו מסלול ראשי ומסלול-הסעה מקביל. שייע זר-כר את נחיתת הניסוי של הסקיהוק לבדיקת כבל-העצירה שהותקן בשעתו במסלול הראשי.

נקודות-ציון נוספות בבינוי הבסיס היו הקולנוע והבריכה. הראשון הוקם הודות למענק בסך 50 אלף ל"י, ש-השיג שייע במסיבות החלפת הפיקוד. הקולנוע נבנה על בסיס של זיר מטו-סיים מצרי.

אנדרטה משברי מטוסים

הבריכה היתה שלל, "גניבה"; אל חשש — המדובר באפיקומן שהושב לרב גורן בסדר הפסח הצה"לי שנערך ברפידים שנה קודם-לכן.

כל בסיס רציני מתקין לו אנדרטה; כך גם רפידים. בסיוע, "דודה לאה" מהוועד למען החייל הזומנה פסלת אזרחית שהתמחתה באנדרטות בבסיסי חיל-האוויר. שייע ביקש ממנה ל-המחיש את תבוסת חיל-האוויר ה-מצרי במלחמת ששת הימים, והפסלת

קיבצה שברי מטוסים מצריים לאנדרטת רפידים.

במקביל נמשכה גם הבנייה המבצ-עית, שכללה מיתקנים לטייסת תחזו-קה, עמדות נ"מ מבוצרות, מחסנים ובתי-מלאכה, וכן מגורים ומבני שי-רותים. אנשי יחידת הבינוי שהוקמה בבסיס עבדו במסירות רבה עד הש-עות המאוחרות.

שייע הציב כלל לאנשי קבע: תקופת שירות ברפידים נמשכת שנה לפחות. כשהוקמה טייסת תחזוקה, הציע לו איש בכיר במיפקדת החיל למצוא מ-פקד ליחידה בכוחות עצמו. שייע נפ-גש עם המועמד בבית-קפה בתל-אביב, והציע לו את התפקיד...

במלחמת ההתשה עשו האנשים ש-עות רבות במקומות עבודתם, אך מ-צאו גם פנאי לפעולות תרבות ולחוגים, כגון שזירת פרחים וסריגה לחיילות. ה,"כליזמרים" נהגו לנגן באזור המ-גורים בשעות הערב.

ברפידים התנהלה באותו זמן פעי-לות אווירית ענפה: מטוסי קרב ב-כוננות, מסוקים בכוננות פינוי, וטי-סות תובלה וסיוור בלתי-פוסקות. מ-ערכת הבקרה והשליטה היתה מפו-תחת ומדי יום היו הזנקות יירוט ר-בות. הפלות מטוסים מצריים היו ענ-יין שבשיגרה כמעט, ומעל לרפידים בוצעו הרבה, "בזי נצחון".

יום אחד נכח שייע במגדל-הפיקוח, כאשר התפתח בזירת התעלה קרב-אוויר המוני. קולות רבים בקעו ממכ-שירי הקשר. לפתע קיבל שייע הודעה לקלוט "הרבה" מטוסים. בזה אחר זה נחתו על המסלול הבודד למעלה מעשרה מטוסי-קרב על טיפת הדלק האחרונה. "היה זה אחד הרגעים ה-מרגשים בחיי", נזכר שייע. "הטייסים ביטאו את חוויות הקרב בהתלהבות רבה, ותחושת סיפוק מילאה את כו-לנו."

המדובר בקרב שבו הופלו מטוסי

מיג מוטסים בידי טייסים רוסיים — אודותיו פורסם רק כעבור פרק זמן. קרב זה היה עוד הוכחה ניצחת, ל-דעת שייע, לחיוניותו הגדולה של שדה-רפידים. "מסיבות טאקטיות של הקרב נאלצו המטוסים להישאר באוויר ככל שיכלו — בודעם כי יוכלו לנחות ב-שדה הקדמי הקרוב."

לאחר תדלוקם המריאו המטוסים חזרה לבסיסהם.

שייע לא ישכח מחזות נוספים ש-התרחשו לנגד עיניו במהלך מלחמת ההתשה. מיראז' פגוע שטס באוויר כ-לפיד בוער, טייסו התעקש שלא לנטשו (היה אז אמברגו צרפתי!) והנחיתו ב-הצלחה על גחוני ברפידים (המטוס תוקן ושב לשירות מבצעי); פאנטום ש,"פיספס" את רשת העצירה, ירד מ-המסלול וכמעט שפגע בהאנר; פאנ-טום, שטייסו הפגוע בידו הנחיתו בקו-שי בסיוע הנווט ושייע סייע להוציאו ממושבו.

מעת לעת: פצועים שפוננו מחזית התעלה לבית-חולים-שדה ברפידים, וממנו — צפונה.

בייחוד היו קשות על שייע ה... חופ-שות. "רק התיישבתי במטוס ליציאת סוף-שבוע, מייד הציפו אותי דאגה ו-חוסר רגיעה — שלא הירפו ממני עד לנחיתת חזרה בבוקר יום ראשון", הוא מספר.

"הפיקוד על רפידים היה אחת ה-תקופות היפות בקאריירה הצבאית שלי," מסכם שייע בארשת נוסטאל-גית. "עם תום מלחמת ההתשה ירד המתח בבסיס, ונשתררה שיגרה. בנקו-דה זו לא הצטערתי לעזוב."

לאחר-מכן נתמנה שייע לתפקיד בכיר במיפקדת חיל-האוויר.

"מפקד בא ומפקד הולך, והנה הו-לך" גם הבסיס. אך לפני עשר שנים חשתי, שאני בונה בסיס-קבע לחיל-האוויר ולא משהו ארעי..." קובע שייע.

פרידה מרפידים

סא"ל יואל דן

תכנית - האב הוגשמה

מאת צבי גוטמן

ימים אחדים בלבד ניתנו לסא"ל (מיל.) יואל דן להחליט אם ייאות להיות מפקד רפידים. הוא הכיר את הבסיס באופן שטחי, מכך שנחת בו עם חניכיו במטוסי פוגה של בית-הספר לטיסה, במיסגרת תרגולי ניווט. המפקד היוצא, שייע לזרסון, סיפר לו אודות ההכרה בחשיבות הבסיס בעקבות לקחי מלחמת ההתשה, תנודת הפיתוח העומדת בפתח, והתיסוף במעמדו של מפקד הבסיס. החל בתקופת כהונתו של שייע לזרסון כמפקד הבסיס, הוכר התפקיד כשלב בקידום האישי, בדומה לפיקוד על כל בסיס אחר.

דן קיבל את התפקיד, והחל לשקוד על הגשמת תכנית-האב.

הדגש הושם על כמה נושאים ולצורך כך החל בביסוס התשתית: כבישים, מערכת תקשורת קבועה (שהחליפה את הכבלים הגכויים שעל הקרקע), מערכות דלק, חשמל וכו'. עד לאותה תקופה שימש גנראטור מצרי ששופץ מקור כוח לבסיס.

מסלול ההסעה המקביל לראשי הורחב והותקנו בו כבל ורשת-עצירה. נסלל כביש עוקף, ופסקה הנסיעה בכביש על המסלולים.

כבכל בסיס, "הגון" של חיל-האויר, הוקם גם ברפידים שיכון משפחות, אף כי לא במתכונת המקובלת; הובאו זוגות צעירים ללא ילדים, תוך שילוב בנות הזוג בתעסוקה אזרחית במרחב. משפחתו של יואל המשיכה להתגורר

בבסיס אחר.

חיילי הבסיס השלימו בכוחות עצמם את בית-הקולנוע ויצקו בו ריצפה שיפועית. הכסאות והמסך נתרמו על-ידי גורמים חיצוניים, ואחד הבונים קרים צוייד במערכת מיזוג, סטריאו, מקרר — אף הם מתנת גורם חיצוני — והפך לדיסקוטק שהמה חיילים פעמיים בשבוע. קבלני הבניין שהועסקו ברפידים תרמו מגרש ספורט.

דן שהה ברפידים יומיים בשבוע בממוצע. חלק-הארי מזמנו הקדיש לסיבוב ביחידות חיל-האויר שבפיקודו, "היתה לי תקופה מעניינת ומגוונת מאוד: כל יום עסקתי בנושא אחר ואנשים שונים", הוא נזכר.

גם לגבי יחידות חיל-האויר בסיני

פרידה מרפידים

„רפידים הוא בסיס לכל דבר, הי- כול לפעול כמעט כל ימות השנה מ- בחינת מזג-האוויר, לכן עזיבתו היא ב- בחינת אבידה גדולה לחיל-האוויר.“ מעריך יואל דן, ומוסיף: „יש לי סנ- טימנטים רבים למקום.“

בנות כשנתיים, כחלק מהקידום. סוף השבוע, שהיה בתחילה ארוך ומיוחד — מיום חמישי עד יום ראשון בצוה- ריים — צומצם הודות להגדלת כמות הטיסות. פרט להזנקות בודדות, לא היתה פעילות מבצעית מיוחדת בתקופת פי- קודו של דן.

היתה זו תקופת פריחה ובניין. בתחום פיקודו של דן היו פזורים אלפי חיילים, מתוכם רבים ברפידים עצמה. הפיזור יצר לעתים אי-נוחות מסויימת. כך, למשל, נערכו משפטים אצל קצין שיפוט בכיר רק ברפידים והנשפטים היו חייבים להגיע לשם. סגל הקבע בא בדרך כלל לתקופות

אל"מ ע'

התקשרות - כן ולא

מאת תמר זאבי

של הכוחות. באזור ההפרדה ממזרח לתעלת-סואץ הוצב כוח החירום של האו"ם. צה"ל ויתר על עמדותיו ב- מערב התעלה ונערך בקו חדש, כ-20 קילומטר ממזרח לה. ישראל ומצרים התחייבו להקפיד על קיום הפסקת- האש והגדירו את ההסכם כצעד רא- שון לקראת שלום.

בסיס רפידים היה לצומת-דרכים בין מלחמה לשלום. האירועים, הלחי-

היה עליו להתמודד עם קשיים שנסי- בות המצב יצרו אותם. שבועות מספר קודם-לכן, בסוף ינואר 1974, נחתם בקילומטר ה-101 הסכם הפרדת-הכו- חות בין ישראל למצרים. להסכם זה, ולאירועים שקדמו לו, היתה השפעה ישירה על מעמדו של הבסיס ועל הלך- הרוחות בו. על-פי סעיפי ההסכם הופ- רדו צבאות ישראל ומצרים ונערכו מ- חדש, תוך כדי פינוי ודילול משמעותי

באפריל קיבל את הפיקוד על רפי- דים אל"מ ע'. הוטלה עליו משימה מבצעית ואנושית מורכבת ומקיפה: להיות אחראי לשלוםם ולפעילותם של מאות חיילים שתפקידיהם מחייבים מיומנות ומשמעת עילאית.

המשימה לא הטילה מורא על אל"מ ע'. מיגוון תפקידיו בחיל-האוויר הק- נה לו ניסיון וידע בפיקוד ובשליטה מרחבית. אולם, אותו זמן, ברפידים,

פרידה מרפידים

ומבריקה... הרוח והחול שחקו את ה-
 ספרות ולא הותירו להן זכר."
 בילוי משפחתי בהזדמנות אחרת,
 אף הוא לא נעדר הפתעה. בערב חג
 הוטסו לרפידים בני המשפחות של אני-
 שי הקבע. בעודם מזמרים מזמירות
 שירי-השירים — התקבלה הודעת כו-
 נות. לא היה מנוס מלהחזירם ל-
 "ארץ" בו בערב. "זו היתה יציאת-מצ-
 רים שנייה," מתבדח אל"מ עי.
 עשרים חודש פיקד אל"מ עי על רפי-
 דים. בהפרדו, האם הרגיש שהוא מו-
 תיר מקום שאליו התקשר?
 עי: "התשובה — המון כן, ובסך-
 הכל — לא. הרגשתי רגש מעורב. עצוב,
 עצוב להיפרד מאנשים, שעימם חווי-
 תי חוויות ואירועים. עם זאת, פחות
 קשה היה לעזוב את המקום גופו.
 אומנם אהבתי לגלות נופי קדומים כמו
 ג'אבל מרה וג'אבל יעלק, אך מעולם
 לא ראיתי את רפידים כחלק מארץ-
 ישראל. לא היתה בי תחושה, שאני יו-
 שב בחבל-ארץ שאליו אני שייך מכוח
 זכות שורשית. היה לי ברור, שהתפ-
 קיד שאני עושה במקום — ארעי. ו-
 עוד: התקופה הארוכה של ריחוק מ-
 הבית והתפקיד החדש שקסם לי —
 עשו את שלהם. בפרידתי מרפידים היו
 אלמנטים רבים של שמחה."

אך גם לא מעט: תנאי מדבר, ריחוק,
 כונויות בלתי-פוסקות. "ראו," נהג
 לומר לאנשים, את המדבר אי-אפשר
 לטנות, אך את מעשי האדם — אפי-
 שר."

אין לקנא במפקד החייב להתמודד
 עם מטלות שחינוך ומוראל הם כמ-
 עט תנאי להגשמתן. חינוך אין למדוד
 במבחנים תקופתיים ופריו ניתן לעתים
 זמן רב לאחר שנטמן. מלבד אלה היה
 על אל"מ עי לשאת במיגבלה שבה הת-
 נסו מפקדי הבסיס כולם, איש-איש
 בתורו: ניתוק מתמשך מהבית ומה-
 משפחה. חופשות המפקדים היו
 מצומצמות ופחותות מחופשות החוג-
 רים. ואף כשהזדמנה חופשה אי אפי-
 שר היה לשער כיצד תסתיים ומתי.

עצב ושמחה

סיפור חופשה אחת: "הוחלט על
 כוננות והייתי צריך לחזור במהירות
 מנה,"ארץ" לבסיס. התנעתי את המכו-
 נית והתחלתי לגמוא את הדרכים. ב-
 סביבות אל-עריש נכנסתי לתוך סופת-
 חול אדירה. אובך, ענני-חול ואני נו-
 סע נגד הרוח המתחזקת — נסיעת
 מכשירים על כביש... וכשהגעתי לרפי-
 דים מחכה לי הפתעה: איפה מספר
 הרכב? שואלים אותי. במקום לוחית
 ומספר נותרה לוחית מתכת משוייפת

מה, המתח, שינויי ההיערכות — כל
 אלה נתנו אותותיהם בחיילים.

המדבר והאדם

"באזור הסתובבו חיילים רבים —
 מחיל-האוויר ומחילות היבשה — ה-
 משמעת התפרקה והמקום כולו זמה
 לטיילת," נזכר אל"מ עי. היה צורך
 דחוף בקביעת דפוסי-עבודה קפדניים
 ובסילוק ספיחיה של משמעת רופפת.
 הוא מאמין כי מתן אמון בחייל והע-
 נקת סמכות מוליכים אל הנדרש: הת-
 נהגות נאותה — מוסר עבודה — יכו-
 לת מבצעית. ואלה בדיוק היו יעדיו.
 אומר אל"מ עי: "רמת לחימה וכוני-
 נות התחייבו מנתוני המצב. אף אחד
 לא היה מוכן לחתום שהסכס-ההפ-
 רדה הוא ערובה לשלום. היה עלי לה-
 כין את הבסיס למלחמה ולארגן את
 יחידות חיל-האוויר במרחב במתכונת
 שהתחייבה מהסכס ההפרדה. במלים
 אחרות: להבטיח כי יחידות האבט-
 חה, האתראה, השליטה, התחזוקה,
 היירוט — מחוגרים בני 18 ועד טיי-
 סי-קרב מנוסים — כולם כאחד יפע-
 לו ללא רבב בימי שיגרה ובהינתן ה-
 אות. "אחד האתגרים שלי היה לה-
 ביא לרפידים אנשי מקצוע בשירות
 בה לפחות מהבנה," אמר אל"מ עי. מה
 היה בידו להציע להם? — לא הרבה,

פרידה מרפידים

אל"מ (מיל.) ח'

תשתית לקליטה מירבית

עליו להקנות לאנשיו תחושה בטחונית גבוהה ומודעות לערכם כחיילי הקו; רגישות בטחונית ואימונים, שנועדו לקדם מצבים אפשריים, היו מנת חלקם היומית של חיילי המקום.

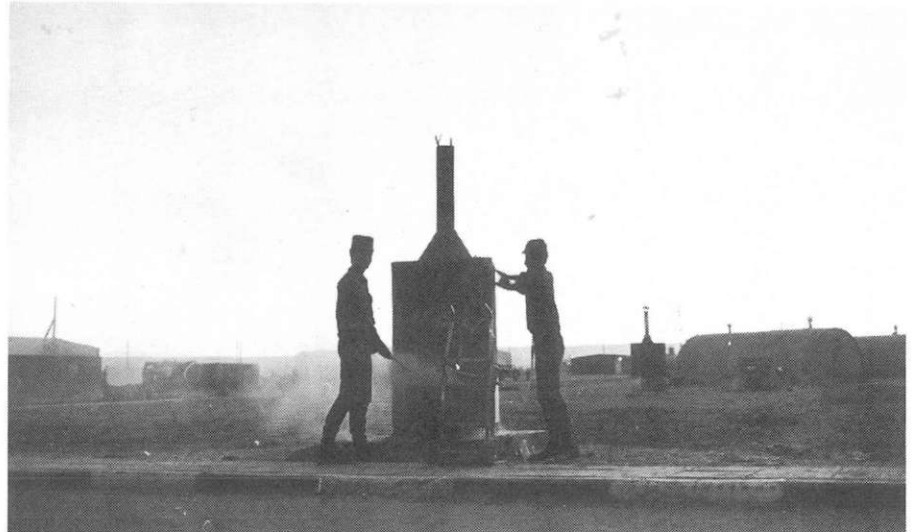
„הושם דגש על שיפור הקיים. מובן שכמפקד ביטאתי את תפיסת עולמי, ולא רק בנושאים של משטר, נוהל ומשמעת, מטעים אל"מ ח'. „המשכתי את בניית הנדבכים שהעלו את כושר ההגנה, והתגובה המבצעית. שיפרנו את כושר הספיגה, ההיערכות והיירוט, והעמקנו את התשתית לקליטת כוחות קרקע. היעד: להיות מוכנים היטב לכל משימה מבצעית, ולהבטיח סיפוק שירותים לכל כמות מטוסים.“

תקופת פיקודו של אל"מ ח', 1975—1976, היתה תקופה של מעברים קיצוניים. מעבר חריף ממצב של שקט ושלווה למצב של כמעט מלחמה. „רפידים לא היה ככל הבסיסים האחרים של חיל-האויר,“ אומר ח'. „לרפידים היו מצבי-רוח משתנים, מרגיעה — לפעילות קדחתנית, כל זאת ממש בשביר של שניה.“

פעילות מיוחדת זו, היא שעיצבה את אופיו המיוחד של הבסיס ואופיים של האנשים ששירתו בו. התגבשה משפחה גדולה, שפעילותה נמשכה 24 שעות, בלא מתח הציפיה להסעה הביתה. הפעילות החלה בעבודה השיגרתית — במבצעים, ונמשכה בשעות הפנאי — בגורים, בחדר-האוכל, במועדון הטייסות והסדנה. הכל היו יחד. נוצרו דפרי-סיקים מיוחדים. על המפקדים היה ללמוד כיצד לאזן בין הצורך להבטיח משמעת קפדנית, לבין הצורך להבטיח לחייל תחושה של בית וחברה, ולסייע לו לפרוק מתחים, שמקורם בניתוק וריחוק.

„לא היתה נוסחה חד-משמעית“ — מסכם אל"מ (מיל.) ח'. „מובן, שבקיום נהלי המשמעת המבצעית לא התפשרנו. ואולם הצלחנו, כך אני מקווה, להחדיר בחייל את התחושה שמפקדו הוא חברו, שדלת המפקד פתוחה לפניו תמיד. באנו אל החיילים, האזנו לבעיותיהם. באנו אפילו אל חדרי-המעצר של הבסיס.“

התוצאה: לא-אחת ביקשו החיילים שלא לעזוב את רפידים בתום התקופה המוקצבת. השירות ברפידים היה מקור גאווה.

מאת יעקב בן-אמיר

ניהל אותו בקפידה ובכשרון. החידוש היה בתנאי הסביבה.

„הגעתי למקום בלתי שיגרתית“ משחזר ח', את התרשמותו הראשונית, „כמו כוכב אחר. צבעים שונים, ואנשים שונים. סביב היה הכל צהוב-צהוב. ניתוק מוחלט, תחושה שאתה מנותק, עליך לסמוך רק על עצמך ולהסתדר בכוחות עצמך. עליך להוציא מתוך מעץ, להתמודד, לאלתר. אינך יכול לצפות שיבוא מומחה מתל-אביב לפתור לך בעיה. לגבי מפקד — הצורך לפעול באופן עצמאי הוא ראשון במעלה. במכלול הפעילויות המתרחשות במרחב רפידים, הזמן הוא נכס יקר. אל לך לאבד שניות יקרות.“

„רפידים, כבסיס קדמי מבצעי של חיל-האויר, היתה זירה לפעילות מבצעית אווירית ויבשתית מגוונת. מפקד הבסיס הוצרך להתמודד עם מטלות מורכבות: קודס-כל, להבטיח כוונות גבוהה, שתאפשר קליטה מהירה ומירבית של כוחות בעת הצורך, ועוד היה

קולו של מפקד חיל-האויר, האלוף בני פלד, בצידו השני של קו הטלפון, לא הפתיע את אל"מ ח'. בתוקף תפקידו בחיל-האויר היה ח' מורגל לקרוא אות שכאלה. ואולם לשיחת הטלפון הזאת באוקטובר 1975, היתה משמעות מיוחדת. בסיכומה ביקש מפקד חיל-האויר מאל"מ ח' ליטול לידי את הפיקוד על בסיס רפידים. „זאת היתה קריאה למשימה מבצעית מיוחדת“, אומר היום אל"מ (מיל.) ח'. בתום 24 שעות של לבטים היתה תשובתו של ח' למפקד החיל חיובית.

בטרם צאתו לרפידים עשבה חשבון-נפש קצר, שסיכם פעילות מגוונת בחיל-האויר. שתיים-עשרה שנים של טיסות במיגון מטוסים, ושש שנים כמפקד טייסות. ואולם הוא ידע, כי ניסיונו הפעיל לא יקבע את הצלחתו במשימה שהוטלה עליו. פיקוד על הבסיס המדברי הוא התנסות מיוחדת במינה, אתגר חדש לפניו.

אל"מ ח' הגיע לרפידים בשלהי 1975 ומצא בסיס מסודר, שמפקדו הקודם

פרידה מרפידים

אי - שם במדבר

כשהגיע סרן עמית ליחידה אמרו לו: „חכה, עכשיו אתה עוד קורא ספרים, אבל במשך הזמן תכנע לבדואיזם...“ והוא נכנע. אז עדיין לא ידע לאיזה מקום נקלע. הוא לא ידע, שזו היחידה המוזרה ביותר של חיל-האויר, שאנשיה תמהוניים, ומנהלים אורח-חיים משונה ביותר. הוא לא ידע, שפרטיות נחשבת כאן למותרות, אבל כל אחד הוא אינדיבידואליסט מושבע. הוא לא יכול היה לשער, שמה שנגלה לעיניו הוא כאין-וכאפס לעומת עברה המפואר של היחידה (הוא הגיע שנה לפני פירוקה).

מאת אלי נוה

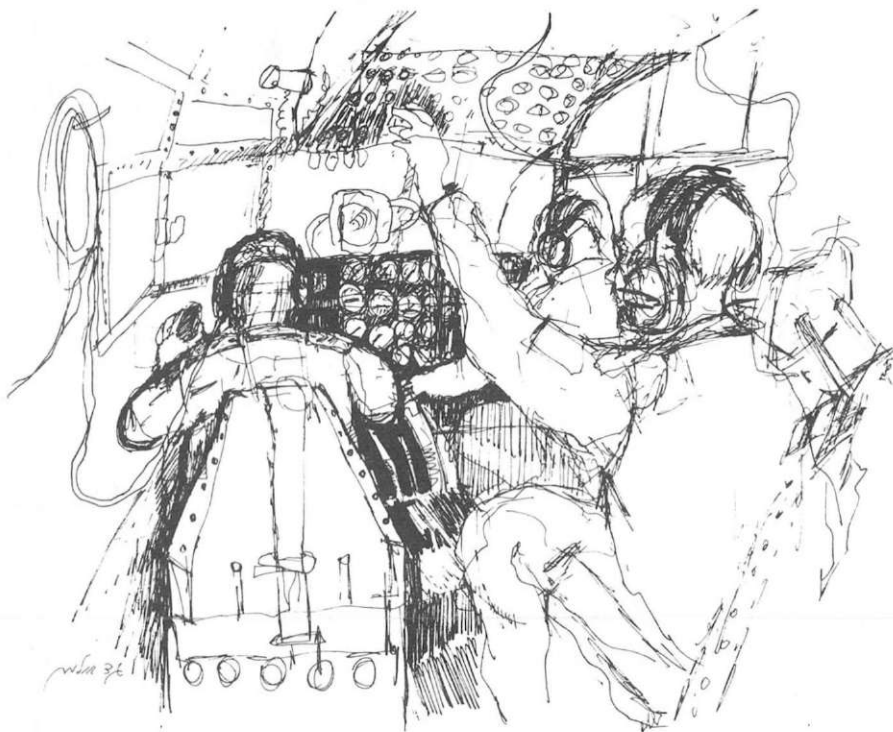
בדי-עמל הסתגל עמית למקום: „לא ניתן היה לעשות דבר, בלי שהשכן ידע. ישבנו בכל לילה עד השעות המאוחרות, וגילגלנו סיפורים. אנשים בנו כאן בשעות הפנאי שלהם כסאות-נוח מתנדנדים, ציפו קירות בעץ-אורן, בנו בארים בחדרים, ולכל אחד היה מזגן וטלפון צמוד. היתה אוירה של קיבוץ — ללא מעמדות; כל אחד השתלב היטב באוירה.“

מפקדי היחידה ממהרים להבהיר, כי המדובר רק בתקופה קצרה, שבה נתמעט כוח-האדם בבסיס, לקראת, פינוי, ונותרו מבנים רבים פנויים, וכי לא תמיד היו התנאים כה טובים.

כשהחבר'ה עלו מהמיטות...

הוותיקים ידעו גם ימי-צענע. החיים בלב המדבר, במקום שכוח-אל, לא היו קלים כלל. דרכי-הגישה היו משוב-שות, ואספקה לא הגיעה כסידרה. היציאות מהבסיס היו טובות, אבל לא היתה דרך לצאת. עד לפני מלחמת יום-הכיפורים לא היתה אספקה סדירה של מים, ומדי-יום בקעה מן הרמ-קולים בבסיס פקודה מפורשת — לא להתקלח! את המצור ניסתה לשבור משאית למודת-קרבות, שכונתה זיל-ספורט, ובה הביאו מים. הגרוטאה הגיעה עם כמות מים דלה, שלא הס-פיקה אפילו לשתייה ולמטבח.

הסופות העזות, שהשתוללו באזור, נשאו עימן אבק וחול, שכיסו כל חלקי-קה טובה, והעמידו בספק את מוסד-

בתא הטייס של הרקולס ב„קו“ רפידים — צפון. איור: גד אולמן

יותר מחצי-מטר...

בכל בוקר היה צורך לנער את הש-מיכות מאורחים בלתי-קרואים — נח-שים ועקרבים — ששכנו דרך קבע בח-דרים. בכל שנה, עם בוא החורף, היו אנשי הבינוי צריכים להחליף גגות ש-ניזקו ברוחות העזות. „יום אחד“,

הנקיון. לא היה טעם לטאטא, כי כע-בור שניות אחדות שוב התכסה הכל חול ואבק. רס"ן מ', ממפקדי היחידה, מספר, כי כאשר הגיע מפקד-חיל הא-ויר, מוטי הוד, לביקור ביחידה, עלו החבר'ה מן המיטות, כדי לראות אר-תו. עלו — מכיוון שגובה הלכלוך היה

פרידה מרפידים

מעיד רס"ן מ', "מצאתי את הגג של השקם" מוחא כפיים: עולה מטר ויורד בחזרה. בחורף שמענו את המב"נים חורקים, וגגות עפים".

אחד על סוס לבן

תעותועייהמדבר התאכזרו לאפעם לאנשי הבסיס, וביחוד למילואימניקים, שהיו בדרך-כלל מבוגרים או עולים חדשים. בעיצומו של סדר-פסח, שנחוג בבסיס, נשמעו לפתע יריות וקולות-נפץ של רימונים. הסדר פוזר מיידי והכל זינקו לעמדות. לפתע הבחין רס"ן ק' במילואימניק עומד על פיתתהום, יורה בדבקות ומטיל רימונים לוואדי. היורה קרא אל רס"ן ק': "הלילה הוא שוב הופיע... יש כאן אחד על סוס לבן, שמופיע כל לילה. הפעם הוא הגזים לגמרי, אני לא אור-תר לו". אחרי ברור קצר נסתברה תעלומת האלמוני הרכוב על הסוס הלברי. מיהביוב של הבסיס זרמו אל הוואדי, נקוו שם לשלולית ענקית, הירח השתקף בשלולית — והוא שהעלה את חמתו של השומר.

קבלת חיילים חדשים לבסיס היתה תמיד חגיגה. הכל המתינו להם באמפיטיאטרון שהקים רס"ן ק'. שליחי היחידה דאגו להכין את הבאים כבר באוטובוס שיצא מתל-אביב. הם סיפרו להם סיפורי-זוועות על הנעשה בבסיס, שבו ידרכו רגליהם בעוד כמה שעות.

עם כניסתם של הירוקים' היו חיי-לי הבסיס לקצינים, הקצינים לעובדי-מטבח, ומפקד-הבסיס הפך לרס"ר-המטבח. חיילים התחפשו לרופאים וערכו בדיקות-רפואיות מדוקדקות לחיילים החדשים. כל חייל נשקל היטב ונמדד. ברגעים של התלהבות-יתרה סומנו גם צלבים אדומים על ישבניהם של החדשים. החתימו אותם על כל מיני טפסים והצהרות, והצמידו אותם לחפצים שונים. לאחר קבלת-הפנים הנלהבת הזו, הודיעו לחיילים החדשים, כי המשחק נגמר ומתחילים לעבוד, אבל הם מיאנו להאמין.

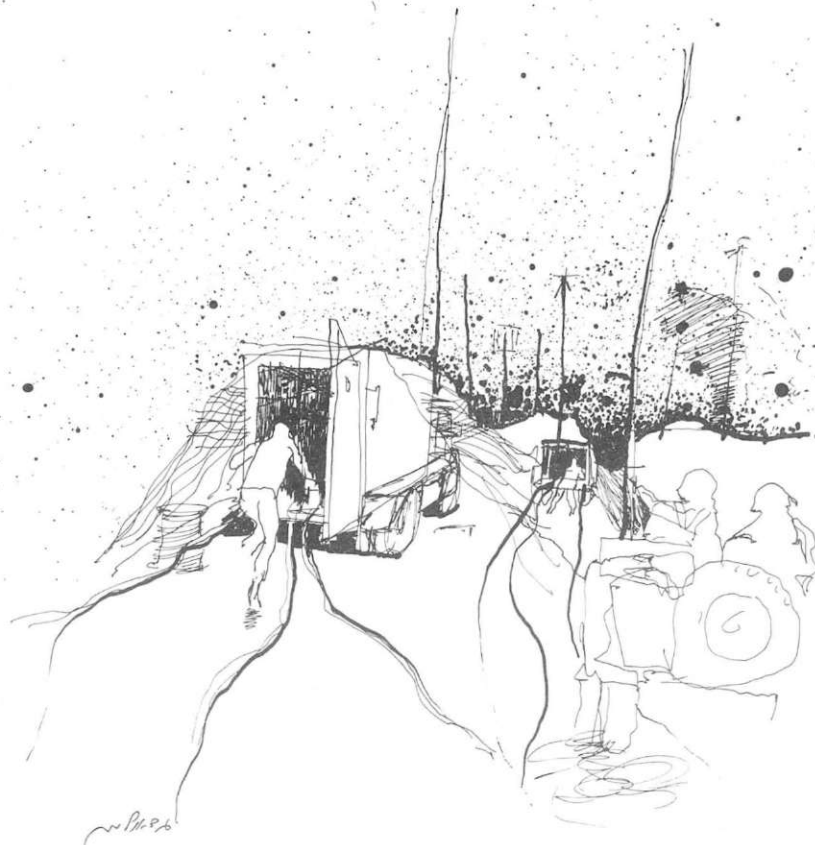
המצרים דרשו את ימן

יחידה משונה לכל הדיעות. אבל

לולא ימן, היה זה בסיס רגיל, שאינו שונה במאום מיחידות אחרות שפזרות בסיני; כי היחידה הזו היא קודם-ככל ימן.

לפני עשר שנים הגיע ימן ליחידה. הוא היה אז חייל צעיר, ממוצא תימני, גבוה, שחרחר, רזה, ממושקף, עייף וביישן. תאריך הגעתו היה בלתי-נשכח: ה-1 באפריל. בסימן תאריך זה עמד כל שירותו הצבאי של ימן.

המצרים — כך טוענים ביחידה — דרשו להחזיר גם את ימן, בטענם כי הוא חלק מהשטח, אבל על ימן לא היתה היחידה יכולה לוותר, והוא לא יכול לוותר עליה. במשך חודשים אחדים ביקש ימן להסתגל ליחידה, אך לבסוף הסתגלה היחידה אליו. הורתיקים גורסים, כי מערכת-החיים של ימן השתבשה בשל החיים במדבר. הוא היה מסוגל ללכת לישון בצוהרי-יום, ולקום לאחר שלושה ימים — באמצע הלילה. במלחמת יום-הכיפורים לא נרדם ימן אפילו לדקה אחת במשך חמישה ימים רצופים, ולאחר-מכן, מעיד מפקדו של ימן, נרדם ל-10 ימים רצופים. בכל פעם שנשמעה אז-

עם, "העיניים של המדינה" בליל כוכבים וטילים. איור: גד אולמן

פרידה מרפידים

אחת הפצצות שנפלו על הבסיס דור קא שימחה את ליבו של ימן: היא פעה בור עמוק באדמה ובכך פתרה בן-רגע את בעיית הבריכה, שביקש ימן לחפור.

„אולי אפשר לעשות משהו?“

„כשנפתחה וועידת קאמפ-דייוד נקלענו למצב משונה, מגולל רס"ן מ' את סיפור פינויו של הבסיס. „מצד אחד — מתקדם השלום, ומצד שני — צריך להתכונן למלחמה. ביום מת-כוננים למלחמה, ובערב — מכינים את הפירווק לקראת השלום. היינו צרי-כים לספר לחיילים סיפורים, ולמשוך זמן, כדי לשמור על המוטיבאציה.“

„יום אחד הוחלט שזה-זוה, העסק מתממש. התקבלה החלטה לפרוק, ו-חיכינו לתאריך הסופי. יום-בהיר-אחד נכנסה שיירה של משאיות, והעסק נה-יה פתאום מוחשי. החבר'ה שיחקו כדורסל, ולפתע נשמט הכדור מהיד-יים. כולם ניצבו דום, ופרט להמולת מנועי-המשאיות והגנראטורים שרה דממה. היה הלם; פתאום הבנו שצ-ריך לעזוב. באה אלי חיילת בעיניים בוכיות, ושאלה בקול נוגע-ללב: „אולי אפשר לעשות משהו?“

„עברנו גם את השלב הזה, והנה הגיע התאריך הסופי לפירווק. השמע-נו אזעקת כוונות, וכשהכל היו בעמ-דותיהם הוריתי לסגור את הכל. שרר מין שקט כזה. יצאנו כולנו החוצה ב-הרגשת מועקה. הודעתי לכולם, שמ-עכשיו — אין טכנאים, אין עובדי-רס"ן ואין מפקדים — מהיום — כו-לנו סבלים, ומחר מתחילים לפרק. ה-בולדוזר נגס את הנגיסה הראשונה ב-אחד המבנים, ואז הרגשנו שמפרקים את ביתנו.“

עתה מגלה ימן, כי אנשי-היחידה שלחו קופסות קרטון גדולות מלאות אבני-מדבר אל בסיס-האספקה של חיל-האויר, שקלט את הציוד המפו-רק. הקופסאות סומנו במספר קטלו-גי כדון: „רצינו לגמול להם בכך על הרע שגרמו לנו!“

בכל יום שינה הבסיס את צורתו. כל יום נראה שונה. יום-יום נעלמו מבנים, היחידה הלכה וגוועה. חיילים הסתובבו אנה ואנה, ממלמלים לעצ-מם, שמקום כזה לא יהיה אף-פעם...

דעתו. הוא הפך, לדבריהם, לאידיוט מושלם, וערק לבסוף מהיחידה. רס"ן ק', שהמטבח הינו אחת מ-אהבותיו, היה יוזם למבצע העשרת תפריט-המטבח. הוא החליט להוסיף לתפריט חוגלות, שקיננו לרוב במזבלת הבסיס. בתחילה ניסו לצוד אותן ב-רובה ט-רטו, אולם ירייה אחת — די היה בה להבריא את כל הלהק. ק' מצא פתרון גם לכך. הוא הביא מה-בית חומר מיוחד, הקרוי תרדמון, שנו-עד להרדים את החוגלות. הרעל פוזר במזבלה, אך לרוע-המזל נרדמו החוג-לות דווקא במקום אחר, ובמשך שנה לא נמצאה חוגלה במזבלה.

מרגרינה על עמודי חשמל

שלא יהיו ספקות: היחידה הזו עסקה גם בדברים רציניים יותר. אני שיה ידעו שעות רבות של מתח מבצעי ושל עבודה מאומצת ביותר. שיאה של הפעילות המבצעית היה במלחמת יום-הכיפורים.

אנשי היחידה היו מוכנים למלח-מה. זמן קצר לפני יום-הכיפורים ערכו תרגול הסתתרות בשעת הפצצה, ו-כשנפלו הפצצות הראשונות במלחמה — היו הכל במחסה — בלי אף נפגע. טונות רבות של פצצות הוטלו באזור. ארבע פצצות בנות 250 ק"ג נפלו ב-מרכז היחידה, על חדר-האוכל. היה מעניין לצאת מהמחסה עם שוך ההפ-גזה, ולראות את הצד השני של היחי-דה, כי כל מה שנמצא קודם בתווך — לא היה עוד. המראה שנגלה לעיניהם היה מדהים. רס"ן ק' מעלה בזכרונו מרגרינה על עמודי-חשמל, וערימות גזר ובשר פזורות בשטח.

בחור אחד ישב במשמרת באחד מ-ימי המלחמה ואיש לא בא להחליפו. הוא החל לנהל וויכוח קולני עם מפקדיו, וצרח: „אני מ-8. פה!“ המ-פקד שמע „מי-8“ (מסוק סער מצרי), וכעבור שניות אחדות נשמעה אזעקה, והכל זינקו לבונקר.

המוראל של החיילים היה גבוה כ-תמיד. הבנות לא הסכימו להתפנות וביצעו את עבודתן בקור-רוח. הנזק ברכוש היה רב, אך לא היו הנפגעים. „היינו מאוד מגובשים“, מספר ימן, „ואם היה מישהו נפגע — היינו נש-ברים!“

עקה, והכל נסו לבונקרים, יצאו שני חיילים לחפש את ימן באשר הוא ישן. חבריו היו מתנחמים, אילו נהג ימן לישון במיטה קבועה, אלא שלעו-לם לא יכולים היו לדעת, היכן מצא מנוח לעפעפיו. לעתים נרדם מאחורי ארון, לפרקים מתחת לשולחן מכוסה מפה, או מתחת למיטה. משנמצא — סחבו אותו חבריו לבונקר, שם המשיך לישון, כאילו לא ארע דבר. לעומת-זאת, היו אנשי-היחידה מתעוררים בשלוש לפנות-בוקר — לקול רעש — ומוציאים את ימן שוקד על מלאכתו או מסדר וממרק את חפציו.

תיש „הוסמך“ לחובש

בשעות-פנאי עסקו אנשי היחידה בעבודות-חלוציות. מצבת-פורציה-הדרך, שהוקמה לזיראון-עולם בכניסה למק-לחות, מצביעה על מעשה חלוצי כזה, אחד מני-רבים. לפני שנפרצה הדרך, לא היתה גישה למקלחות, וכשהיו סוף-סוף מים, ומותר היה להתקלח, נאלצו החיילים לדלג בין הסלעים (והנחשים שקיננו תחתם). התארגנה קבוצת-יזמים, ופרצה דרך למקלחת. לזכרם הוקם גל-העד.

ליד המצבה תוכנן מיקומה של בריכת-השחייה. גם את הרעיון הזה, כרוב הרעיונות, הגה ימן. בתחילה חשב לייסד בריכת-דגים צנועה, אך מאוחר יותר הוחלט להסב את הברי-כה לשימוש בני-אדם.

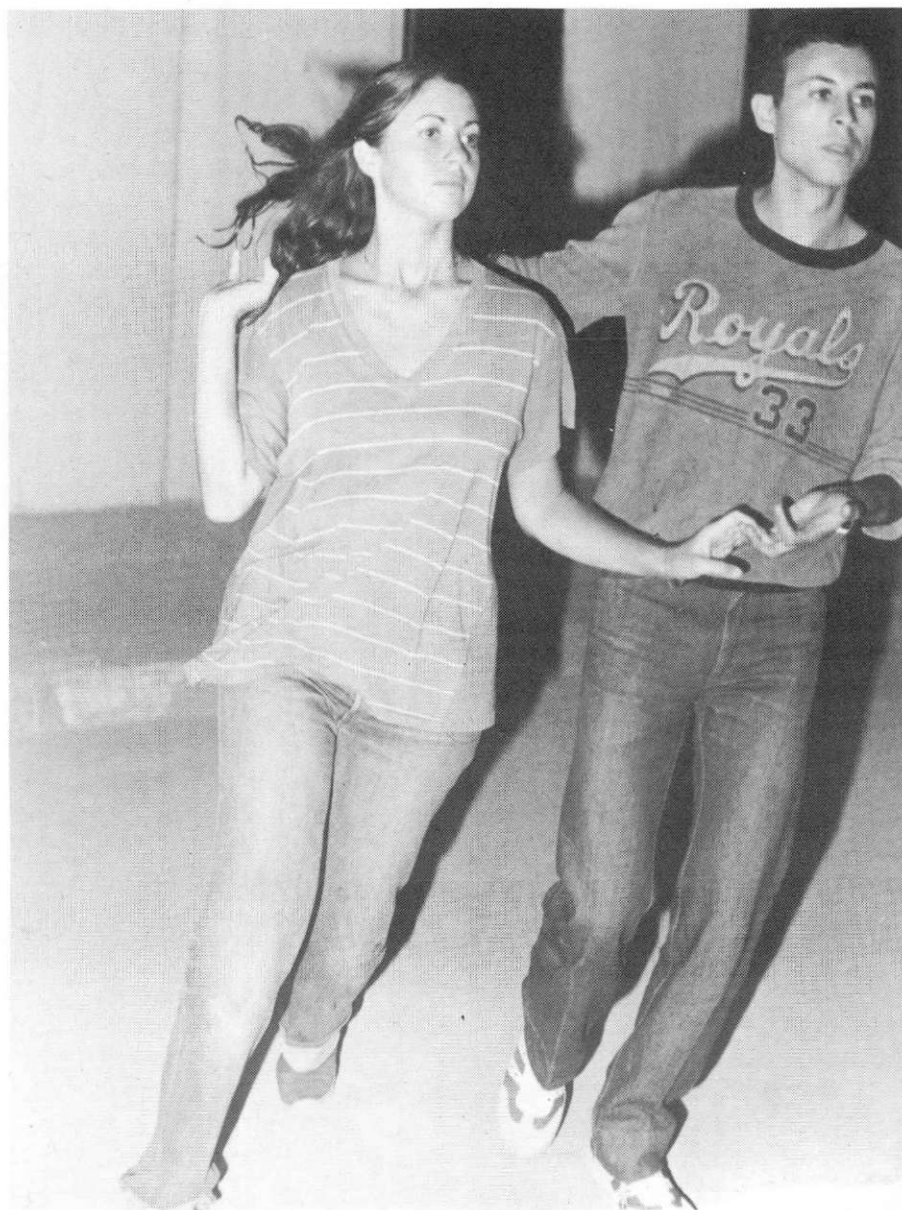
רעיון נוסף של ימן היה — להפריח את השימון במטעי תות-שדה. תחת ניצוחו נבנתה חממה, הוא הביא 30 שתילי-תות ואדמה משמורת-החולה. אלמלא שכח אבי הגיינג'י להשקות את השתילים הרכים, היו אנשי היחידה יכולים לייצא תות-שדה לכל מחנות-צה"ל בסיני...

ימן גם ייסד את ענף-הצאן ביחידה. הוא שכנע תיש אחד, ששוטט באפס-מעשה במדבר, להצטרף ליחידה. ועדת-השמות העניקה לתיש את השם — יהושע. התיש התאקלם נהדר. קרניו נצבעו בצבע כסף, מגן-דוד-אדום הת-נוסס על מצחו, ואנשי הבסיס הסמי-כוהו לחובש. כשנשמעה סירנה ביחי-דה היה יהושע הראשון להגיע לבונ-קר. לאחר חודשים אחדים עלה בידי אנשי היחידה להוציא את התיש מ-

תא"ל צ'י

להאמין מחדש

באדם

יציאה במחול במסיבה ברפידים. המוראל נשאר גבוה

מאת מירב הלפרין

„אחד מפרקי-חיי היפים בצבא,“ מס' כס תא"ל צ' את תקופת פיקודו על רפידים, מאוגוסט 1976 עד מרס 1978. „היה לי ניסיון פיקודי מעניין בבסיס לא שיגרתית,“ אומר צ'. „ראיתי אתגר מיוחד ביישום תפישות-עולם בנושאי פיקוד דווקא ברפידים. ההוכחה לאנשי הבסיס, כי על אף הריחוק מהבית ותנאי השירות הקשים ניתן להגשים את המשימות כולן.

„אחת הבעיות הקשות בבסיסים קדמיים היא איכות החיים. איכות-חיים היא תוצר של החיים בבסיס ומותנית בהכוונה נכונה. בבסיס רחוק כרפי"דים, אי מילוי שעות הפנאי בתכנים מועילים עלול להוביל להתממשות המושג בדואיזם. ראיתי אפוא חובה ביציקת תכנים מתאימים לשעות הפנאי בבסיס. לראשונה, הוכנסו לרפי"דים תכניות לימודים מגוונות. מרצים-מתנדבים מאוניברסיטת בר-אילן השקיעו רבות מזמנם כדי להנחיל תורה וידע לחיילי הבסיס.“

תא"ל צ' הביא סגנון חדש לרפידים. השמירות בבסיס, לדוגמה, היו לנחלת הכלל, מראשון הטוראים ועד אחרון המפקדים (וזה כולל, כמובן, את מפקד הבסיס בכבודו ובעצמו...).

„לא היינו צריכים לחייב, או ליצור תמריצים לשמירה. המשימה נעשתה נורמה יחידתית, חלק מאורח-החיים בבסיס. איש לא פקפק או ערער על תורנות השמירה לקצינים, שכן הדבר היה צורך מובן לאנשי הבסיס. החיילים

פרידה מרפידים

אותן דרישות גם בתקופה זו. החלטנו לא לוותר על קוצו של יוד עד שעת האפס!"

השהייה ברפידים היתה לגביו סי-פוק עצום. כמפקד לא הרגיש תא"ל צ' את הערכת הסובבים אותו. הוא היה טרוד מלחוש משב חיובי שיש בו הכרת טובה. במסיבת הפרידה שנערכה לו חש בהוקרת חיילי הבסיס. בסוף האירוע, כביטוי להערכה, קמו כל חיילי הבסיס ואחזו בידיהם נרות דול-קים.

"למה אתגעגע ברפידים? לאנשים, למוסר האישי שקבע את האווירה. לא נזקקנו לצווי חברה חמורים — לאנשים היה איכפת! ברפידים התחלתי להאמין מחדש באדם..."

נונים ראשונים על פינוי רפידים החלו להישמע בבסיס. מפקד הבסיס נאלץ להתמודד עם בעיה לא שגרתית: פי-קוד על יחידה העומדת לפני פירוק.

"היה ברור שהסכם שלום יחייב תזוז זה מרפידים. לאיש לא היה ספק בכך. המשמעות הנובעת מפיקוד על בסיס המיועד לפינוי היא, שהתשתית האידי-אולוגית לשהייה במקום הולכת ונש-מטת תחת רגלינו. לפתע, הצידוק לקיו-מו של הבסיס התערער, ומאליו הת-ערער גם הרצון לשרת בו. זו היתה ה-תקופה הקשה ביותר ברפידים. ואולם, לא היתרנו לאוירת הדכאון לקנות לה מקום. מכורח הנסיבות, פתחנו במס-עי הסברה על משמעות הפינוי. היה צורך להבהיר היטב מדוע אנו צריכים לשמור על אותה רמת משמעות ולדרוש

קיבלו את העובדה כדוגמה אישית של המפקדים ולא כמחווה. הודגשה חשי-בות המשימה. אף לא פעם שפטנו אדם שנרדם בשמירה. ציינו את שמו. זה הספיק. תגובת החברים — שינוי יחסם אל המתרשל — היתה עונש מרתיע.

מדי שבוע נערכו שיחות עם החי-לים. שיחות על המשימות המשותפות, שהטמיעו את ההרגשה שהם חלק מ-רפידים. זו תחילת החדרתה של גא-וות יחידה. אחת לפרק זמן קצוב נאס-פו כל אנשי הקבע בבסיס והתבקשו לומר מי מהם מעוניין לשנות את מקום שירותו. לא נמצאו כאלה."

בתקופתו של תא"ל צ' חלו תמורות חשובות במזרח-התיכון. נשיא מצרים, אנואר אל-סאדאת, הגיע לישראל ודיו-ני קאמפ-דייוויד נתנו את אותותם. רי-

אל"מ י'

רגילים לבנות ולפתח ולא לנטוש

מאת צבי גוטמן

מצב, ולא אושר לנו להשקיע בבסיס. התהפוכות הפוליטיות יצרו בעייה של משמעת עצמית. לא די שמפנים בסיס שאליו נקשרו ועליו אומנו לה-גן — אלא עוד נתבעו לבצע, "פינוי דה-לוקס", תוך שיקום ושיפור מבנים ו-ציוד לקראת מסירתם למצרים. י' מד-גיש כי החיילים ביצעו את המוטל עלי-הם — ככל משימה אחרת.

הסכמי קאמפ-דייוויד, "תפסו" את י' בעת תרגיל נוסף שנערך בבסיס, ו-הוא הוזעק בדחיפות למיפקדת חיל-האויר. כעבור שלושה ימים כינס את חייליו ותיאר לפנייהם את ההסכם, שלבי הנסיגה וקווי ההפרדה — מנקר-דת מבט צה"ל. לאחר הכנס התעוררו ויכוחים בין החיילים.

במקביל נמשכה שיגרת החיים ב-בסיס, אף-כי על כל צעד ושעל הוצרך י' לשקול היכן לתקן ולשפץ, והיכן

סאדאת לבין חתימת הסכמי קאמפ-דייוויד; שניה — אחרי חתימת הסכמי קאמפ-דייוויד; שלישית — המתנה ל-הסכמים הסופיים.

בתקופה הראשונה, כשהמצב עדיין היה נזיל, עסקו אנשי רפידים בשיגרת אימונים רגילה ושיפור הבסיס. במס-גרת זו נערך התרגיל האמור, ושופץ ה-מסלול המשני.

בתקופה השנייה, מייד לאחר חתימת הסכמי קאמפ-דייוויד, נערכו כוחות חיל-האויר במרחב רפידים לפינוי מהיר, ואף פינו את שדה ביר-תמאדה. לקראת סוף 1978, משהתעכבה חתימת ההסכמים הסופיים המתחיי-בים מהסכמי קאמפ-דייוויד, נעצר תהליך הפינוי. אז החלה התקופה ה-שלישית תחת פיקודו של י' — ההמ-תנה. "חינו בחוסר וודאות", הוא משחזר. "לא היה ברור לאן מוביל ה-

בשעתו נערך ברפידים תרגיל גדול, בו, "הותקף" הבסיס על-ידי מטוסי-קרב וכוחות קומאנדו מונחתים. ה-בסיס גייס את כל כוחותיו — כולל מילואים — ונקט פעולות התגוננות אווירית וקרקעית. חיזים וסירנות סיפ-קו סממני מלחמה.

בתדריך לקראת התרגיל אמר מפקד הבסיס דאז, אל"מ י': "ייתכן, שזהו התרגיל האחרון לפני המלחמה."

ההיסטוריה תוכיח אם אכן צדק י' בהערכתו. מכל מקום לא היה זה ה-תרגיל האחרון; התהפוכות שחלו מאז ביקור הנשיא סאדאת בירושלים ועד ל-חתימת הסכמי קאמפ-דייוויד חייבו התכוננות לשתי האפשרויות המנוגדות, במקביל: פינוי או מצב חירום.

י' מחלק את תקופת פיקודו על ה-בסיס — לשלוש תקופות-משנה: רא-שונה — התקופה שבין ביקור הנשיא

פרידה מרפידים

לחדול; מהו הסיכון מול הסיכוי. בתקופות רגיעה אמונים היו אנשי הבסיס לספק שירותים ליחידות ה- מרחב, או לטפל בנוסעים ובאורחים שעברו דרך השדה. פעם הועבר בהי- טס כוח גדול מסיני לצפון, ופעם הת- קלקל בואינג לפני טיסת הערב האח- רונה. החיילים נזקקו לאירוח ולהל- נה — בעיות אופייניות לרפידים. הריחוק מהבית והיעדר שיכון מש- פחות במתכונתו הרגילה, יצרו לא אחת לחצים על משרתי הקבע לתבוע החזרתם צפונה. במקרים קיצוניים הגיעו הדברים לסף גירושין. תרופה חלקית לעניין מצא י' באיחוד המש- פחות בסופי-שבוע ובחגים. בני המש- פחה הוטסו לבסיס ובילו בצוותא עם ראש המשפחה. בשבתות היתה הברי- כה שוקקת וססגונית. אוניברסיטת בר-אילן תרמה אף היא כמיטב יכולתה, והקימה בבסיס

הרחוק שלוחה ללימודים אקדמיים. י' עצמו לא הצליח להשתלב בה, עקב עומס העבודה שרבו עליו — ורק לא- חר סיום תפקידו בבסיס התאפשרו לימודיו. גם להקה ותזמורת קמו בבסיס מבין משרתיו — בסיוע קצין החינוך (אגב, חברי הלהקה והתזמורת — לא היו פטורים מעבודת יומם כחיילים).

הכל שלם ותקין

שדה ביר תמאדה היה הראשון לפי- נוי במרחב פיקודו של א'. שדה זה פונה במחצית הזמן — לא קודם ש- שופצו הגנראטור ומערכת החשמל, ו- תוקנו מבנים. המצרים ימצאו בסיני מבנים ומערכות „מתנת" ישראל, ש- לא היו בימיהם. כשהוחל בפינוי, הופיעו נציגי יחי- דות חיל-האויר מהצפון, כדי ליטול

את השלל. למען ייעשה הדבר בצורה מסודרת, הוקם ברפידים מרכז פינוי דרכו מפורז הציוד. „רק כשמרכזים הכל — נוכחים לדעת כמה ציוד יש, מספר י'.

עוד נושא חשוב הנובע מהפינוי: שיבוץ סגל הקבע של חיל-האויר ש- שירת בסיני.

„שלוש פעמים פיקדתי על יחידות בסיני, אך הפרידה האחרונה היתה ה- קשה בכולן, אומר י'. „התקשרתי ל- סיני, ואני חש צער על העזיבה. גם האנשים חשים קרבה לשטח ואף לכל מבנה — ואין זה קל לפקד על חיילים שחלקם מתנגדים רגשית לפינוי. אנח- נו רגילים לבנות ולפתח — ולא לנ- טוש.”

י' עורך הקבלה בין הנסיגה לאחר מבצע „קדש" לבין זו הנוכחית: „אז השארנו אדמה חרוכה; עתה — אנו מותירים הכל שלם ותקין.”

המפקד האחרון

מאת אהרון לפידות

בראשית 1979, חודשים ספורים לא- חר שנחתמו חוזי קאמפ-דייוויד, מו- נה אל"מ ש' למפקד רפידים, כשהמ- שימה העיקרית שהוצבה בפניו — פי- נוי תקין של הבסיס.

כחודש לאחר מינויו עדיין היתה אי-בהירות באשר לעתיד ההסכמים. חלק מהבסיס כבר פורק, ומכשירים רבים אוחסנו בארגזים חתומים — מיועדים להישלח צפונה. כשנגלה ה- משבר — הופסק הפירוק. הבסיס היה שרוי במצב של קפאון. תנופת הפיתוח נעצרה זה כמה חודשים — והפירוק נעצר אף הוא.

אל"מ ש' לחץ לפתוח את הארגזים ולחזור לחיי שגרה. „הדבר החשוב ביותר לדידי, מספר ש', „הוא דרי- כותו המבצעית של הבסיס.”

בטרם נשא לחצו של אל"מ ש' פרי, התקבלה ההחלטה הסופית: מפנים. אל"מ ש' ידע, כי תופעה לא-נעימה, שמקורה בעובדת הפינוי, עלולה לה-

הלב לפרט היתה גדולה. חיילי הבסיס, שמספרם הלך והתמעט זכו למנות תרבות — מופיעים והצגות בתכיפות רבה. הבסיס כולו יצא לשבוע נופש בגבעת אולגה למנוחה ולצבירת כח. „העבודה היא עצומה, אומר אל"מ ש'. „אתה מתאר לעצמך, כמה פרי- טים צריכים אנשי המנהלה לספור? שולחנות, כסאות, ארונות, מיטות וכ- יוצא באלה... ומלבד זאת אנו גם מתח- זקים את כלי הרכב שבבסיס כדי ש- יצאו ממנו במצב נסיעה — ולא עק גרר.”

אל"מ ש' מתאר את המצב בצורה עניינית. על אף זאת, ברגע של גילוי לב. הוא מודה: „לא הייתי מאחל את תפקיד הפירוק לאף אחד מחברי. זו עבודה הדורשת מאמץ נפשי רב. זכיתי לבנות טייסת ולהעמידה על ה- רגליים — וכעת אני מפרק בסיס. ה- הבדל תהומי ואולם אם זכינו בשלום- אמת — כדאי המחיר.”

יות אווירת רפיון-מתח ואף הפק- רות, והוא הקדים רפואה למכה. אל"מ ש' ראיין כל חייל ששירת בבסיס ו- דיווח לו מוקדם ככל האפשר, היכן ישרת בתום שהייתו ברפידים. מיפק- דת חיל-האויר השתדלה להתחשב בבקשתו האישית של החייל ולשבצו בהתאם לנטייתו ולרצונו. חיילים עברו הסבה מקצועית והניידות בין מקומות העבודה בבסיס היתה גבוהה. כל אחד עבד במקום שהיה בו צורך, ולא דווקא במקצועו. רוב המלאכה נעשתה על-ידי החיילים ללא הסתיי- עות בגורמי חוץ — וכושר האלתור והעבודה שלהם היה יוצא מן הכלל. בכל שלבי הפינוי זכה הבסיס בבי- קורות ובביקורים רצופים מהמטה. הכל ביקשו ללמוד ולהפיק לקחים מ- פינוי הבסיס הראשון.

„פירוק אינו תפקיד קל, מתוודה אל"מ ש', „את בריכת-השחייה, למ- של, החזקנו ככל שיכולנו.” תשומת

פרידה מרפידים

בלי יכולת לעזוב את המקום. ובכן, מה עושים ארבעה גברים המסוגרים יחד בכמה חדרים קטנים במשך אי-אלו ימים? זאת בדיוק הנקודה, ולהלן התשובות. פעם היו נוהגים לשחק רמי, ברידז', 21, מלחמה, וכד'. היית מתחיל לשחק וממשיך וממשיך וממשיך, כשאתה מפסיק רק לצורך הזנקה או כדי לישון משהו. היה לא רע, דווקא. אבל עם השנים החלה הציוויליזציה לחדור למערב ואיתה כל מיני צווים ואיסורים: לא תרצה, לא תגנוב, לא תשחק רמי. יחד עם הצווים הופיעו כל מיני בעלי פלאפלים ומס צדיקים שכל תפקידם היה

מאת סרן א'

יודעים איך נוצרים מיתוסים? קודם-כל הם נוצרים כתוצאה מחוסר מידע מספיק, כתוצאה מכל מיני שאיפות מפוקפקות של אנשים לע-שות לעצמם שם גדול. קמים להם ומתחילים להפריח כל מיני רמזים וחצאי-משפטים, ועד שאתה מספיק לצ-עוק, „בלופר” — כבר יצא פירסומם בכל החיל. אבל מה שרצינו לספר הפעם, זה על „בסיס המערב הפרוע”, ולנושא הפתיחה נחזור בסוף.

מיתוסים ב"מערב הפרוע"

לפקח שאף אחד לא יגנוב ולא ירצח ולא ישחק רמי. סרן ג' טוען שלמזלו הם לא נגעו שם בשאר עשרת הדיב-רות כך שגבר אמיתי עוד יכול לעשות משהו. אז איך בכל זאת מעבירים את הזמן?

עשייה אחת שניתן היה למתוח על-פני שעות ארו-כות היתה הכנת האוכל. קצת לא-מדוייק לקרוא לזה אוכל. יותר נכון — ארוחת-פאר. ושיהיה ברור: ארוחת-פאר זה לא דווקא דבר שאוכלים, אלא קודם כל, ובעיקר, זה דבר שמכינים. צריך לקחת אותו מזון בסיסי שמגיע לעמדה, לחתכו, לרסקו, לתבלו, לטגנו, לבשלו ולקצצו. ואחר-כך צריך גם לרכך ולהוסיף, ושוב לתבל, ואחר כך לאפות, לחרוך ולהתחיל מהתחלה.

מי שמכין את האוכל זה הטייסים בעצמם, כמובן. המישוואה היא פשוטה: זה שאינו משתתף בהכנת האוכל, שוטף את הכלים לאחר הארוחה. מאחר שכולם שונאים לשטוף כלים, כולם נותנים יד בהכנת האוכל. כתוצאה מזה, ובאורח צודק למדי, הכלים נשארים תמיד בכיור עד שחבר'ה חדשים מגיעים לכוננות...

לא היה זה נדיר לשמוע במטבח שיחות בנוסח: „ש', מה זה? ממתי שמים ריבת שזיפים בגולאש?” „היא נפלה לי לשם. התכוונתי בכלל לשים אותה בסיר השני, זה של המרק...” או בנוסח:

„א', מה זה התבלין החום ההוא שהכנסת כל כך הר-בה כפות ממנו למרק?” „אני יודע? מישהו הוריד את התווית מהצנצנת...” אבל העיקר שעוד חמש שעות הלכו, ועוד שבע, ועוד אחת-עשרה.

דרך שלישית להעברת זמן, שהיתה מאוד פופולרית בקרב הטייסים היתה עריכת מסיבות ארוכות-טווח עם בנות המקום. כאן היינו רוצים להרחיב מעט יותר. אז ברשותכם, איפוא, נקדיש את שארית הכתוב לנושא זה,

נתחיל מטווח רחוק: מדבר שממה אמיתי, צהוב ומסנוור, כמה הרים מחודדי קצוות, כביש וחצי, שמת-פתל והולך ומתרחק עד שהוא נגמר באיזו נקודה שח-רה. קעת בואו נעשה זום: הנקודה גדלה וגדלה והנה כבר מתחילים להבחין שזה בסיס של חיל-האוויר. קטן, מבודד, נידח — אבל העיקר — בסיס. אנו נקרא לו „בסיס המערב הפרוע”. למה דווקא? — מי שיקרא להלן עד תום, ימצא, בשורות האחרונות את התשובה. נמשיך עם הזום ונתקרב עוד קצת: הנה עמדת-היי-רוט: חדר-שינה, מטבח, הול ובו שולחן שעליו שירי ארוחה. נתקרב עוד קצת לחדר-השינה. רואים את האיש ההוא שיושב מכווץ בפניה ומדבר לעצמו? — זהו סרט ג', יושב לו וחורש מזימות איך לארגן מסיבה הלילה. הלילה...

לא תשחק רמי

או.קיי. כאן נעצור ומכאן נתחיל. שבוע לפני שמגיע תורנו להכנס לכוננות בבסיס תופס אותי סרן ג', גורר אותי לפינה ולוחש: „א' — שמת לב שאתה ואני וי' וש' בכוננות בעוד שבוע?” אני: „שמת”.

הוא: „זוכר מה שסיכמנו אחרי המסיבה שעשינו בכוננות הקודמת? על זה שצריך להכין תקליטים מתאי-מים, לברר באיזה טלפונים יושבות הבנות שווה להז-מין למסיבה, וכל היתר. תזכור, שכל העבודה הולכת ליפול עלינו כי ש' הוא סתם בטלן וי' פאראזיט”.

אני: „ואתה בטח נורא עסוק...” רגע אחד, בעצם, — האם כבר הסברנו במה מדובר בכלל? לא? אז נעצור ונסביר: בסיס המערב הפרוע הוא אחד הבסיסים שבו מחזיק חיל-האוויר כוננות. עושי הכוננות הינם טייסים ובאותם ימי כוננות הם, סגורים להם בעמדת הירוט למשך כמה ימים, כמעט

פרידה מרפידים

לחם יבש חינם, ואין לחמניות, יש לאכול את הלחם היבש. חוץ מזה, מה אתה יודע? בין כיכרות הלחם אפ-שר למצוא לפעמים, באיזו פינה, גם חתיכת פיתה חמה או לחם צרפתי מתוק. עובדה — היתה טלי והיתה או-תה יפהפיה מטלפון פנימי שתיים-שתיים-אפס, והיתה, כמובן, גם גיטתו של סרן ח'. (,שלא תעיזו לגעת בה, אתם שומעים? היא ילדה טובה ואני הבטחתי להורים שלה לשמור עליה. אני בכלל מצטער שסיפרתי לכם עליה, קאניבלים...").

ב, שיטת המיטה החמה"

בדרך-כלל לא היה מנוס משלב של בחירה, וזה תמיד שלב בעייתי. אתה לא יכול סתם ככה להרים טלפון, לחייג מספר כלשהו ואז, אם שמעת קול נשי, להזמין אותה למסיבה בערב, בעמדה. כלומר, תיאורטית אתה כן יכול. כמו שאנחנו עשינו באותה פעם אומללה: חייגנו, ביקשנו קו הביתה, ואחר-כך הזמנו אותה. אז אחר-כך הן באמת הגיעו — אוולין מהמרכזיה, יחד עם שלוש מחברותיה הטובות ביותר.

אותו בוקר היה סרן ג' לחוץ ועצבני יותר מהרגיל. זה כבר היה הבקר השני לכוננות ובכל פעם שנשמעו דפי-קות בחוץ — הגף הטכני תיקן משהו או שהנ"מ בדק את הכלים — הוא היה מתכווץ לו בפניתו ביסורים גדו-לים שהנה כולם דופקים. כשהגיעו הבנות הוא יצא לקדם את פניהן. אתם יכולים להגיד הרבה דברים על סרן ג', אבל אי-אפשר להגיד שהוא נכנס בקלות למצב של חוסר שליטה. לא טייס ברמה שלו. הפעם זה לקח לו בדיוק חמש שניות והוא כבר היה בסחרור גמור. טוב, היה ברור שמסיבה אי-אפשר לעשות עם נתונים כאלה, וגם בית-דין לא יעזור.

אז בפעמים אחרות מצאנו דרכים יותר מתוחכמות. היתה, למשל, אותה טלי, שהזכרנו קודם, שהיתה גם סמלת מודיעין וגם פרח אמיתי, ואפילו היתה מוכנה להלשין לנו על יפהפיות אחרות בבסיס. מסכנה טלי. בסוף מישהי שלא הוזמנה אף פעם חשפה אותה...

שיטה פופולארית אחרת היתה, "שיטת המיטה החמה" המקובלת בצוללות, ואשר בה הועברו מספרי הטל-פון והפרטים המזהים מצוות כוננות אחד לצוות כוננות מחליף. עוד זכורה לשימחה אותה טייסת שכולם שואו להחליף את טייסה מאחר שאלו היו מכורים, ל,מונו-פול", וכל מה שהם היו עושים במשך כוננויות שלימות זה להזיז חיילים מפלאסטיק על לוח-נייר צבוע.

אבל זאת לא היתה הבעייה היחידה. היתה גם ה-בעייה של המוסיקה. אי-אפשר לרקוד בלי מוסיקה לרי-קודים, והדואג לעצמו לעצמו הוא דואג, אמר מי שכבר דאג לעצמו. אז באותן פעמים ששכחנו או לא יכולנו להביא פטיפון, לא נותרה לנו ברירה אלא להחרים את הפאטיפון של הגף הטכני או לרקוד לצלילי הראדיו. שתי האפשרויות האלו היו מפוקפקות למדי, אם לנקוט לשון המעטה.

היתה, למשל, אותה פעם, שרבע-שעה לפני ששלחנו את המכונאים עם המשאית למגורי הבנות, גילינו שבכלל לא הבאנו איתנו פאטיפון. סרן ג' עשה, איפוא, את הצעד

המעורר בנו עד היום נוסטאלגיה חריפה.

הרעיון הכללי שמאחרי נושא המסיבות הוא פשוט למדי. בסיס המערב הפרוע הינו, "חור" די נידח, הבידור מועט וכמות היהלומים קטנה ביותר. (בלי הסברים, זה סלאנג פנימי). סביר להניח שבנות הבסיס הנבחרות והיפות הינן די משועממות ולא יתנגדו אם נזמין אותן להשתתף במסיבת סילווסטר קטנה ואינטימית עם ה-טייסים שבכוננות, אפילו אם היום רק אמצע יולי או תחילת פברואר. עכשיו, אם כבר עושים מסיבת סיל-ווסטר, אז ברור שבחצות כולם מוכרחים להתחבק ולהת-נשק ולאחל אחד לשני, "הפי קריסמס". אז ההנחה ה-אחרונה היא שאותן בנות גם לא יתנגדו במיוחד שחצות יתחיל כבר בתשע בערב או באחת-עשרה וחצי, הכל לפי המסיבות.

גם קוץ במדבר — פרח

זה היה הרעיון הכללי. מובן שהיו גם מכשלות, אבל בהן ניגע מאוחר יותר.

אנשי הגף הטכני נהגו בדרך כלל לחגוג בנפרד, אבל העקרונות הבסיסיים אצלם היו בדיוק אותם עקרונות, ובנקודה אחת היו הכל מאוחדים לגמרי: המערב הפרוע נחשב באותם ימים, כאילו היה המקום האחרון עלי אדמות שבו ניתן עדיין לעשות מעשה. מכאן נבעה הרגשת הדחיפות והלחץ הפיסי והנפשי: היו לך בדיוק כך וכך ימים ספורים לבחור לך קורבן, לנעול עליו, לה-כנס לגיזרה אחורית, לסגור מעלות, להכין כוננת ומפס-קים — ולבסוף להביא יעף הפלה מוצלח. אחר-כך היה עליך לחזור לטייסת ולעמוד לתחקיר בפני החבר'ה:

"ש', אומרים שתפסת בסוף את השמנה ההיא, ממש-רד הרס"ר".

"אני יודע? — הייתי אחרון והיא היתה היחידה ש-נשארה פנוייה"...

"טוב. קום ספר מה עשית"...

כאן המקום לציין, שהמון היה תלוי בהתארגנות ה-מוקדמת. סרן ג' לא אהב להשאיר דברים למקרה. את הטייסים שעמם ישב בכוננות, נהג לבחור בקפדנות יתירה מבעוד מועד, כשהקריטריונים מוגדרים היטב: עליך לדעת לרקוד, אסור שתהיה ביישן, עליך לדעת לתת לו כבוד — כלומר לתת לו לבחור ראשון את בת-זוגו לריקוד-זים. במשך כל השבוע שלפני המועד, יכולת לראות בבי-רור איך אי-השקט הולך ומשתלט עליו:

"א', זה מתקרב. אני מרגיש שזה בא. ביררת כבר באיזה טלפונים יושבות הבנות ששווה להזמין? תקשך לטייסת זו וזו. הם, מכוננים' עכשיו. תבקש את סרן ז'. הוא חייב לי כמה טובות בתחום הזה..."

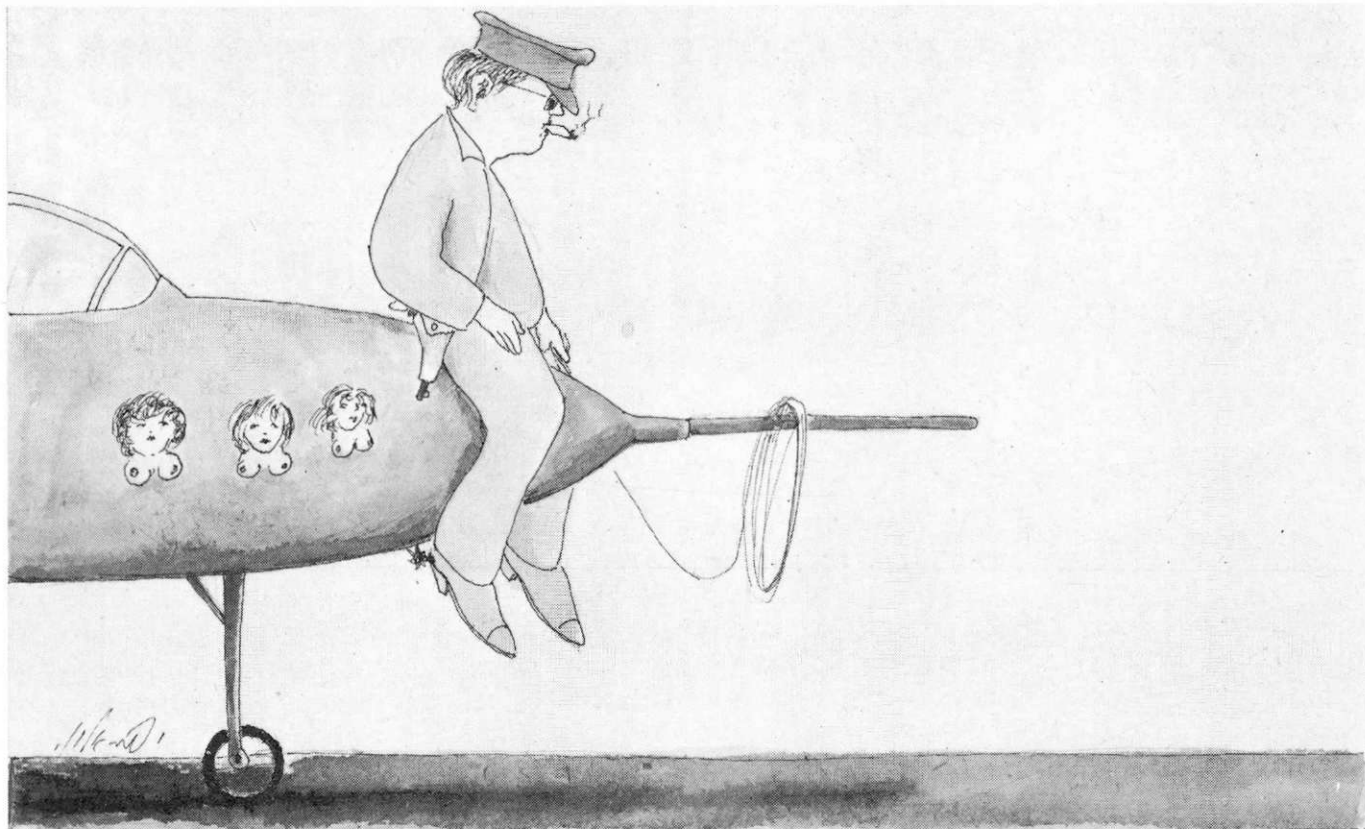
או שהיה אומר:

"א', סיכמנו שאתה דואג להביא מוסיקה, נכון? אז תזכור — רק תקליטים של חושך"...

בתיאוריה הדברים נשמעים תמיד הרבה יותר יפים מאשר במציאות. ניקח למשל את המקומיות. "בנות יש-ראל יפות הן", אומר הפתגם. איפה הפתגם ואיפה ה-מערב הפרוע — אומר אני... אז הנה לכם בעייה.

אבל גם קוץ במדבר הוא פרח. במקום שבו נותנים לך

פרידה מרפידים

„סגן ש׳?״
„כן, המפקד״.
„הכל בסדר?״

(מה אני אגיד לו? שכל המטוסים שמישים ונצוהרים זינקנו בסדר למשמע הסירנה ועכשיו אני הולך לישון שיהיה לי כוח למחר?) „כן כן המפקד״.

„טוב. אז תראה ש׳, אתה עוד צעיר אבל אולי בכל זאת רואה את הדלת של המטבח? יופי. אז מאחרי הדלת הזאת יש קולב כזה נמוך, שתלויות עליו כל מיני מגבות מסריחות וסינורים, שאף אחד לא מזיז אף פעם. שתדע, שמתחת למגבת השמאלית ביותר יש שאלטר עם שני מפסקים. אני לא יודע מה עושה הימני, אבל השמאלי מכבה את המנורה הכחולה״...

הקיצור — אפשר להמשיך ככה עוד שעה ארוכה, אבל הדף שלנו הולך ומתקצר ועדיין לא סיפרנו מדוע קראנו לבסיס שלנו „בסיס המערב הפרוע״, ומה הקשר למי-תוסים שהזכרנו בתחילת הדרך.

אז אתם יודעים איך נוצרו המיתוסים של המערב הפרוע? כל הסיפורים האלה על ביל קארטר ובוק ג'ונס וג'ון וויין ואחרים? פשוט מאוד: קמו להם חברה כותבי תסריטים ומספרי סיפורים כמו סרן ג' וכמוני, והתחילו להפריח כל מיני רמזים וחצאי-משפטים, ועד שמישהו הספיק לצעוק „בלופר״ — כבר יצא פרסומו של המערב הפרוע בכל החיל, ונוצר המיתוס של „המסי-בות במערב הפרוע״.

הבנתם?

אגב, דבר אחרון: בעוד כשבוע נכנסים סרן ג' ואני, וי' וש' בכוננות בבסיס. מישהו יודע במקרה באיזה טלפונים יושבות הבנות שווה להזמין?

הכי צודק, והכי הגיוני באותם נתונים, והחרים את הפאטיפון של הגף הטכני. ההמשך: החברה מהגף הטכני נסעו כמתוכנן למגורי הבנות, צירפו למשאית את מלכת היופי וסגניותיה שהמתינו כבר למסיבה שלנו, והמשיכו משם לקומזיץ סוער וקולני במרחק חצי-קילומטר מהעמדה. אהה, עד כמה יכול „עשן חודר לעיניך״ של ה„פלטרכס״ להשמע מלאנכולי, כשאתה מאזין לו בבדידות גמורה...

פעם ניסינו לרקוד לפי הראדיו. בהתחלה הלך לא רע, עד שפתאום, בשיא הסלוא והמתח, הכל נפסק ומישהו אמר: „טוק, טוק, טווק. השעה אחת עשרה והרי הח-דשות. הנשיא...״ זהו זה. עבודה של שעה שלימה ירדה לטמיון. כעת היה צורך לעבוד עוד שעה שלימה רק כדי להגיע לאותה עמדת-התחלה, וגם אז, זה הופיע: „טוק, טוק, טווק. כעת חצות והרי החדשות...״ החיים זה לא פיקניק.

וכך חיברנו מיתוסים

בפעמים הראשונות היתה לנו בעייה די טפשית, אבל כזאת שלא הצלחנו להתגבר עליה. באחת מפינות „הסא-לון״ היתה מנורת-ניאון כחולה, ששימשה כמלכודת זבובים. מצחיק, אבל אף אחד לא ידע איך מכבים את הדבר הזה. כידוע, אין תמיכה חזקה יותר למוסר מזויף מאשר אור, ומסתבר שמנורות ניאון כחולות אינן נכבות במיוחד כשמסתכלים עליהן בשנאה או בתחנונים. וב-כן, באחת המסיבות הראשונות האלה, בעוד הכל בשלבי גישוש ראשונים צילצל פתאום הטלפון. סגן ש' הרים בצד השני היה מפקד הטייסת.

התראות קצרות פגיעות רבות

מאת רון הדר

במוצאי-שבת, ה-26 באוגוסט 1967 החלו הנוריות הצבעוניות שבתיתת ה- בקרה בסוללת תותחי הנ"מ ברפידים להבהב בקצב הולך וגובר. מתרחש דבר ויש לאתרו במהירות. סגן ארו, המפ- קד, בחן את מסך המכ"ם, ועקב אחר שתי נקודות זעירות. לא נותר מקום ל- ספק. קרבים מטוסי-אויב. בתוך שני יות נכנסה הסוללה לפעולה: דיווחי קשר, טעינת פגזים, כינון קנים.

בו-בזמן הגיחו מבעד ההרים שני מטוסי סוחוי-7 מצריים. תותחני הנ"מ שיגרו צורות פגזים לעבר המטוסים. השניים צללו ליעף נמוך מעל המסלול בשדה. כ-150 מטר מעל לקני-הסוללה נפגע המוביל, ולהבת אש כתומה, מלו- וה בעשן סמיך, עלתה מזנבו. הסוחוי איבד גובה והחל מסתחרר לכיוון ה- מסלול. פיצוץ עז פילח את גוף המטוס לארבעה חלקים בוערים ועשנים. ה-

טייס לא הצליח למלט עצמו. בן-זוגו מיהר לפנות לכיוון שממנו בא. הפלת מטוס היא משאת-נפש של איש נ"מ, ואולם הפעם נלווה חשש ל- שמחה. מטוסי האויב חדרו לסיני, מר- חק 85 ק"מ מעבר לקווי צה"ל. נורית אזהרה נדלקה. זאת יש למנוע בעתיד. צריך להבהיר לאויב, כי שוב לא יבקר כאן בטרם יושג שלום. היה ברור, כי כדי להגן על שדה רפידים ומרכזים צב- איים אחרים במרחב, יש להתפרס לפי תפיסה חדשה, ובאורח חיים שונה. ה- משימה שנקראה בפי אנשי הנ"מ, "סגי- רת השמיים" לא היתה קלה כלל. יחי- דות הנ"מ פרסו בעשרות אתרים, וסיפ- קו הגנה מקומית ליחידות ולאתרים שונים.

רפידים שימשה מרכז לכל יחידות ה- נ"מ במרחב. מכאן פיקדו על כל סול- לות הנ"מ בסיני, כאן נבנה מרכז לת-

חזוקת היחידות, מרכז תחזוקה ויחי- דות מחסני-חירום.

המלחמות הקטנות והגדולות

קראו לה המלחמה שלאחר המלח- מה. בין אביב 1969 לאוגוסט 1970 שב- עו לוחמי הנ"מ מרורים. כוננויות תכו- פות, תקיפות אויר, ושעות רבות של שהייה לצד הכלים. לא תמיד היו אלה תקיפות למטרות הפצצה או הסבת נזק. פעמים חדרו מטוסי האויב למט- רות סיור ותצפית, או לשם התגרות. חזירות האויב היו מהירות, וזמן ה- התראה הקצר מנע — במקרים רבים — ממטוסי היירוט להגיע בזמן. את מקומם מילא הנ"מ — כמיטב יכולתו. ידברו העובדות: המטוסים שהפיל ה- נ"מ ברפידים ומלבדן — עוד הפלות בספק (לא אושרו בוודאות).

הנ"מ בפעולה — פריסה לעשרות אתרים והגנה לכל היחידות

כריזה מרפידים

סה את איזור הסוללה בטונות של פצצות שהפכו את השטח החולי ל"אדמת ירח" — שטח אפור מלא בחומר נפץ ופצצות נפל שלא התפוצצו.

לראשונה ניסה חיל-האויר המצרי להפגין כוח שכזה — ונחבט בקני ה-סוללה. משימתם של המטוסים המצריים נכשלה. החטיבה שהיתה באזור ניצלה. סיכום הקרב: הרוג אחד לכו-חותינו ומספר פצועים קל. אחר-הצהריים תקף עוד מבנה ושני מטוסים נוספים הופלו. בסך-הכל 6 מטוסי אויב נפגעו ביום אחד: הישג יוצא דופן.

הרעיון הוגשם

בשעת תקיפות היו אנשי המעוזים מתחפרים בתעלות המוגנות, ואנשי ה-נ"מ מפעילים את הכלים ויורים. ב-2 בפברואר הופיעו שני מטוסי מיג-17 ב-גובה נמוך מעל המעוז. אחד המטוסים נפגע, ונפל ללא שהיות לתעלה. בן-זוגו נפגע וברח לשטח המצרי.

באותה עת נהג מסוק מצרי לחדור מדי-בוקר לקווים בתעלה ולטווח לאר-טילריה המצרית, שהיתה מאסיבית ו-ערוכה היטב. המסוק שעזר לכוון את תותחי האויב חייב היה להיפגע. שוב נקראו מפקדי ה-נ"מ למשימה. תותח 40 מ"מ, שהוצב בסמוך לאחד המעוזים, נועד לבצע זאת. נזכר מפקד מערך ה-נ"מ במרחב: "זו היתה ממש התאב-דות. משך שלושה ימים עמדו התותח ואנשיו חשופים לאש תותחים מצרית. לאחר שלושה ימים של ציפיה הופיע המסוק. מטווח קצר נפתחה האש, המסוק ירד לגובה צמרות העצים וני-עלם. במשך זמן רב לאחר מכן לא נר-אה בשטח. ברפידים הלך ה-נ"מ והת-בסס. המגורים שופרו, החיילים זכו למבנים דמויי "איגלו" שהוקמו במהי-רות.

הפסקת האש שנכנסה לתוקפה מצ-אה את ה-נ"מ ערוך כחלק אינטגרלי מחיל-האויר, נכון וערוך לאין שיעור משהיה קודם המלחמה.

בהתשה, אומרים אנשי ה-נ"מ, יצא המערך מחיתוליו והוכיח את מידת נחיצותו ועזרתו לשמירת השמיים. ה-נ"מ הוא שנערך ראשון ברפידים בצו-רה מסודרת, ונתן לבסיס תוקף חדש לקראת התפתחותו כבסיס אויר ראשי בסיני.

לא טכנולוגי."

נוהל החופשות היה נוקשה. חייל שיצא לחופשה אחת לחודש, חודש ר-חצי, היה בר-מזל. מוסיף סא"ל י: "החיכוך האנושי היה ניכר, לכן שקד-תי לטפח את החברות בין הלוחמים ולפתח גאווה חיילית. החיילים לבשו את מדי חיל-האויר, אולם תחושת ה-השתייכות לא נוצרה בקלות. ה-נ"מ ב-בלוזה לחם גם ביחידות קומנדו מצר-יות, שנהגו לחדור לגזרה בחסות הח-שיכה במטרה לנסות להוציא את ה-סוללה מכלל שימוש."

"מטרות על המסך"

סיפור שהיה לאגדה קשור בדודה לאה, מהוועד-למען-החייל. באחד הי-מים הגיעה הדודה במסוק לרפידים ו-משם המריאה לכיוון סוללת ה-נ"מ, כ-הרגלה — עמוסת חבילות-שי. החבר'ה היו בכוננות למתנות הדודה לאה — אולם ההפתעות היו מסוג אחר: מב-נה של ששה מטוסי סוחוי הגיח בח-טף. ניתנה פקודה לא לירות אף טיל הוק אחד — פן יפגע במסוק של הדו-דה לאה. סוף טוב: מטוסי יירוט שה-גיחו דקות ספורות לאחר מכן הניסו את מטוסי הסוחוי והדודה נחתה עם המתנות בשלום.

המאסיבית שבתקיפות ה-נ"מ איר-עה ב-6 באוקטובר 1970. ביחידה של סגן א' הראה המכ"ם בשעה 9:00 בבוקר מטרות רבות, שנראו היטב על המסך: "לא האמנתי למראה עיני, הייתי בטוח שזה חלום. העברתי את הסוללה למייד-אש. הטילים התחממו בקני השיגור, מוכנים לפעולה מיידית. בהפרש קטן שוגרו למרכז המטרות שני טילי הוק. המבנה הגדול של התוקפים היה בטווח קילומטרים אחדים. בתוך דקה, או פחות, התקדמו המטוסים מ-על הסוללה בכיוון צפון-מערב בשני ראשי חץ. שני מטוסים נפגעו. המבנה פנה צפונה, ושוב שוגרו שני טילי הוק. אנשי הסוללה שעמדו בכוננות הבחינו שמטוס נוסף נפל לא רחוק מן הסול-לה, ובמיג-17, שנפגע בדרכו לתקוף שיי-רת חי"ר גדולה. לפתע, כארבה מחשיך שמיים, הופיעו כ-50 מטוסי אויב, שיג-רו עוד טילים וקני ה-40 מ"מ ירו ב-קצף מטורף. המבנה הענק לא הספיק לצלול ליעף, התפצל לזוגות והפנה חו-דו לכיוון שממנו הגיח. תוך-כדי-כך כי-

הסוללות, שפרסו סמוך לקו התעלה לתוך עומק המדבר, ארבו לכל מטוס שחצה את קו התעלה. הפקודה היתה בדרך-כלל לפגוע בכל מטוס חודר. זמן-ההתראה היה קצר: המטוס החודר טס במהירות ממוצעת של 800—900 קמ"ש, ובתוך שניות מספר נמצא מעל סוללת התותחים והטילים. הכוננות המתמדת, תנאי המדבר והשטחים ה-נרחבים — כל אלה אך חידדו את יע-יות יחידות ה-נ"מ.

במאי 1969 תקפו מטוסי אויב 15 פעם. כוונת המצרים היתה ידועה: ל-השמיד את סוללות ה-נ"מ. בספטמבר נורו טילים לעבר מטוסי-אויב שחדרו לתחומנו. שלושה מטוסי-אויב הופלו. על תל נישא, בגיזרה הצפונית של התעלה, נערכו טילי הוק מתוגברים ב-תותחים. שם המקום: בלוזה, והוא מוקף גדרות ושדות-מוקשים. מטרותו — לעצור חדירות בגיזרה. לא היה שבוע שבו לא התפתו מטוסי אויב ל-רדת על הסוללה ולבצע מעליה יעפים. הסוללה היתה "עצם בגרונו של המצ-רים" בדרך לתקיפת הציר הצפוני.

סא"ל י' נזכר באותם ימים: "היינו קבוצה של מפקדים-טכנאים, את ההכ-שרה קיבלנו בבית-הספר ל-נ"מ באר-צות-הברית. היינו הטובים ביותר ב-קורס, אך ההתמודדות עם השטח הי-תה קשה. בלוזה הוא מקום נטוש, רחוק מכל יישוב, גבעות חול סביבו ו-שממון. מצב-הרוח היה בתחילה מדכא, אולם מיג-17 שתקף אותנו — והופל, העלה את המוראל. בצהרי היום הת-קרב המיג, כשהוא, תופר' את הקרקע באש תותחים. ראיתי כיצד רודפים ה-כדורים אחר אחד מחיילי, שברגע הא-חרון זינק הצידה וניצל. כאמור, שינתה הפלת המיג את האווירה. לא טרדו עוד המיקום, המרחק והחולות. נוכחנו, כי יש שכר לעמל הרב. נהגנו לכנות את התקופה שגרה לווהטה, שכן מלבד להט הפעילות וההקפצות, לא חס עלינו גם האקלים החם. החום עלה ל-40 מעלות בצל ואף יותר. המגורים היו ארעיים ובמשך חודשים גרנו באוהלים. התמו-דדנו התמודדות בלתי פוסקת עם סו-פות-חול, ועם מכשירי-האלקטרוניקה העדינים, שגרגרי החול עלולים לש-בש את פעילותם. המכ"ם המשוכלל ו-הרגיש התנסה — לראשונה בעולם — בתנאי שטח מדברי, ידע שעות מעטות בלבד של חוסר-פעילות ובכך היה לפ-

האדם חשוב מהשטח

מאת אהרון לפידות

זה היה מפגש רב-פנים. הזדמנות נדירה שנמלה בה עצב, שמחה ותקווה. שתיים-עשרה שעות מרתקות שעומתו בהן, בעת ובעונה אחת, עבר, הווה ועתיד. קשה היה להשאר אדיש לנוכח המתרחש.

ברשימת המשתתפים היה די להבטיח אירוע יוצא-דופן. היא כללה את כל מפקדי חיל-האויר מאז הקמתו (ל-הוציא את שר הבטחון, עזר ויצמן שהשתתף באותו זמן בישיבת ממשלה והאלוף (מיל.) בני פלד שהיה בחו"ל) ועד היום. הגיעו האלוף (מיל.) אהרון רמז, המפקד הראשון והנועז של חיל-האויר במלחמת העצמאות. אלוף (מיל.) שלמה שמיר, מפקד חיל-האויר בראשית שנות החמישים, תקופת התבססותו ותחילת צמיחתו של החיל. רב-אלוף (מיל.) חיים לסקוב, אשר הניח בשעתו את היסוד הארגוני של חיל-האויר, עלה והיה לרמטכ"ל. האלוף (מיל.) דן טולקובסקי, שפקד על החיל במלחמת "קדש" והאלוף (מיל.) מוטי הוד, מפקד חיל-האויר במלחמת ששת הימים.

המארח: מפקד חיל-האויר, האלוף דוד עברי.

מטרת המפגש — סיור פרידה מ-סיסי חיל-האויר בסיני, והיכרות עם שדות-התעופה החדשים שבנגב.

הקור חודר-העצמות של בוקר נובמבר אינו מצליח לפגוע בחום הפגישה. משתתפי הסיור מגיעים בזה אחר זה. הוותיקים שבהם — הזמן כבר נתן בהם את אותותיו. אך למרות השיער המכסיף והמשקפיים — רוח הנעורים, ההתלהבות והעניין שהם מגלים בחיל-האויר — נותרו כשהיו, בימים הטובים ההם.

מפקד חיל-האויר, האלוף דוד עברי, מציג בפני הבאים את "הצוות ה-מוביל" של חיל-האויר כיום. "הצעי-

רים האלה..." נאנח שלמה שמיר. "כ-לם כאן צעירים..." ממחר לתקן אהרון רמז.

"הצעירים" הציגו בפני "הזקנים" סקירה מקיפה על עוצמתו של חיל-האויר כיום ואת תכניות הפיתוח של החיל בעתיד — מטוסים, שדות-תעופה, כוח-אדם. "הזקנים" הוכיחו כי לא נס ליחס. הם מפגיזים בשאלות נוקבות את מפקד החיל ועוזריו. "האם מטוסי ההוקאיי מהווים פיצוי נאות לאובדן יחידות הבקרה בסיני?" "האם צמצום שטחי האימונים לא יפגע בכושרו של חיל-האויר?" "איזה מטוס יהיה חוט-השדרה של חיל-האויר ב-עשור שעל סיפו אנו עומדים?" "האם הפער האיכותי בינינו לבין הערבים יספיק לגשר על-פני הפער הכמותי ה-גדל והולך?"

התשובות רציניות, מפורטות ומעמיקות. המפקדים לשעבר מהנהנים. נחה דעתם — החיל נמצא בידיים טובות. אפשר להתחיל בסיור.

המוראל הגבוה נשמר

במטוס הקטן, המטיס אותנו לתחנתנו הראשונה — רפידיס, השיחה קולחת. המפגש בפורום כזה הוא מאורע נדיר, ולמרות התפקידים הרבים והחשובים אותם מילאו וממלאים הם משתתפים במהלך חייהם — ממשיך ומהווה חיל-האויר נושא קרוב מאוד לליבם. הם מגלים עניין ובקיאיות רבה במתרחש בחיל.

האלוף עברי עונה ברצון וניכר בו שהוא שואב הנאה רבה מהתעניינותם של המפקדים לשעבר.

המפגש עם רפידיס גורם להלם קל. מעט מאוד נותר מהבסיס. כל המבנים הניתנים לפרוק הועברו כבר צפונה, אל בסיסים אחרים של חיל-האויר.

אל"מ ש', מפקד הבסיס, מצביע על מב-נים שונים: "אלה יפורקו, אלה ישאר. רו. זה לנו — וזה להם."

החבורה משתתקת ועננת מועקה שורה עליה. אין זה קל לאף אחד מהם להפרד ממה שהיה במשך 12 שנה אחד הבסיסים הגדולים של חיל-האויר בסיני. "אל"מ ש' מסביר בטון שקט וענייני את תהליך הפירוק והפינוי של הבסיס. "אחת הבעיות הקשות ביותר ממנה חששנו לפני התחלת הפינוי היתה בעיית המוראל. לא קל לומר לחיילים, קומו, פרקו את הבית שלכם!" לא רצינו שהם פשוט יעזבו הכל מאחוריהם — ויילכו למקום אחר. לשמחתנו זה לא קרה. למרות הכאב שבעבודת הפירוק, החיילים עבדו בצורה יוצאת-מן-הכלל. ה-עבודה בוצעה בצורה אחראית וכל ה-ציוד הניתן להצלה פורק ונשלח צפונה. לא הושחת ולא נזרק דבר. קיבלנו משימה קשה ולא-נעימה — אבל אנחנו מבצעים אותה, כמו שביצענו כל משימה אחרת."

מבהיר האלוף עברי: "זה לא פשוט לומר לחייל בכל יום אתה ישן הלילה כאן ומחר — במקום אחר, כי את הצריף שלך פירקו. הרבה יותר קל ו-נעים לבנות מאשר להרוס, אבל אין ברירה."

דן טולקובסקי רואה גם, "צד מואר" בפניו. הבסיסים האחרים של חיל-האויר ייהנו מתוספת כוח-אדם חשוף בה עם מעבר החיילים מסיני אליהם. השיחה מתרכזת בנושא כוח-אדם בחיל-האויר. האלוף עברי מציג את שינוי ה-בוץ הבנות בחיל בתפקידים, "גבריים" כפתרון חלקי לבעייה. חיים לסקוב מקשה: "מעניין מה מניע את הבנות להתחייב לשירות קבע נוסף כדי לעסוק בתפקידים כאלה." מוטי הוד: "התשובה פשוטה. המניע לחתימה

כח מראות כאלה. אנחנו יושבים עכ"שיו בבסיס הכי מבצעי בעולם, מטי-סיס את המטוסים המשוכללים ביותר — ולכם כאילו כל זה לא נוגע. אני זוכר את הפייפר הראשון של חיל-האויר, ואני יודע טוב מאוד עד כמה גדול המרחק שעבר החיל מאז ועד היום."

"גם האוייבים שלנו כבר לא מטי-סיס ספיטפיירים," מזכיר בחיוך מוטי טי הוד.

"בכל זאת," מתלהב שמיר, "תראו איזו רצינות בעבודה, תראו איזו השקעה — ואיזה תוצאות! מותר למפקד די חיל-האויר לשעבר להתקלף קצת מהקליפה הנוקשה ולהתפעל!"

דן טולקובסקי מעלה אפשרות מעניינת: "מה יקרה אם משהו ישתבש ברגע האחרון — ולא נחזיר את השדות?"

מפקד חיל-האויר מחייך: "שרק ישאירו לנו אותם, אנחנו כבר נדע מה לעשות בהם!"

עובדה חדשה בשטח

מעציון — לעובדה. אם רפידים הוא

תמיד הצלחנו לעשות. אבל הרגשת ה"מחנק — אינני יודע איך נצליח להתגבר עליה. אני רגיל לבוא לסיני פעם-ימים בשנה לפיקניק עם המשפחה. אני לא בטוח שליד הכנרת או במקום אחר — אוכל ליהנות מאותה תחושה של מרחב, ניתוק ויופי."

מראה בסיס עציון מפעים את המפקדים. הבסיס כולו טובל בירק וב"עצים, והדריכות המבצעית שלו נוסכת בסוקרים אותו בטחון רב. אל"מ א', מפקד הבסיס, הפורש לנגד עינינו את הבסיס על מיתקניו המשוכללים, טייסותיו והמבנים שבו זוכה לקריאות התפעלות. בבסיס הזה יושמו כל הל"קחים שלמד חיל-האויר — והוא אכן בסיס לתפארת.

ארוחת-הצהרים המוגשת לנו חגיגית במיוחד. חדר-האוכל מקושט ב"פרחים והמזון — לעילא ולעילא. למרות זאת, מודרכת כל הזמן המחשבה שגם הבסיס הזה מיועד לפינוי — ופינוי של בסיס חדיש ועצום כזה הוא מכאיב במיוחד. ההנאה ממראה העיניים מהולה במועקה.

שלמה שמיר אינו מתאפק: "אני לא מבין איך אפשר להשאר אדיש נו-

הוא מה שהבנות לא רוצות לעשות. הן לא רוצות להיות פקידות ולבלות את כל השירות במשרד זה או אחר. עדיף להן לחתום — ולשרת במקום מעניין."

בדרך מרפידים לעציון, התחנה הבאה בסיוור, מסכם שלמה שמיר את ה"דיון: "האדם, ולא השטח, הוא הח"שוב. בגלל חשיבה בסיסית נכונה זו הרוויח חיל-האויר 20 שנה של התקדמות ופיתוח. ולאחרון רמז, המפקד הראשון, חלק נכבד בכך. הוא הניח את הבסיס האיתן ממנו צמח ועוצב אחר-כך חיל-האויר."

חשש מקלאוסטרופוביה

אהרון רמז לעומתו, מעיף מבטים נוגים מבעד לחלון המטוס. הוא בולע בעיניו את נוף המדבר הנפרש תחתיו, וניכר בו שכל גבעה וכל וואדי יקרים לו. הוא אינו מוכן לוותר בקלות רבה כל-כך על השטח. "הבעייה היא ההרגשה הלאומית. אני חושש, שצמיצום השטח יביא את עם ישראל ל"קלאוסטרופוביה. אני משוכנע, שנוכל למצוא פתרונות לבעיות הצבאיות. זה

בסיוור פרידה ממרחבי סיני עם מפקד חיל-האויר, אלוף דוד עברי, מימין לשמאל: מפקד חיל-האויר לשעבר, חיים לסקוב, מוטי הוד, שלמה שמיר, דן טולקובסקי והמפקד הראשון של החיל, אהרון רמז

מושג על המשימות הנוספות שאיתן חייב חיל-האוויר להתמודד בתקופה זו — בנוסף לכל המשימות הרגילות שלו — הגנה על שמי המדינה, כוונות למלחמה וכד'. זה מחייב אותנו למאמצים גדולים פי כמה — גם באמצע עם וגם בכוח-אדם."

שלמה שמיר מודה למפקד חיל-האוויר על הסיור המאלף. מוסיף חיים לסקוב: "מה שאותי הרשים במיוחד היו הרצינות והמסירות אותם גילו ה-אנשים לעבודה. כל אחד מכיר היטב את עבודתו — ועושה אותה מכל ה-לב. המשימות מנותחות עניינית ומ-בוצעות, כנראה, בהתאם. וזה דבר מעודד מאוד. אם קודם היו לי חש-שות בנושא — כעת אני רגוע לחלו-טין. חילי חיל-האוויר ראויים לכל ה-מחמאות."

מסכם האלוף דוד עברי: "היתה מטרה נוספת לסיור. חיל-האוויר מעוניין להפוך אתכם לשגרירים של רצון טוב מטעמו — ואני מקווה שאומנם תגנו על האינטרסים של החיל — גם מבחוץ."

אחרי מפגש כזה — אין ספק שכך יהיה.

האוכל והמטבח המפואר והמיוחד ב-מינו לא היו מביישים שום מלון. "שיטות הבנייה בהן אנו משתמשים כאן הן מהמתקדמות בעולם," מסביר הממונה האמריקני, "ואנו משקיעים בפרוייקט ידע ונסיון שנצבר במשך שנים ארוכות של בניית שדות-תעו-פה."

השפעת המראות על המפקדים מסחררת. סוף-סוף, לאחר העצב וה-מועקה של נטישת השדות הקיימים בסיני — מראה מעודד. שדה-תעופה חדש, משוכלל, מודרני — פיצוי-מה לשדות המפונים. החיוכים חוזרים ל-פנים. הקומה מזדקפת. שוב מפעמת התקווה — והבטחון.

"כעת אני רגוע"

המסוק מחזיר אותנו לעציון ומשם — במטוס, הביתה. לאחר הנחיתה מזמין מפקד חיל-האוויר את אורחיו לספל-קפה ולסיכום הסיור.

מבהיר האלוף עברי: "התחנות ב-סיור לא נבחרו באקראי. רצינו להר-אות לכם בסיס מפורק כמעט לגמרי (רפידים) בסיס לפני פירוק (עציון) ו-בסיס בהקמה (עובדה). זה נתון לכם

כבר בסיס לשעבר (כמעט) ועציון הוא בסיס ההווה — עובדה הוא בסיס ה-מחר. במסוק המביא אותנו לעובדה הציפייה דרוכה. מעטים זכו לבקר ב-בסיס החדש ההולך ומוקם בחולות הנגב ומדרך הטבע ההתרגשות גואה. ואכן מראה הבסיס מרשים ביותר. בלב המדבר, על מישור ענקי, הולך ו-צומח שדה-תעופה גדול ומשוכלל. עש-רות ומאות כלי-רכב, מחפרים, טראק-טורים, בולדוזרים, משאיות, טנדרים, ומה לא — מתרוצצים על-פני השטח העצום, מיישרים, חופרים, ממלאים. מאות פועלים תאילנדים עובדים כאן במשמרות ארוכות, בהשגחת החברה האמריקנית, כדי להספיק ולסיים את הבנייה בזמן לפי החוזה. העבודה קדחתנית ויעילה.

משתתפי הסיור מתרשמים עמוקות ממראה עיניהם, מתרשמים מקצב ה-עבודה ומיעילותה. מתרשמים ממספר העובדים ומכמות כלי-הרכב. מתרש-מים ממגורי העובדים שהם יחידות-דיוור מתקפלות המובאות מוכנות מ-ארה"ב ומוכנות לשימוש 16 דקות ל-אחר שהורדו ממשאית שהביאה אותן מהנמל. הם מתרשמים ממגרשי הטניס ובריכת-השחיה (עדיין בהקמה). חדר-

Microchannel plate, high speed, visible readout and vacuum capability...

Choose from the widest selection of microchannel plate detectors.

Get powerful, high speed, large area detection of electrons, ions, soft X-rays and UV radiation.

Varian's microchannel plate detectors have fast rise times so that they detect short pulses for accurate time resolution. Some of them have an output current in excess of 100 milliamps to let them interface with high speed, real-time signal processing equipment. Some detect pulses over an active area as large as 40 mm in diameter. Most have imaging capability, too.

Select from three different types.

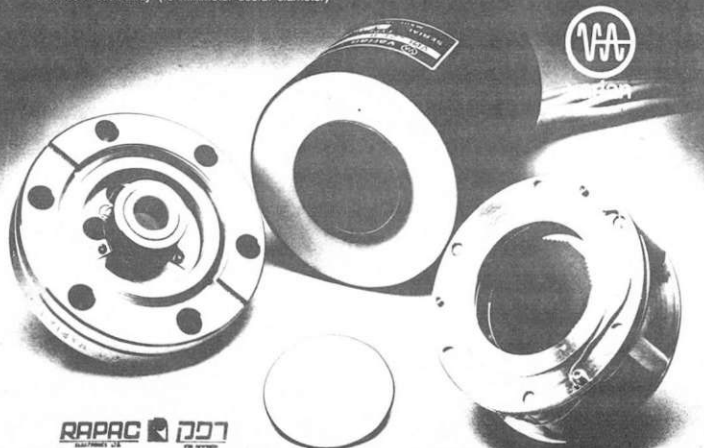
For high gain, low dark-noise detection, Varian has modular assemblies consisting of one or two removable microchannel plates combined with a replaceable phosphor screen readout or a solid metal anode. They are vacuum bakeable to 350°C and come with useful diameters of 18, 25, and 40 mm. Useable energy spectra ranges from 0.8 keV to 8.2 eV. Ask for the VPM-999 series.

Varian also has ruggedized microchannel plate detectors which focus two microchannel plates in a tandem dual array (10 millimeter useful diameter)

onto a 50 ohm microwave anode. The entire assembly has ≈ 350 picosecond rise-time, and attaches directly onto a vacuum system. Useable energy spectra ranges from 0.8 keV to 8.2 eV. Ask for type VPM-186.

For rapid light signal detection up to 25 mm diameter, Varian offers one or two microchannel plates combined with a matching 50 ohm microwave anode, a vacuum envelope and a photocathode matched to the appropriate light or signal source. Electrodes focus electrons from the photocathode onto the microchannel plate. The input window can be either fiberoptic or glass. Useable wavelength ranges from 350 to 900 nanometers. Ask for type VPM-221.

Write for application notes, technical data and a copy of our full color brochure.

RAPAC רבה

P.O.B. 18053, Tel-Aviv, Tel: 47115-4-7 (1983) ת.י. 18053, תל-אביב, טל: 47115-4-7
209 A, Diamond St., Tel-Aviv Tel: 48 42 46 (1981) ירושלים, תל-אביב, טל: 48 42 46

המירוץ אל הנפט ב'

מאת יוסף בודנסקי

מסוקי מי-24 (HIND D) מספקים את עיקר הסיוע הצמוד לכוחות היבשה הסובייטים

תסריטי המאבק על הנפט

„הים התיכון, הסמוך לגבולות הדרום-מערביים של רוסיה, היה איזור בעל חשיבות מירבית להגנתה מתקיפתם של צייהמפרש. שייטות רוסיות ביצעו שם פעולות קרביות, לא כדי לתפוס שטחים זרים ולשעבד עמים, אלא למען ביטחון מולדתם. זה היה מאבק כוחות על קו ההגנה הקדמי ביותר של המדינה, מול איומי תוקפנות שהתעוררו מדרום-מערב. [כיום] הגיוני שבגובה לאיום הישיר, תנקוט בריה"מ אמצעי הגנה ותממש זכותה החוקית והבלתי מעוררת להחזיק ספינות-מלחמה בים התיכון.“

אדמירל גורשקוב, 1972.

„נמל רוסי במפרץ הפרסי... מוטט את שיווי המשקל העדין שהושג בקשיים כה מרובים... הנני רואה בהענקת נמל לרוסיה במפרץ הפרסי מידי מדינה כלשהי הפרה זדונית של הסטטוס קוו והתגרות מלחמתית.“

לורד קרדון, 1892.

בעולם המערבי מקובלים כיום מודלים רבים של תיפעול אפשרי של כוחות סובייטים קונבנציונאליים בסכסוכים מזוינים בדרגות-עוצמה שונות. נעסוק כאן בשני המקרים הקיצוניים: המקרה הטוב ביותר, בו מנסות המעצמות להשיג הגמוניה באיזור בעזרת כוח צבאי בלתי-לוחם (לפחות בתחילה) — משהו כמדנינות „ספינות-תותחים“, בהיקף גדול. במקרה הגרוע ביותר, מהווה המאבק על הנפט חלק ממלחמת עולם קונבנציונאלית. מניתוחי חקר ביצועים ומשחקי מלחמה, מסתבר כי דווקא המקרה האחרון הוא היותר סביר.

מבדיקה ראשונית ושטחית מסתבר כי אם לארה"ב אין נשקפת סכנה בכל מקום אחר בעולם, היא מסוגלת לשגר בעת הצורך כוחות בהיקף ניכר למפרץ הפרסי. זהו העקרון הנמצא ביסוד „המקרה הטוב ביותר“. הסיבות להפעלת כוחות יכולות להיות שתיים: ראשית, פריצת מהפיכה במדינות-הנפט, שתעלה לשלטון משטר פרו-סובייטי המאיים לנתק את אספקת הנפט ומבקש סיוע מבריה"מ, ושנית השלטון במדינות הנפט, מחשש מהפכה כזו, יבקש נוכחות צבאית אמריקנית אשר הסובייטים לא יוכלו להשלים עמה. שני התסריטים מתחיי-

לים בשעת ש, שבה ניתנת הוראה למטות הצבאיים לשלוח כוחות.

אחד מעקרונות המעורבות האמריקאית בימי-שלום, הוא הימנעות משימוש בשטחיהן של מדינות זרות ואפילו ידידותיות לצורך ארגון כוחות והעברתם בדרך היבשה: הכוחות האמריקאיים יאלצו איפוא להגיע למפרץ הפרסי בדרך האוויר או בדרך הים. בשעת האפס יארגנו בצפון קרוליינה את הדיביזיות 101 ו-82 ויקבצו את מטוסי התובלה ממשימותיהם ברחבי העולם. משרד החוץ האמריקאי ינסה להשיג התרי נחיתה בבסיסים האמריקניים באיים האזוריים ובבריטניה, וזכות מעבר בשמי יוגוסלביה (תקדים לכך: הרכבת האוירית באוקטובר, 1973). במרחק שבעת אלפים מייל מזרח למפרץ הפרסי — הפיליפינים — מקבץ הצי האמריקאי את ספינות הסער שלו מהמעגנים באוסטרליה, קוריאה, יפן ודרום הפיליפינים כדי להעמיס עליהם נחתים. נושאת מטוסיים מהצי השביעי מתחילה להוביל את כוח משימה 77, לאחר שהנחתים עלו לספינות, דרך ים סין-הדרומי, ליד בסיס קאסר-ה-ביי הענקי שבוי-אטנאם, הנמצא כיום בידי הצי וחיל האוויר הסובייטי. הכוחות האמריקאיים הזעירים המוצבים בבסיסים ה-

שית. במערב אירופה יפרצו הסוביי-
טים בשלושה צירים, בעוד שבשני הצי-
רים הצפוניים, יתקדמו במהירות רבה,
יהיה הדרומי מיועד להתשה וכתשה
של הארמיה האמריקאית ה-7. מר-
בית התגבורות האמריקאיות יופנו
איפוא לדרום גרמניה לסיוע לכוחות
האמריקאיים. מפציצים וצוללות סוב-
ייטיים של צי היס-הצפוני, הפועלים
מבסיסים בחצי-האי קולה, יחסמו למ-
עשה את נתיבי ההספקה הצפוניים בין
בריטניה וארה"ב. בספרו ON WATCH,
קובע אדמירל זומוולט (מי שהיה מפ-
קד חיל הים האמריקאי) כי רק הני-
תיב הדרומי — מארה"ב לבראזיל,
משם לעבר האוקיאנוס האטלנטי אל
מרכז אפריקה, ומשם אל הים התיכון
— יהיה בטוח יחסית. במלחמת עור-
לם יהיה תפקידו העיקרי של הצי ה-
ששי להגן על השיירות באיזור שבין
גיברלטר והריביירה הצרפתית.

לצי הים השחור הסובייטי, גף מפ-
ציצים. לפיקודו של גנרל לוטינאנט
וורנוב סרים 20 מפציצי TU 26
(BACKFIRE B), TU 16 60 (BADGER G),
TU 22 25 (BLINDER C); 30 מפציצי
TU 16 (BADGER D, E, F, H, J) נוספים
משמשים לתפקידי ביון אלקטרוני וכ-
מוהם גם חלק ממטוסי TU 22 המוצ-
בים בלוב. 5 מטוסי TU 95 (BEAR)
משמשים כמטוסי התראה מוקדמת. 10
מטוסי IL 38 (MAY) משמשים למטרות
נגד-צוללות וכמימסרים אלקטרוניים.
5 מטוסי IL 18 (COOT C) משמשים
כמפקדות מעופפות וכמימסרים. 12
מטוסי תובלה An 12 משמשים בעיקר
לתפקידי ECM ו-ELINT. 40 מטוסי
BE 12 (3MA IL) מרכיבים את זרוע הנגד-
צוללות. למעלה מ-20 מטוסי קרב הפ-
צצה SU 17 (FITTER C) שייכים לצי, אך
תפקידם אינו ברור.

מפציצים אלה מצוידים בטילי שיוט
נגד ספינות מסוגי AS-2, AS-3, AS-4,
AS-5, AS-6 ו-AS-X החדשים, פועלים
בטווחים של 700 ק"מ בהטלת-על, ו-
של 250 ק"מ בהטלה נמוכה — ואמו-
רים לחסום את האגן המזרחי של הים
התיכון, בצאתם מתשלובת הבסיסים
בחצי האי קרים, צפונית לסימפרופול.
יש לצפות גם לפעילות מבסיס ח"א ה-
לובי — עוקפא-בן-נאפי.

האדמירל זומוולט קובע מפורשות כי
בתנאים אלה, הצי האמריקאי לא יש-
רוד מזרחית למיצר איטליה-טוניס. ב-

מר, מלחמת העולם השנייה. מבחינה
צבאית-מדינית מתבטאים הלקחים ש-
הפיקה בריה"מ בשני מישורים: ה-
הפתעה הטאקטית שהשיגו הגרמנים
ותוצאותיה האיומות לגבי מהלכי ה-
פתיחה של המלחמה בבריה"מ, הביאו
את המרשל גרצ'קו לקבוע מפורשות
כי לגבי תו"ל סובייטי, „לא להיות
מופתע פירושו להפתיע“. המישור ה-
שני, הוא ה„תגלית“ של מהלכים צב-
איים גלובליים ועצם יכולת ההתמר-
דות הסובייטית איתם. כשהמטה ה-
סובייטי הכללי בא לאחר המלחמה
לבדוק את התוכניות הגרמניות, הת-
רשם מתכניתו הנועזת של פילדמרשל
פון-רונדשטט לפיה יבצעו הארמיות
של פילדמרשל קלייסט, שפעלו בד-
רום בריה"מ והתקדמו לעבר שדות
הנפט בבאקו, תנועת מלקחיים עם
הקורפוס האפריקני של רומל, שיגיע
מצפון אפריקה דרך המזה"ת ופרס אל
דרום בריה"מ, ובכך יתפסו את מר-
בית מקורות הנפט של בעלות-הברית,
שמחוץ ליבשת אמריקה.

הסובייטים אימצו את התפיסה ה-
גרמנית שכדי לשלוט באירופה, יש
להבטיח שליטה בכל אגן היס-התיכון,
ובמיוחד בצפון-מזרח אפריקה. ציר
ההתקדמות אשר יועד לרומל (בכוון
הפוך כמובן) מתאים להם מאוד.
לפעולה במזה"ת ובצפון אפריקה
מיועדות קבוצות ארמיות של ארבעה
מתוך 16 אזורים צבאיים של בריה"מ
— צפון קווקז, טראנס קווקז, טור-
קיסטאן ואסיה המרכזית. באזורים
אלה נמצאים ארבעה צבאות אויר טק-
טיים (TAA) של תעופת החזית (FA)
ובהם בין 2500 ל-3000 מטוסי קרב-
הפצה, רובם מהדור השלישי. נוסף
לכך נמצא בדרום אחד משני ריכוזי
ההגנה על המולדת (PVO), ומרכזן ב-
תשלובת שדות התעופה בבאקו. לרשות
הפיקוד כ-600 מיירטים, מהחדשים
ביותר. שתי דיביזיות מוטסות —
המשמר ה-107 בפרגנה, טורקיסטאן,
והמשמר ה-104, בקירובאבאד שבט-
ראנס קווקז. דיביזיה נוספת — ה-
משמר ה-97, מוצבת באלוגורסק ש-
בטראנס-בייקל. באזורים אלה 28
דיביזיות ממונעות, 3 דיביזיות שריון
ו-4 דיביזיות ארטילריה.

את הפעילות הצפויה של הסובייטים
במזה"ת יש לראות איפוא כחלק מש-
לבי הפתיחה של מלחמת עולם שלי-

בננים בדייגו-גארסייה שבאוקיאנוס
ההודי (כ-3,500 מייל מהמפרץ) עדיין
אינם מסוגלים לבצע פעולה צבאית.
גנרל פטרוב, מפקד „הכוחות המת-
קדמים“ באתיופיה ובמזה"ת, יקבל
את ההוראה. לרשותו כ-17,000 חי-
לים קובנים וכ-2,000 „יועצים“ סוב-
ייטים באתיופיה, כ-25 מטוסי תובלה
An-12 An-22 לתובלות סער וכן כ-15
מטוסים IL-62 של אירופלוט המשמ-
שים כל הזמן להעברת גייסות קוב-
נים ואחרים על פני אפריקה. עוד ל-
רשותו, כ-6,000 „יועצים“ מזרח גר-
מניים, הונגריים, וצ'כיים, המדריכים
את 15,000 אנשי כוחות הבטחון המ-
קומי של דרום תימן. בעוד כמה חו-
דשים יעמוד לרשותו גם כוח ההתער-
בות היעודי בן 20—30 אלף חייל אשר
מוקם והולך בעדן. מצבורי הציוד ל-
כוח זה כבר התמלאו. כוח זה יורכב
מאנשי צבא סובייטיים, קובניים ו-
גייסות מקומיים. לכל היחידות כוחות
שריון או משוריינים.

נחתים סובייטיים, בכוח של גדוד
או שניים, יעלו על המסוקים בבסיס
הצי הסובייטי שבאוס-קאסר (בשאת-
אל-ערב), בקצהו הצפוני של המפרץ
הפרסי, בעיראק, כ-300 מייל ממרכז
איזור הנפט. כוח המשמר (החרמ"ש)
יוכל להגיע ברחפות. לא ברור אם כ-
יום מוצבות רחפות סובייטיות באוס-
קאסר, אך הדעת נתנת שיביאו את
הכלי היעיל ביותר לתנועה בביצות
שאת-אל-ערב ובמי המפרץ השקטים
והרדודים, שעה שכלי זה נמצא בשי-
מוש מבצעי.

שש עד שמונה שעות לאחר שהממ-
סד הפוליטי נתן את ההוראה, יטפסו
24,000 חיילי שתי דיביזיות מוטסות
וכוחות שלדיים להשתלטות על מנח-
תים, על מטוסי התובלה הצמודים
שלהם — במרחק כ-1000 מייל משדות
הנפט.

כוחות צי מבסיסי סומטרה ומציי
האוקיאנוס ההודי ייצאו לבצע חסי-
מות בפתח המפרץ הפרסי ובמצרי
הורמוז.

פורטוגל תבטיח לשקול באהדה את
בקשת ארה"ב לזכויות נחיתה בבסי-
סים באיים האזוריים. עד כאן התסריט
של „המקרה הטוב ביותר“.

המקרה הגרוע ביותר, יש לו זיקה
לחוויה הקשה ביותר שעברה בריה"מ
מאז קיומה של האומה הרוסית, כלו-

ספק אם טייסות חיל-האוויר האמריקאי יוכלו להפריש טייסת כלשהי מהזירה האירופית (גנראל הייג — ל-שעבר מפקד נאט"ו — טוען שבמקרה הטוב ביותר יצליח המערב לאסוף כוח אוירי המהווה שליש מהכוח הנדרש לחסימת פריצה סובייטית — כך ש-הצבת טייסות למזה"ת היא אפשרות קלושה).

כוחות היבשה האמריקאיים הללו ייאלצו להילחם לא רק בדיביזיות ה-מוטסות אלא גם ב-35 דיביזיות סובייטיות (וכ-20 דיביזיות סוריות ועי-ראקיות). כנגד אלה יצטרפו איפוא ה-אמריקאים להביא צבא גדול בהרבה ממה שפיקוד התובלה האוירית מסוגל להעביר בזמן סביר. כמות הטנקים והתמנ"תים הנדרשת אינה יבילת-אור.

אין מנוס איפוא מכך שצי אמריקאי ייאלץ לחפות על שיירה ימית ש-תפלס דרך אל חיפה ואשדוד. המטו-סיים על שתי נושאות המטוסים של ה-צי השישי יכולים לספק הגנה אוירית בלבד, ואינם מסוגלים להשיג עליונות אוירית מעל האגן המזרחי של הים-התיכון. כאמור לא ברור אם האמריקאים ישלחו נושאת מטוסים אחת מזרחה לאיטליה. גנרל קיגן, מי שעמד בראש מודיעין חיל האוויר האמריקאי, קבע בפסקנות כי לארה"ב אין גישה לאגן המזרחי של הים התיכון ול-מפרץ הפרסי, ללא עליונות אוירית אשר ישיג חיל האוויר הישראלי. מומחה צבאי אחר, ד"ר צ'ורבה, טוען כי יש להניח כי בריה"מ תדחוף את מדינות ערב לפתוח במלחמה נגד ישראל, אל, במקביל לפרוץ מלחמת עולם, כדי להעסיק את חיל האוויר הישראלי. חיל האוויר ייאלץ להתמודד עם שתי המשימות, קובע צ'ורבה, מאחר שעתיד מקורות האנרגיה של המערב תלוי בו. התסריט אותו חוזה גנרל קיגן, אם המערב וישראל יגלו אומץ לב רב, ו-נחישות, מתבסס על נצחון-בזק ישראלי. לאחר שהמודיעין הישראלי, "הכל יכול" יגלה הכנות סובייטיות לפריצה דרומה ומערבה, ובמקביל לכך, התאר-גנות ערבית — תגיב ישראל במלחמה מנע נגד שכנותיה הפרו-סובייטיות.

תפקידו העיקרי של חיל האוויר במלחמה יהיה אמנעה אוירית יסודית, אשר תגרום הרס מטוסים של היריבים ופגיעה יסודית ככל האפשר בתשתית

מים הללו של המיג 23 נועדו לייצוא בלבד, וביצועיהם נחותים מאלה של ה-זגמים שבשימוש חילות האוויר השונים של בריה"מ. לא ידוע על טייסות מבצעיות סובייטיות שיש בהן מטוסים כאלה. הטייסות שהטייסים הסובייטיים ישתלטו עליהן ישמשו עד שיחיי-זות קדמיות של FA יתבססו במזה"ת. ציוד שיועבר במטוסי התובלה יהיו גם מטוסים של ח"א הסובייטי ושל כוח קאזאן. אלה ישמשו להעברת ציוד כבד וכלי רכב משוריינים. בעת המית-קפה במידבר אוגדן, העבירו כמה עשרות מטוסים טנקים ותמנ"תים של ה-קובנים לעורף האויב מעל לצבא הסובייטי מלי.

כוחות חרמ"ש יוטסו, מאוחר יותר, לאיזור בארות הנפט וכוחות משוריינים יצטרפו אליהם כעבור כשלושה ימים. אל הכוחות הסובייטיים יצטרפו בוודאי כוחות עיראקיים, במיוחד שריון, אשר יסייע להשגת יעדים ראשוניים.

האמריקאים מניחים שהסובייטיים יפתיעו, ועד שיצליחו להגיע לאיזור ייפגעו רוב הבארות, בין אם יפלו לידי הסובייטים או לאו. הציוד הדרוש ל-שיקום באר משקלו כ-3,000 טונות. ה-אמריקאים מעריכים כי יזדקקו ל-100 בארות לפחות לאספקת חרום של דלק. מרבית הציוד אינו יביל-אוויר. הוא מרו-כז בחוף המערבי של ארה"ב. בתנאים אופטימליים, יידרשו 60-75 יום לר-כז את הספינות הנדרשות להעביר נח-תים וציוד מארה"ב לכיוון המזה"ת. הצי השביעי כולו, וייתכן שאף נושאת מטוסים שלישית, יצטרך לחפות על השיירה כנגד הצי הסובייטי של האו-קיינוס השקט (הכולל היום את נושאת המטוסים מינסק). דרך מערכי קאס-רה-ביי ממערב לסינגפור יוותר רק כוח משימה 77 (נושאת מטוסים אחת), אשר יפלס דרך לשיירה, בעד החסימות הסובייטיות. משך ההפל-גה — 15-20 יום.

ברור איפוא, כי את ההשתלטות יבצעו כוחות שיבואו ממערב למזרח בדרך האוויר או היבשה. הואיל ויכו-לת תובלת הסער האמריקאית מוגב-לת, קובע דו"ח הקונגרס האמריקאי, ייאלצו האמריקאים להסתמך על מע-רך בסיסים קדמיים מאורגנים היטב — בסיסים הנמצאים בישראל — ל-שם התארגנות וכבסיסי יציאה, לכו-חות היבשה שיחצו את המדבר.

הגדרה הרישמית של תיפעול הצי הסובייטי מופיע התפקיד, "להתקיף את ה-אויב בנתיבי הספנות במטרה לנתק את אספקתו, ולשתף פעולה עם כוחות היבשה באזורים הימיים."

המלחמה במזה"ת תיפתח בהנחתת שתי דיביזיות מוטסות. הדיביזיה 104 תנחת באיזור שדות הנפט. והדיביזיה 107 תנחת בקרן אפריקה, כנראה בעדן. במהלך הפעלת הרכבת האוירית לאתיופיה, תירגלו כוחות ה-VTA של הדיביזיות הללו את הפריסות. כ-225 מטוסי תובלה ומספר מטוסי An 12, אלקטרוניים — המהווים 15% מכוח התובלה הכבדה של בריה"מ — טסו במבני שישיות בשני נתיבים עיקריים ושלושה מישניים. הנתיב של מטוסי 104 יצא מתשלו-בת שדות התעופה בבאקו וטס על פני פרס ועיראק ומשם לאורך המפרץ ה-פרסי וחופי חצי האי ערב, לעדן. הנתיב של מטוסי ה-107 יצא מטשקנט, חלף מעל איראן, דרך חצי האי ערב אל תוך האוקיאנוס ההודי. בנקודה מסוימת פנו המטוסים בכיוון צפוני-מערבי ובקו ישר מעל איזור סוקוט-רה, אל עדן. מבצע הרכבת האוירית נערך בפיקודו של גנראל-לויטנאנט פאבלובסקי — מפקד אוירית הצי ב-אוקיינוס השקט.

לצורך הכוונת המטוסים ביצעו ה-סובייטים טיסות סיור ומימסרים על ידי מטוסי IL-38 ו-IL-18 שהמריאו מעדן, מהודו וממאוריציוס. ספינות שפרסו ממאוריציוס, מסוקוטר וה-בסיס באסיה שימשו כמשואות. מאז התרגיל הגדול, חוזרים הסובייטים ו-מתרגלים קבוצות שלד בהטסות חי-רום ולשם כך הם מנצלים את טיסות העברת האספקה למזה"ת. בעת הרכ-בת האוירית טסו מטוסים רבים כש-הם ריקים ממטען, ובלבד שמבני ה-סער יישמרו.

אחד הנושאים המטרידים את ה-סובייטים הוא היעדר חיפוי אוירי ל-כוחותיהם. נראה כי הפתרון הסובייטי הוא קבוצות טייסים אשר ינחתו במדינות ידידותיות — כלומר, עיראק, סוריה ולוב ויפעילו את מטוסי חילות האוויר המקומיים. עדות לכך היא פתיחתם של שני בתי-ספר לה-סבה למטוסי מיג 23 (FLOGGER E), באיזור הצבאי טראנס-בייקל בפברואר ומרץ 1979. שני הדג-

מסוקי מי-8 (HIPE) מספקים סיוע צמוד לכוח של טאנקים T-62 של האזור הצבאי טורקיסטן. כוח זה פלש לאפגניסטן

נחתים סובייטים עולים על רחפת

התעופות, שדות תעופה, מכ"ם, דלק וכו'). בכך יבטיח חיל האויר של ישראל לעצמו עליונות אווירית במרחב, וימנע מהסובייטים, לפחות בשלב הראשון, ליווי אווירי לדיביזיות המוטסות. מכאן ואילך יוטל על חיל האויר — כך אומר גנרל קיגן — לשמור על העליונות ה־אווירית במרחב. ברגע שבריה"מ תוכל להבטיח לעצמה אזורים מוגני נ"מ סביב כוחות היבשה שלה, תוכל גם לקדם מטוסי קרב לבסיסים קדמיים בחסות מעטפת הנ"מ, ואפילו במחיר אבדות.

הבעיה שלקיגן אין פתרון עבודה, היא יחסי־הכמויות. מול חיל האויר של ישראל המונה, לדברי המכון ללימודים איסטרטגיים, 550 מטוסי קרב וקרב־הפצצה, יעמדו 3,600 מטוסי קרב סובייטיים, 200 מפציצי הצי וכן כ־950 מטוסי קרב של חילות האויר הערביים (סוריה, עיראק ולוב). מול 275 מטוסי ישראלים המסוגלים להפיל מטוסי אויב (לפי אותו דו"ח) יתיצבו 4,750 מטוסי אויב — כלומר — יחס של 1:17.3 לרעת הכוח האוירי של ישראל. כדי שיעמוד בהתשה הזאת, יזדקק חיל האויר של ישראל להזרמה בלתי פוסקת של מטוסים וטילים, שתבוצע בדרך הים ואשר תהיה אפשרית רק אם חיל האויר ישיג את העליונות האווירית הרצויה.

לאחר שיובטחו בסיסים בישראל, ו־תאובטח התחבורה בים התיכון ובאר־קיאנוס ההודי — יצטרכו האמריקאים כ־90 יום כדי לשקם את הבהרות הראשונות, מרגע תפיסתן. כוחות אמריקאיים ראשונים ינחתו בישראל (בדרך האויר) שלושה ימים לאחר פרוץ מעשי האיבה — כך קובע דו"ח מחקר של ה־קונגרס האמריקאי; במאמץ ניכר תושלם העברת הדיביזיה ה־82. 60 יום לאחר פרוץ המלחמה תושלם התארגנותה של דיביזיה נוספת (אולי משוריינת) ויתבסס המערך הלוגיסטי. רק אז תתאפשר פריצה מזרחה. כוחות נחתים אמריקאיים (סמליים בלבד), יגיעו למזרח עם כוח משימה 77 תוך 75 יום במקרה הטוב. האמריקאים ימתינו יומ־תרמ"ט יום וינסו לבנות כוח הגדול משתי דיביזיות על־מנת לעמוד נגד 35 הדיביזיות הסובייטיות שישעטו אז ב־רחבי המזרח. כל זאת בתנאי שחיל האויר של ישראל ישיג עליונות אווירית. בריה"מ תהיה מסוגלת איפוא לתפוס

לימודים איסטרטגיים 1978/9, מ־דו"חות של מכון ברוקינגס ושל מכון ראנד, ספרות מחקר של ה־SRI, וספרו של אדמירל זומוולט ON WATCH, ופרסומים של ה־DOD, הצבא, הצי וחיל האויר האמריקאי־SHBS).

המידע על תו"ל סובייטי שאוב מהעיתונות הצבאית הסובייטית ו־כן מבטאון הצבא הפולני (מסור־קים), ובטאוני הצבא המזרח גרמני (דיביזיה מוטסת), וספריהם של אדמירל גורשקוב, סבקין וגנרל סוקולובסקי. נעזרתי גם במאמרים, בסיכומי־הרצאות ובפגישות עם ד"ר צ'ורבה וגנרל קיגן בביקוריהם בא־רץ. ידיעות שוטפות נלקחו מה־AWST, AFJ, IDR במערב, ו־KRASNAYA ZVEZDA הסובייטי.

או לשתק את שדות הנפט תוך פחו־מיממה ואילו ארה"ב תוכל לנסות ולכבוש את השדות מחדש רק כ־90 יום לאחר פרוץ המלחמה העולמית השלישית — בתנאי שתובטח לה עליונות אווירית ע"י מדינה מזרח־תיכונית — ישראל.

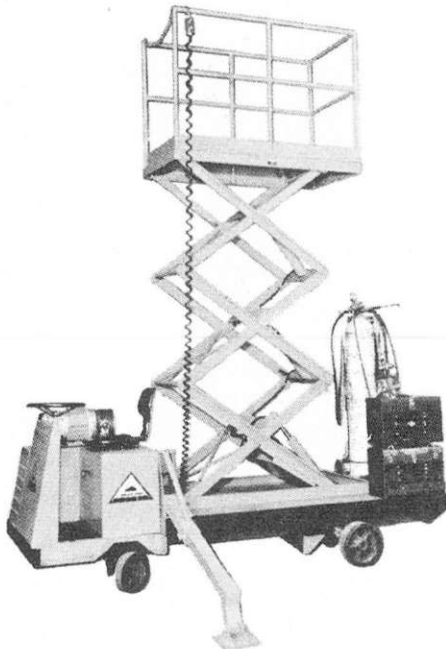
הערות:

1. הדעות בכתבה הן של המחבר בלבד ואינן מייצגות או מחייבות את חיל האויר הישראלי.
2. החומר שהובא התבסס על מקורות גלויים, מערביים ומזרחיים כאחד. דו"ח מחקר של הקונגרס האמריקאי בנושא מעורבות צבאית אמריקאית במפרץ הפרסי (IB79046) מ־יום ה־1.5.79, שימש תמריץ ראשוני. נתונים כמותיים ואיכותיים של פריטי ציוד נלקחו מדו"ח המכון ל־

להשיג אצל:
נ.ב.ר.מ. שרותי מחסן בע"מ
סוכן בלעדי
רח' היסוד 1, בנין מרכזים

טל. 823140

ת.ד. 30397 ת"א

תוצרת
AIR TECHNICAL INDUSTRIES
U.S.A.

מוצרי איכות לעבוד שבבי

שמיים ועולים

- * לעיבוד גירוסטה, פלדה ואלומיניום
- * לגיסור ולהברגות
- * לשימון מובילים במכונות כלים

אירוסולים

- * לגיקוי ושימון מכשירי מדידה, פלטות, גרניט ובלוקים
- * להגנה נגד קורוזיה לחלקים מעובדים ומכונות
- * צבע סימון כחול לחלקי מכונות

לפננות:

טכנו כלל — חברה להספקה תעשייתית בע"מ
רח' שלמה 166, תל-אביב, טלפון: 03-336946-7-8
סינפנו בצפון:
שיא הצפון בע"מ — אזור תעשייה ג' נצרת עלית,
טלפון: 065-72612, 74625
ובחנויות המובחרות

צעצועי מיקאי

לחובבי הרכבת דגמי מטוסים
מפלסטיק

דגמי המטוסים של חב'

FUJIMI + HASSEGAWA

מיפן הנחשבים לטובים בעולם

מבחר גדול של דגמים בקנה מידה 1/48 + 1/72
1/32 כמו מיראז', סקיי הוק, פנטום, מסרשמיט
בווינגנפטון וכל המיגים. ועוד דגמים ממלחמת
עולם השניה.

הנחות גדולות גדולות. ועוד על לגו פישר פרייס
כול מיני בובות בוכות + אורדע + טוילנד
ורכבות לימה ועגלות לבובות מתוצרת טובה.

המכירה במזומן או בשקים. כול הקודם זוכה
וכול זאת תמצאו בנחלת בנימין 20, ת"ד 29197
תל-אביב.

ניתן להשיג מלגזות מתוצרת "פאף"
אצל נ.ב.ר.מ. שרותי מחסן בע"מ
ת"א, רח' היסוד 1, בנין מרכזים
ת.ד. 30397 טל. 823140.

Electrically operated Stackers
manual push type

ניסור מושלם

מחיר לניסור הנמוך ביותר!

*** סרטי ניסור**

לכל המתכות עץ ופלסטיק
BI-METAL · DART · PENETRATOR

*** להבי ניסור** למסורי קשת

הנציגים בישראל:

טכנו כלל בע"מ, סלמה 166 ת"א, טל. 03-336946
השחזות איכות — השוק 42 ת"א, טל. 03-829273
המשחיז — מלכי ישראל 8 ירושלים, טל. 02-286881
שיא הצפון — נצרת עילית, אזור תעשייה ג',
טלפון: 065-74625, 065-72612

הסוד יצא החוצה

ה"טלקום" - האינטרקום של "רדיופון"
הוא היקר ביותר בשוק - לכאורה

למעשה ה"טלקום" הוא היחיד:

- * בעל קיבולת של עד 44 קוים.
- * המאפשר ניהול שיחות טורדיות בלחיצת אצבע (ללא צורך בנפת).
- * הנותן לך קו ישיר למנהל דרך המוכירה
- * חסכון ניכר ועשירות בהתקנת המערכת (מעבר קוים ישיר ממכשיר אחד לשני)

כן ניתן באמצעותו לנהל שיחות ועידה ולהפעיל מערכות כריזה

זכור: העלות הבסיסית שלך היא
ההפרש בין מחיר ה"טלקום" של
"רדיופון" ואינטרקומים אחרים.

הטעם המור של מוצר גרוע
נשאר זמן רב אחרי ההתלהבות מרכישה זולה.

רדיופון RGC
שוק ועידות חי הירקון 55 בני ברק
טל: 3-787112
המכעני: קבוץ כרד ד.ג. בית הכרם טל. 067/39086

HAMILTON

JOB-BUILT CASTERS

גלגלים תעשייתיים
תוצרת המלטון ארה"ב
להשיג אצל
נ.ב.ר.מ. שרותי מחסן בע"מ
רח' היסוד 1, בנין מרכיבים
ת.ד. 30397 תל-אביב, טל. 823140

Triple Wheel model typifies job-engineered casters built by Hamilton to overcome special problems such as height limitation.

Cam-action foot brake with PVC-coated shoe directly contacts wheel tread; particularly effective with diameters 8" and larger.

Pipe base swivel casters available with 3 1/2" to 8" wheels for 400-750 lbs. capacity. 1" pipe threads standard; other sizes available if quantity warrants.

Tongue handle caster results from attaching 48" long pull handle to "no-offset" 10" or 12" Series "EHD" Swivel.

Special stems of practically any shape can be furnished on a wide variety of Hamilton Casters to solve unusual attachment problems.

LOCTITE.

אמינות בזכות הטכניקה

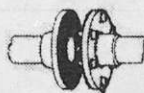
הטיפה של לוקטייט

שיטת

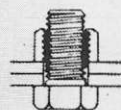
לוקטייט

הדרך הטובה יותר
לחיבור חלקים

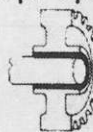
אטימה

הבטחה

הדבקה וקבוע

לקבלת כרטיס ייעוץ טכני מנה אל

רוקל תעשיות ומסחר בע"מ

ת.א. מרמורק 21 פנת אבן גבירל
ת.ד. 23375-23375

מ.א.י. / ט.י.

צינורות רילסן מיצרים מנילון - "פוליאמיד 11"
לשימוש באוטומציה ופניאומטיקה,
תעשיות חלל, כימיה, מזון, רפואה ותחבורה.
קל כי-8 מנוחשת.
תכונות מכניות ופיסיות מעולות,
עמידות מצוינות בפני כימיקלים.
עומד בתקן הנדסי B.S.
ובתקן האמריקאי ASTM
וכן בדרישות המקבילות של CETOP.
הספקה יעוץ והדרכה.

מצרפילס

קבוע מצר טל. 79595-063-77107

צינורות ניילון מפוליאמיד 11
לתעשייה ומלאכה

פרסום אמיר כהן/ לויגור

דק אחד מתוך עשרה נשאר באדק

לאן הולכים כולם?
מה מריץ אותם?
מי קולט אותם?
והמדובר ב-90 אחוז, המגיעים לחו"ל?

בעולם הגדול יודעים להעריך את מקדחי ה-G של E.T.M. את אורך החיים שלהם, את טיבם, אמינותם ודיוקם. מקדחי E.T.M. הם פרי תכנון קפדני שיטת ייצורם מבוססת על טכנולוגיה מתקדמת עשויים מפלדה מהירה מעולה ומיוצרים במפעל מודרני מהמתקדמים בעולם. מחיר מקדחי G של E.T.M. הוא הנמוך והחסכוני ביותר. כאשר אתה הולך אל ספק המקדחים בקש את המקדח שלך באריזה הצהובה אדומה.

אי.טי.אם. חברה לתעשית מכשירי הנדסה בע"מ

שיווק: „אטמוס" חברה להפצת מכשירים בע"מ, איזור התעשייה הרצליה ב', ת.ד. 309, טכ. 930914

אמינות בריהוט

הריהוט מהווה בן בית קבוע וחשוב בחברה וחלק בלתי נפרד מסגנון ואופי ביתך: לכן חשוב לנו שלא תטעו בקניה אנו ערוכים בכדי לספק למשפחת שקם הגדולה ריהוט מעולה ומבוקר תוך הקפדה על

- מקור הייצור בארץ בחו"ל • טיב החומרים • ביצוע וגימור מושלם
- מגוון העונה לכל דרישה • מחיר אמין • אחריות.

בחנויות הרהיטים של שקם מוצג לפניכם מגוון רחב ומעגין של ריהוט לסלון לחדר שינה, חדר ילדים למטבח פינת אוכל למרפסת ועוד ... וכן פריטי השלמה לבית: שטיחים, נברשות, מראות, ארונות ואביזרים לאמבטיה ועוד ...

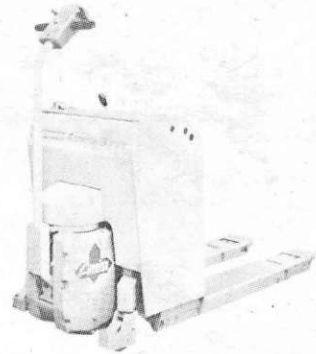
אמינות שקם מאחורי כל קניה

חנויות הרהיטים של שקם: תל-אביב רחוב בן יהודה 177 וחנויות השטיחים ברחוב בן יהודה 181 חיפה רחוב הרצליה 17 שקם "לילד" רחוב פרץ 2 פתח-תקוה רחוב שטמפפר 37 נתניה רחוב הרצל 2 רמת גן רחוב הרואה 6; וכן בחנויות שקם ירושלים, תל-אביב, אבן גבירול רחובות ראשון לציון באר שבע ואילת.

טגלות ומלגזות חשמליות

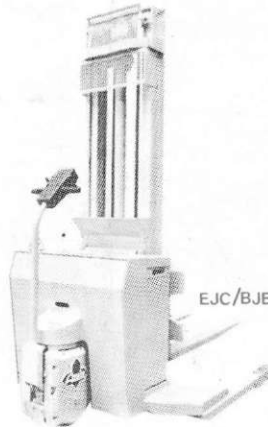
מלגזות הרמה חשמליות מתכנסות ETM/V
כשרי הרמה 1000-3200 ק"ג
למחסנים בעלי מעברים צרים במיוחד
גובה הרמה עד 5000 מ"מ ויותר.

עגלות נושטחים חשמליות EJE
כשר הרמה 1250-2000 ק"ג

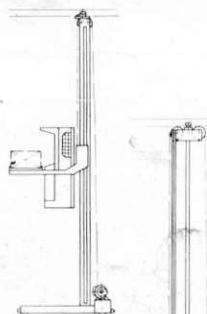

מלגזות הרמה חשמליות EFG-300
לשימוש במחסנים ובחצרות
כשר הרמה 1000-1500 ק"ג.

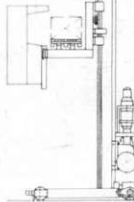

מערכות משטחים חשמליות מפעיל הולך EJC/BJB
כשרי הרמה 1000-2000 ק"ג
גובה הרמה עד 4000 מ"מ.

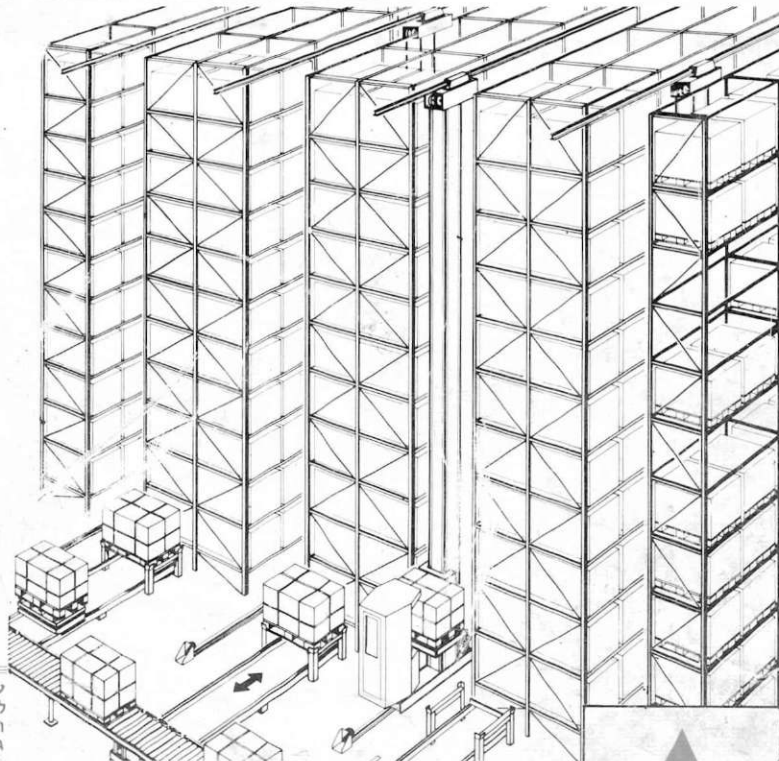
שינוע בהחסנה

עגון אסוף "דקומבי"
להכנסה והוצאה של
פריטים באופן ידני
למדפים
גובה עד 20 מ'.
עומס עד כ-300 ק"ג

עגון משטחים "דסטמט"
להכנסה והוצאה של משטחים
וכן לאסוף ידני.
גובה עד 40 מ'. עומס עד 4 טון.

הור-טל חברה לשיווק ייצור ושרותים בע"מ

רחוב חיי אדם 9, ת.ד. 2085 תל-אביב 61000, טל. 265167, 265168

